

Jean părea că închipuirea i se apricea, și că se avântă pe urma care i se înfățișa; căci în definitiv, dacă Jacques Lehr, era vinovat, dacă băgase de seamă bănușele care fierbeau în capul tânărului Marbach, dacă nu ar fi căutat vre-o combinație criminală pentru a-l face să dispară?

Judele nu-i spusese oare că trecerea lui fusese semnalată dinainte? Și-apoi acel necunoscut care, ca din întâmplare, cumpărase o valiză la fel cu a lui, care l'amețise, l'narcotizase, (acum era incredințat despre aceste) prin mijlocul unei țigări oferită în mod foarte politicos, care probabil l'scoborase în nesimțire, aproape nebun, la stația Fronard, unde luase un bilet pentru Colmar și conduse pe Jean în trenul care se încrucișase.

Da, toate acestea se țineau lanț, se complectau.

Prăpădit, pe un scaun, cu coatele pe masă, cu fața în mâini, Jean și recapitula toate aceste închipuiri și în ochii lui luau înfățișarea unei realități sănătoase.

Dar acel necunoscut cine era? Nu era Jacques Lehr. Chiar deghizat, tot nu era el! Și cu toate acestea, acum când cugeta mai bine, când căuta a-și aminti trăsăturile acelui individ, i se părea că nu-l erau absolut necunoscute; dar tot nu găsea nimic, nici un nume care să-i vină în minte... Orî-ce ar fi. Chiar a doua zi avea să ceară a fi dus din nou în fața judeului, ca să-i spună toate ipotezele lui. Cine știe! Știuse să miște pe acel magistrat, să facă a-i vibra coarda secretă a conștiinței lui, poate va reuși a-l atrage înspre vederile lui și a completa propria lui anchetă prin vre-o împrejurare oarecare.

Se înnoptase de tot. În celulă era întuneric și păzitorul nu mai venea să aprindă. Ce uitare ciudată!

Deodată izbucni un sgomot ascuțit, înspăimântător, un fluierat asemănător aceluia a o sută de șerpi, care ascultă de un semnal. Apoi o lumină galbenă de o strălucire înspăimântătoare umplu coridoarele, pătrunzând în celule prin ferestru, prin deschizăturile ușilor. Și o explozie îngrozitoare răsună. Celula în care era Jean închis fu asvârlită în aer, ca și cum o putere necunoscută ar fi împins pe sub podeală. În același timp peretele de care se rezema masa lui și care era în fața lui se deschise și un corp omenesc se arătă ca și aruncat de o catapultă.

Jean fusese răsturnat; cu toate acestea, cu instinctul de conservare pe care îl are tot omul, se ridicase într'un avânt și se agățase de pietrele răvăcite, suise puțin, apoi la urmă se simțise căzând ca într-o

gaură, unde rămăsese nemișcat, sdrobot, fără simțiri.

Inchisoarea era plină de țipete: urletele prizonierilor care năvăleau la ușile închise, strigăte de ajutor; o lumină se fixa acum, luminând tot edificiul cu un reflex sinistru de incendiu.

Ce se petrecuse? Aceasta. Fritz Bulkenbohl era nebun; dar viclean ca mulți dintre semenii lui, păstra în fața șefilor săi înfățișarea corectă a soldatului sub arme.

Nu mai cu prizonierii își da în petec, împrăștiind imprecății contra justiției, afirmând teoria lui de nevinovăție a tuturor condamnaților care petreceau cu el și cu care împărțea băutura.

Vă amintiți, poate, că Bulkenbohl anunțase în seara aceea pe Jean că va fi o încercare de nouă lumină cu acetilena.

Cum în fie-care zi păzitorii trebuiau să fie chemați a face manevră cu aparatele, inginerul care instalase serviciul, îi adunase de vre-o două sau trei ori ca să le arate demonstrația.

Se știe că acetilena este unul din procesele cele mai simple ale chimiei industriale: carbur de calciu și apă, nimic mai mult. Singura greutate era de a regula venirea apei în carbur, în așa fel, ca gazul acetilen să se degajeze regulat și fără exces.

Prin urmare inginerul arătase jocul robinetelor care trebuiau să ducă apa în fața carburului, manometrul care indica gradul de presiune și care trebuia regulat cu multă luare aminte.

— Sa nu deschideți care cumva robinetul decât în fața mea sau a unuia din delegații mei, pentru a-l curăți. Luați bine seama. Cu o găleată de apă toată casa sare în sus cu voi cu tot.

Aceste cuvinte intraseră în capul lui Bulkenbohl; bețivul le ținea bine minte și puțin câte puțin ideea fixă îl persecuta. Astfel că la ceasul când pentru întâia oară acetilena trebuia să fie întrebuințată, Bulkenbohl, înainte de a veni cei doi băeți a pune aparatul în mișcare, se scoborase repede în subsol și deschizând toate robinetele de la apă, mai umpluse încă și o doniță pe care o vărsase în dulapul carburului.

Efectul fusese fulgerător și imediat. Pe când printre tuburi gazul se precipita cu o violență crescândă din clipă în clipă, subsolul luase foc de la lanterna nenorocitului care de odată, cuprins de flăcări, se sbătea asfixiat... apoi explozia!

Camera cu aparate se afla tocmai sub partea stabilimentului unde Jean era închis... Restul se știe. Explozia sfărâmând zidurile, crăpând dușumelele, incendiul cuprinzând toate

obiectele combustibile, își isprăvea opera pe una din aripele clădirei.

Inginerul alergase și era aproape să înnebunească de durere: ce se întâmplase, când el socotea că luase toate precauțiunile? Mulțimea alerga înspre închisoare, care era păzită de gardieni bătărănoși.

Se organiză salvarea; din fericire incendiul se stinge, căci nu avea alimente; mobilierile din închisoare erau prea slabe pentru a produce mult combustibil. Isbutiră a scoate aproape pe toți prizonierii, dintre care unii fuseseră răniți ușor. Pompierii măturau cu lovituri de secură. Unul din ei strigă: Nu sunt decât doi prizonieri morți, 122 și 124.

Atunci, sub direcția păzitorilor, — Bulkenbohl lipsind de la apel — se puseră a ataca punctul unde prăvălirea se simțise mai violentă.

Ajunseră la celula 122. La început socotiră că era goală, dar după câteva cercetări, se găsi corpul nenorocitului prins într-una din scândurile dușumele, spânzurat de un braț. O grindă de fier îi căzuse pe cap și l'sdrobise.

Grefierul care asista la cercetare, citi afișul cu No. 122:

— Peter Waldstein; — să fie ținut la dubă până la un nou ordin.

— La dubă? zise unul. Vai, sărmanul, acum este la dubă pentru totdeauna!

Adevărul este că era mort.

— La 124 acum. Poate că asta nu este în ghiarele justiției.

— Tot ce i se putea întâmpla mai bine, zise grefierul. Zece ani închisoare și plecarea pentru astă seară în citadela Koenigsberg.

— Trăește! Trăește! se auzi deodată un glas.

Era adevărat. În celula 124 un om era pe pietrele grămădite, cu aerul uluit, ochii rătați, dar în definitiv în viață; nu avea nimic rupt, căci numai decât îl ridicară de umeri și l'puseră în picioare.

La această sguduire se uită împrejurul lui, păru că nu recunoaște pe nimeni din cei care îl înconjurau și se puse pe râs proteste.

— Bun, asta e sguduirea! zise doctorul închisorei observându-l cu atenție. Nimic grav însă.

— Crezi, că poate fi transportat, fără nici un pericol, D-re: tocmai sunt jos în grefă agenții, care trebuie să-l conducă cu alții la Koenigsberg. Apoi, cum trebuie să golum mai mult de 40 de celule, mai bine să ne scăpăm mai repede de acei, a căror destinație este fixată... dar orî ce vom face, va fi numai în urma avisului d-tale D-re.

— Bine, duceti pe acest om jos. Am să-l examinez mai de aproape...

Il luară, l'sprijiniră; dar văzură

imediat că era în putere. Trecu ușor peste sfărâmurile cari făceau piedică, și ajunse la grefă nevătămat. Numai privirea părea zăpăcită și creierul asemenea.

D-rul 'l întrebă blând, aproape pârîntește. Păru însă plictisit, se întoarse și zise aproape neînțeles:

— Faceți ce vreți, cum vreți!

— Nu e nici un pericol dacă 'l veți transporta, zise doctorul.

— În acest cas, confirmă grefierul, mai bine să urmăim în regulă; acei cari pleacă la Koenigsberg sunt gata.

Ordinile sunt formale. Convoitul este comandat, prin ezitățile noastre nu am face cât să complicăm serviciul.

Aideți voi ceilalți, adăogă el, întorcându-se înspre agenții de poliție, iată mandatul și toate hârtiile necesare, numai luați seama la starea în care se află, cu toate că e un scelerat, vedeți bine că a fost sguduit rău, și că e o minune că a scăpat de la moarte.

— Fiți liniștiți, zise polițistul, o o să avem ochii în patru, și vom ști să fim și politicoși. — Pe asta cum 'l chiamă?

Și citindu-i mandatul:

— Ludovig Kern, — zece ani închisoare, — furt la drumul mare! Asta trebuie păzit bine!

Aidem la drum.

Apucă apoi de braț pe 124 care 'l urmă blând și fără a protesta.

Din Lipsca, prin Cottbus, Posen, Thorn, Elbing, până la Koenigsberg, distanța este aproape de 700 kilometri. Drumul de fer cu bifurcările ce face, pune mai mult de 30 de ore a le trece.

Călătoria prizonierilor, — erau zece — se făcea într'un vagon transformat în căruță celulară; fie-care nenorocit cu picioarele împiedicate și pumnii legați într'un lanț, erau vârați într'una din acele celule.

Un spațiu puțin mai larg, era păstrat pentru jandarmi, cu pistolul în mână.

Unii din arestați, habar nu aveau de situația lor tristă, râdeau, cântau, numai Ludovig Kern ședea smerit și tăcut la locul lui. Starea lui insigra milă.

Bineînțeles, că emoția pe care o simțise îi sdruncinase, poate îi dezchilibrase chiar creierul.

Sosiră la Koenigsberg, fără nici un incident. Prizonierii fură primiți de autoritățile polițienestii, înregistrați, apoi duși pe jos la închisoarea care este la doi pași la Koenigsberg chiar la îmbucătura râului Pregel, la Metgethen, în micul golf care este despărțit de golful Dantzig.

Clădiri mari sunt de-a lungul țărmului unde se află atelierile, docu-

rile, magazinele unde ocazii sunt în-
trebuiți la cele mai aspre lucrări.

Trei zile trecură, când într'o dimineață unul din păzitorii principali, Haupt Wachter se înfățișă la biroul central, cerând a vorbi unuia dintre șefii lui. Introdus în unul din cabinetul celor doi, îi explică că unul din oamenii sosiți din Lipsca, și care de două zile părea atins de imbecilitate, deși era blând și se supunea fără nici o cârtire în contra orî cărui ordin, era din ajun foarte agitat, în mod ciudat. Se temea să nu fi înnebunit. Vorbea franțuzește, țipa, sbiera și chiar plângea.

I se pusese fiarele: dar această pedeapsă sfârșise prin a-l aduce într'o criză de nervi așa de violentă că se credea că avea să moară. D-rul secției poruncise a i se scoate atunci fiarele, și 'l asvârlise în mare cu speranța ca apa rece să-l liniștească. Surescitarea lui nu făcea de cât să crească: toată noaptea suspinase și plânse așa tare că ceilalți erau gata să-l bată.

— În sfârșit, concluzia d-tale? întrebă șeful care era locotenent.

— Locotenente, răspunse păzitorul, orî acest om este bolnav, și cred că trebuie trimis la infirmerie sau își bate joc de toată lumea... în acest caz, niște bastoane n'ar strica...

— Să i se dea bastoanele de o cam dată, zise ofițerul, pe urmă vom vedea!..

(Va urma)

DIVERSE

Schimbări pe lună. — Luna e o lume moartă. Nu se află pe ea nici apă nici aer. De aceea ea prezintă mereu același aspect, pe când dacă ar avea apă și aer am vedea continuu transformări. Am vedea omătul peste ținuturile unde răsare soarele și am vedea omătul dispărând cu ridicarea soarelui deasupra orizontului (lunii). Am vedea pete albe mișcătoare — nori — acoperind ținuturile, șesurile și craterele — luni. Am vedea modificări în culori, însemnând dezvoltarea sau vestejirea vegetației etc. Nimic din toate acestea. Aspectul e pururea același, ca al unui cimitir părăsit.

Observarea atentă însă a putut remarca unele schimbări mai mici. Așa de pildă dr. I. Korn în «Sirius» că umbra în lăuntrul craterului Taquet, după răsăritul soarelui (pe lună) aproape dispare câte odată, dar reappare mai târziu. Această s'ar explica așa, că craterul se umple de ceva materie, așa că planul asupra căruia umbra marginei craterului, e aproape la același nivel ca aceasta, deci umbra dispare.

De ce natură să fie materia ce umple din timp în timp craterul? Să fie pe fundul craterului niște resturi de apă înghețată în decursul nopții de 14 zile a lunii și topită și prefăcută de soare în vapori și neguri? Sau să fie niște emanațiuni de natură vulcanică?

O călătorie îndrăzneată. — În ziua de 9 Maiu st. n. s'a întors dintr'o călătorie în Africa centrală o eroină demnă de a fi celebrată de un nou Byron. Domnișoara Oliva Mac Lead s'a aventurat în regiunile înfricoșătoare ale lacului Tchad, spre a depune o coroană de flori pe mormântul logodnicului său, locotenentul Alexander Boyd, care acum trei ani se stabilise în Africa întunecoasă, în capul unei expediții de exploratori. Nefericitul fiind trădat de o trupă de negri infideli, își pierdu viața în împrejurări foarte triste.

Domnișoara Lead, în pelerinagiul său pios, a parcurs o distanță de aproape 3700 mile în adâncul african; cea mai mare parte din drum a făcut-o pe jos sau călare.

Ea a traversat în barcă lacul Tchad, cu un echipagiu de negri semi-sălbateci.

În teritoriul stăpânit de francezi, curagioasa fecioară a descoperit fabuloasele cascade Maokabi, pe cari de acum înainte autoritățile franceze au cerut permisiunea să le boteze cu numele eroinei britanice.

La plecarea din Anglia ea declarase ziariștilor cari o interviueaseră că ar fi fost gata să înfrunte moartea de o sută de ori spre a ajunge până la mormântul nefericitului ei logodnic.

„ȘI MAI ȘI“

De s'ar reîntoarce anii
Anticei Mitologii,
Cu zeițe numeroase
Și cu mândre poezii,

Și-ar veni la noi în țară
Dulcea Venus, orî Junona,
Pân' și ele-ar lua, de sigur,
„Săpun, Cremă, Pudră „Flora“

Căci astfel este femeia:
Orî cât de frumoasă ar fi,
Tot dorește, tot râvneste,
Să mai fie: „Și mai și...“

Carol Scrob

A'ți pățit-o, Domnilor?

Aveți boale secrete (lumești)?

— Nu pierdeți vremea: mergeți la —

Policlina „FORTUNA“

No. 5, str. Cavafii-Vechi, 5 (drept în fața
oficerului stărei civile), unde se vindecă
repede, sigur și fără durere, toate boalele
secrete (lumești), cele vechi și cele
noue. Intrarea discretă.

— Notați bine adresa —

TOȚI ABONAȚII LA „ZIARUL CALĂTORIILOR”

Participă, cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii :

1) **Un elegant pat de fier** pentru copil, cumpărat de la cunoscuta casă «Industria metalică Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 5.

2) **Una pușcă fină de vânătoare** cu două țevi, cal. 12, din vechia și renumita abrică «Pieper-Bayard».

3) **Un pistol automat de buzunar**, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, înă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precizie**, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, calea Victoriei, 44, furnizorul Curței Regale.

5) **Un gramofon perfecționat.**

6) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sedef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei No. 34.

7) **Un frumos vas** pentru fructe sau mezeluri și **o frumoasă tavă**, ambele argintate, cumpărate de la vechiul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, Bd. Elisabeta, 9 bis.

8) **Un ceasornic de biurou**, lucrat artistic în marmură și bronz.

9) **Un frumos ceasornic** în cutie, pentru voiaj, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, No. 53.

10) **O frumoasă pendulă** de voiaj care se întoarce la opt zile.

11) **Patru pahare pentru ceai**, cu scăunelele lor de argint de China, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicăria Colței», strada Colței, No. 31.

12) **Sease cămăși bărbătești** de zi, de zefir sau albe, cu piepti de olandă, după alegere și măsură, cari se vor lucra de cunoscutul magazin de lingerie **La Patru sezoane**, calea Victoriei, Pasagiul Maca, vis-à-vis de poliție.

13) **O duzină crema «Flora»**

14) **O duzină săpun «Flora»**

15) **O duzină pudră «Flora»**

16) **Sease frumoase gente** pentru dame.

17) **Sease lingurițe** de dulceață.

18) **Zece linguri** pentru masă.

19) **Zece furculițe** pentru masă.

20) **Zece plachete argintate**, reprezentând fotografiile M. S. Regelui și Reginei, comandate anume pentru premii.

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

PREȚUL ABONAMENTULUI:

■ Pentru 1 an lei 5; Pentru 6 luni 2.60 ■

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 2 bonuri, iar cei pe 6 luni 1 bon.

Grăbiți-vă de vă abonați la
„UNIVERSUL”
Tragerea are loc la 22 Mai
 și puteți avea șansa de a câștiga următoarele mari premii:

VILA DE LA SINAIA

«Vila Theodora», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un salonaș modern

compus din: o canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă de mijloc, foarte elegant, cumpărat dela fabrica de mobile de artă I. Brezoiu, calea Rahovei, 50, unde se găsește în permanență o bogată și aleasă expoziție de mobile de toate genurile

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 8.

O GARNITURA DE MOBILA PENTRU INTRARE

compusă din o canapea, patru scaune, două fotoliuri și o masă cumpărate de la cunoscutul magazin de mobile de trestie și bambu Littman, strada Lipscani, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihael-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O SCOARTĂ ROMÂNEASCĂ ȘI O BLUZĂ (IE) DE MĂTASE

de la Bazarul Național de țesături românești, calea Victoriei, 110.

UN SALONAȘ DE BAMBU

cumpărat de la cunoscuta fabrică de mobile în acest gen E. A. Pucher, calea Victoriei, No. 148.—Sucursala Bulevardul Elisabeta, No. 18, «La Cometa Haley».

O DORMEZĂ, DOUĂ FOTOLIURI ȘI UN PARAVAN ARTISTIC

lucrate în vechiul atelier de tapițerie Ioan Niculescu, strada Câmpineanu, No. 31.

O pendulă de stejar afumat și o tavă argintată,
 cumpărate de la magazinul de încredere Schmidt & Stratulat, calea Victoriei, No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânătoare și un pistol automat,
 cumpărate de la marele magazin de biciclete și arme B. D. Zissmann, calea Victoriei, No. 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut și o harmonică,
 cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, No. 54.

1 pendulă de perete și 6 lingurițe de argint suflute cu aur,
 cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicaria Colței», str. Colței 31.

O splendidă rochie albă,
 lucrată artistic în ajururi.

O dormeuză, 2 fotoliuri și un paravan artistic,
 lucrate în vechiul atelier de tapițerie Ioan Niculescu, strada Câmpineanu, No. 31.

Un ceasornic de aur
 cu trei capace pentru bărbat

1 brățară de aur 14 kt. cu 5 perle fine.

2 ceasornice de aur pentru doamnă.

1 inel de aur cu rubin pentru bărbat.

1 pereche de cercei cu diamante și rubine Capuchon, de o mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

1 inel de aur 14 kt., pecetar pentru bărbat.

6 ceasornice remontoir de argint cu câte 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

1 binoclu fin, 6 ceasornice remontoir de metal.

1 elegantă compotieră argintată de mare valoare.

50 cutii de cremă, pudră și săpun «Flora» în cutii speciale făcute anume pentru abonații noștri.

2 aparate economice de încălzit inventate de d. nu căpitan Castano.

20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regelui și Reginei, comandate anume pentru premii.

Toți acei cari se abonează cu începere de azi mai primesc gratuit și un volum din: Memoriile Regelui Carol I.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
2.000 1/2

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚA —

Muntele clopotelor din Hermosillo. — (Vezi pag. 5176).

ABONAMENT

LA

"ZIARUL CALATORIILOR"

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

Muntele clopotelor din Hermosillo

În lungul coastei occidentale a orașului Hermosillo, capitala statului mexican Sonora, se întinde o stradă lungă și îngustă numită Carmel sau Carmen. Pe marginea acestei străzi, se înalță un munte său o colină a cărei înălțime e de vreo patru sute de metri. Această înălțime e fără îndoială, produsul unei erupțiuni vulcanice, pentru că toate stăncile sale, asemenea și pietrele neamărate, presărate pe suprafața sa, se vede, când le lovește cu un fier, sunetul metallic al lavei aruncate de vulcan. Muntele e aproape în întregime despusat de vegetație. Tot muntele e o adunătură de stânci formând peșteri, caverne, oferind mari dificultăți aceluia care încearcă să se urce pe vârful său.

Acest munte e cunoscut în acea regiune sub numele „Muntele clopotelor” pentru că din timp în timp se aude eșind din el sunete stranie și variate asemănătoare unele cu acelea ale unor clopote îndepărtate, altele cu ale unei orgi.

Vizitasem de multe ori Hermosillo, explorasem muntele fără a putea vreodată să descoper cauzele acestui fenomen, când în ultima mea călătorie în acea localitate, cineva îmi indică un negru care știa să explice o legendă curioasă, saū o tradiție a tribului său, asupra muntelui acela.

Mă grăbii să vizitez pe acel negru. El se numea Manuel Sahuaripa. Era un om negricios, cu părul lung, negru și des, înalt, cu trăsăturile feței inteligente, vorbind bine limba spaniolă.

După ce îi explicai cauza vizitei mele, îi oferii țigări. El luă una, o aprinse și după ce mă privi multă vreme în tăcere, începu astfel:

„Domnule, ceea ce știu asupra acestui munte, e foarte straniu, minunat chiar. Nu-mi place să povestesc lucrul acesta la primul venit de oarece sunt persoane care râd de mine și de povestirile mele.

„Dar eu știu că ceea ce am să-ți spun e purul adevăr. Tatăl meu a fost omorât de etpași în Sierra-Madre, când eram încă tânăr, iar eu am fost crescut de tata mare. Chiar el mi-a povestit de sute de ori evenimentul ce vă voi spune.

„Vedeți acest munte, care acum nu e de cât o grămadă de stânci, în secolul trecut era o colină verde, înconjurată de văi pline cu arbori și flori.

Națiunea noastră era bogată și puternică și numeroasă ca nisipul mării. Moctezuma era un mare războinic, înalt, forte și curajos. Privirea sa pătrundea distanța ca ochiul unui vultur. Își avea reședința într'un palat zidit pe vârful colinei. În jurul palatului se aflau locuințele femeilor sale. Nu exista un alt Moctezuma mai puternic ta Ta-ka-huil, care era monarhul absolut al Yaqueilor, și supuse toate triburile vecine prin forța armelor sale.

„Cu toată puterea națiunii noastre, exista un dușman foarte războinic, care ne ataca din când în când. Această națiune ostilă și hoată se numea „Comași”. Ei veneau dela Est și dela Nord cu repeziunea fulgerului omorând locuitorii, distrugând locuințele și recoltele, furând femeile, copii și tot ce le cădea sub mână.

Într'una din aceste năvăliri, noi îi urmărirăm conduși de războinicul nostru Moctezuma. Inamicii, complet epuizați de oboseală, fură siliți să se oprească și să ne țină piept.

Atacul nostru repede îi nimici. Ne luarăm înapoi toți oamenii noștri cari fuseseră luați prizonieri, asemenea și câteva femei și copii, comași, și un bun număr de cai.

„În ziua aceea fu mare bucurie în ținutul nostru. Când se înapoiară toți războinicii avu loc o frumoasă serbare și a doua zi, toți prizonierii comași, în număr de cinci-zeci femei, și copii, fură distribuiți în familiile cele mai de seamă.

„Moctezuma alesese o tinărată fată de o frumusețe remarcabilă, cu tenul mult mai alb ca al nostru. Semăna în frăgezime cu un boboc de roșă care se deschide; talia îi era sveltă, mișcările grațioase și iuți ca ale unei antilope, părul său negru cădea până la genunchi, iar în ochii săi mari și negri avea o privire plină de langoare. Se numea Lotumaia (floarea diminutei). Toată lumea o iubea, afară de Fetemeka, prima femeie a lui Moctezuma, care conducea menajul casei imperiale. Ea era cam înaintată în vârstă și perduse din farmecile tinereții. Cum Lotumaia era fiica unui mare șef comaș, i se dete un apartament aparte, având o servitoare pe seama ei.

„Moctezuma o vizita adesea și petrecea ore întregi ascultând-o cântând. Marele monarh, atât de temut, devenea blând și supus în prezența acestei încântătoare captive. Fetemeka, consumată de gelozie, observa aceste lucruri. Frumoasa comașă se afla printre noi de 3 luni. Într-o zi Moctezuma se duse la vânătoare și lipsi două zile. Lotumaia dispăruse și ea și nimeni nu știa unde se află; după două zile însă

se înapoie și se retrase în apartamentul său. Moctezuma, obosit, veni să se odihnească în fața casei femeii sale Fetemeka și ceru să i se aducă mâncare și băutură. O servitoare bătrână îi prezintă cu o mână tremurătoare, o bucată de pâine uscată și puțină apă. Supărat, el chemă pe femeia sa. La întrebarea că de ce nu e servit după rangul și dorința sa, ea îi răspunse cu un aer batjocoritor:

„Mâncare săracă pentru vânător sărac”.

În acel moment Lotumaia veni în fugă aducând invigătorului său pâine proaspătă, o friptură gustoasă și o garafă cu vin. Moctezuma întinzând mâna să primească mâncarea zise: „Scumpă copilă, inima ta e mai iubită decât cea a...”

„Nu avu vreme însă să termine vorba când Fetemeka cu o furie nebună, smulse lancia regelui și o împlântă în inima frumoasei fete care căzu moartă. Moctezuma se repezi cu un strigăt pătrunzător și smulse lancia din rană. Era prea târziu însă. Lotumaia își dete sufletul.

„În acel moment, un sgomot îngrozitor sgudui aerul ca un trăsnet ce s'ar fi abătut asupra colinei; muntele se mișcă din loc, toate casele se prăbușiră iar pământul se deschise formând găuri mari, prin cari eșeau coloane de foc, de fum și pietre arzătoare înghițind pe Fetemeka al cărui gest tragic deslănțuise înspăimântătorul cataclism. În mai puțin de un minut, frumoasa colină deveni grămadă de pietre pe care o vedeți acum, și astfel a rămas neschimbată.

„Dar clopotele! clopotele!”

„Ai auzit murmurele surde pe care vântul dela Nord le aduce până aci? E vocea lui Moctezuma care strigă pe Lotumaia. Și acele lungi suspine, dulci și plângătoare ca sunetul unui clopot îndepărtat? E vocea Lotumaiei, răspunzând iubitului său. Marea emoție care a sguduit muntele le-a separat corpurile dar inimele lor trăesc încă, căutându-se, strigându-se una pe alta.

„Iată, domnule, povestea muntelui. Națiunea noastră, atât de puternică altădată e perdată; nu numai că nu mai poate spera să ajungă nici-odată gloria de care se bucura sub marele Moctezuma, dar e vârată într'un abis de unde nu va mai eși.

„Cuțitul asasinului ne e la gât!”

SPRE CALCUTA

Întâmplându-se ca un guvernator al unei provincii din posesiunile engleze din Indii să moară de febră, guvernul încredință această slujbă lui Waterproff. Tot odată trimise două ofițeri superiori în India cărora de asemenea le încredință posturi.

A doua zi era mare zarvă la curtea lui Waterproff, care era în ajun de plecare. Tot asemenea era și la cei doi ofițeri cari își luați adio de la toți cunoscuții, rude și prieteni. Seara, Waterproff dete un banchet, la care luă parte cei doi ofițeri cu familiile lor. În timpul banchetului, oaspeții fură bine distrați de fiul cel mare al noului guvernator, Edgar, în vârstă ca de vre-o două-zeci de ani care cânta din gură și din chitară, și de fiii celor doi ofițeri, buni muzicanți și ei.

A doua zi călătorii se imbarcară pe un vapor englez, din portul Liverpool spre India. Orașul natal dispărea încet încet. Peste puțin nu se mai văzu de cât apa albăstruie în care se oglindeau soarele și cerul de smarald.

După cât-va timp de mers, iată-ne ajunși în oceanul Atlantic, ale cărui valuri uriașe se ridicau întocmai ca niște dușmani cari ar fi vrut să ne înghiță. Nu odată ne crezurăm pierduți în mijlocul aceluia colos de apă sărată.

Acostarăm la un port pe coasta Africeii, și apoi pornirăm înainte și o luarăm pe la sudul Africeii, apucând drumul spre India prin oceanul indian.

În timpul acestei frumoase călătorii ne distrăram cât se poate de frumos.

După câte-va zile de călătorie, zărirăm un orașel, pe de-asupra căruia se ridica atâta fum eșit de la fabrici, că ne crezurăm într'un mare oraș al Angliei. Acesta însă era Bombay, cel mai mare port al Indiei și al întregii Asii, unde sosesc sute de vapoare.

Vaporul nostru ancoră două zile aci.

Pornirăm iarăși la drum. Trecurăm strimtoarea Comarin, aproape de insula Ceylan, cu păduri întregi de scorțișoară, de arbori de cafea și de ceai.

Cu drept cuvânt s'a numit această insulă patria mirodeniilor.

După un drum cam lung, ajunserăm la Madras, port însemnat al Indiei, aproape la fel ca Bombay. Adinirărăm vilele lui celebre așezate în mijlocul unui rai de verdeață tropicală.

Tot pe aci se cultivă orezul și macul, din care se scoate opium, o substanță otrăvitoare, care este fumată de indienii. Aci este patria elefantului, a tigriului, a păunului și a numeroaselor feluri de păsări care de care mai frumoase, trăind în stare sălbatecă.

La Calcuta, capitala posesiunilor engleze din India și locul de destinație al nostru, ne aștepta în port o mulțime de englezi, în cap cu lordul Edvard, care era șeful guvernatorilor. Acesta ne conduse la el acasă, la o vilă, de o frumusețe rară, în mijlocul unei grădini superbe, unde lordul avea o adevărată grădină zoologică, cuprinzând tot felul de animale sălbatice, precum și tot felul de păsări. După ce vizitarăm toate acestea, ne conduse în casă.

Aci era pregătită o masă aleasă, care fu preparată chiar de fida lordului și de mama sa.

După ce stăturăm în Calcuta vre-o două săptămâni, trebuirăm într'o zi să plecăm la Benares, unde guvernatorul, lordul și ceilalți odii ofițeri aveau afaceri. Am luat vre-o câți-va elefanți, cari ne duse pe spinările lor până la locul de destinație. Tot drumul a fost un vis, un rai de verdeață. Ici vedeai plantațiile de orez (de obicei pe lângă bălți); dincolo se întindea pădurea tropicală, unde mișunau tigrii, tot felul de pasări. Adesea aveam în fața noastră o sumedenie de plantații de mac. Nu rare ori auzeam câte un fășiit printre ierburi, de sigur ale vre-unui șarpe, pe care îl luam drept tigrul. De multe ori vedeam din distanță în distanță câte un vrăjitor de șerpi, cu câte un șarpe colosal, încolăcit împrejurul corpului, la vederea căruia tinerii se înfricoșau.

După ce am admirat multe frumuseți naturale, am ajuns în apropierea orașului sfânt al indienilor, Benares. De departe ni se înfățișa înaintea ochilor cele o sută de pagode ale lui Dagon, unde vin de se închină indienii Brahmani. Tot aci sunt și templele Budiste, precum și numeroase moschee.

La întoacere am mers puțin de-a lungul râului sfânt al indienilor, Gangele, unde am văzut o mulțime de indienii infirmii sau bolnavi, cari se spălau cu apa sfântă, ca să se facă bine!

A. N. B.

SATELE NOASTRE

JITIA

Cum treci de comuna Dumitrești, drumul începe a fi mai greoiu, călătorul fiind nevoit a face acest drum pe albia râului Râmnic ca fiind mai ușor, sau pe culmea munților pe unde nu poți merge de cât cu multă greutate și precauțiune. Timp de 2 ore cât ești nevoit a face drumul dintre Dumitrești și Jitia, mergând pe albia râului Râmnicu, nu vezi într'o parte și alta decât maluri înalte și ici-colo câte un mal de sare, iar din distanță în distanță câte o moară sau un ferestreu. În apropiere de comuna Jitia, albia râului Râmnicu se lărgeste și de o parte și de alta a malurilor sale se deschide câte o poiană mai largă, care poene sunt presărate cu casele locuitorilor.

Am vizitat această comună prin luna Noembrie și am rămas încântat de frumusețea locurilor ce am văzut.

Situată, precum spusei mai sus, în partea de nord și muntoasă a județului, în plaiul Râmnic, această comună cade spre NV de orașul R.-Sărat, fiind

depărtată de el cu 42 klm. și așezată între munții: dealu Roșu spre E, dealu Stoica, Gurbăneasa, Sterjicu-mare, Sterjicu-mic și Piatra la N; Piatra-mătei la V; Ulmușorul și Duiul la Sud.

Această comună, potrivit localității muntoase, are mai multe coline și dealuri ca: vârful Măgurei, Măgurica, Pietrele-Fetei, Gurbăneasa, Merisoru, Răchitașu, Țigna, Vultur, Teiu, Rotaru, Toporașu, Piatra-Mătei, Muchia-Scoruș, Piscul-Câinelui, Buzaca și Piatra-Jidovului, cari fac ca comuna să se împartă în mai multe cătune și cătunașe ce au deosebite numiri.

Apele mai însemnate cari udă comuna, sunt: Râmnicu-Sărat care se formează din izvoare, Furu mic și Furu mare cari curg dela E spre V, formând limită naturală între comuna Jitia și Bisoca dela confluența sa cu Purcelu și până în dreptul cătunașului Nișcotar, de unde desparte comuna în două până la confluența sa cu pârâul numit Săritoarea și de aci trece pe teritoriul comunei Chiojdeni. El primește pe dreapta: a) pârâul Sărat care isvorește din fundul muntelui Ulmușoru. Atât râul Râmnicu cât și Pârâul Sărat își ieau numirea de „sărat” dela apa ce se sară de malurile de sare printre cari curg; b) pârâul Pardoș, ce isvorește din partea dreaptă a muntelui Ulmușorul, care curge ca și precedentul dela S la E; iar pe partea stângă primește: a) Sărătelul, care isvorește din poalele munților Monteoru și Piatra, curge dela N spre SV, trece pe lângă muntele Purcelu, iar de aci sărându-se dela malul numit Sarea-roșie, primește numele de Sărătelul, el desparte cătunul Vintileasca-Jitia, de cătunul Pleși-Bisoca. b) Cerbu care se formează din câteva izvoare de pe marginea de E a cătunului Vintileasca, curge spre S și după ce formează limite între cătunul Măgura și reședință, se varsă în râul Râmnicu. c) Râmnicelel isvorește din poalele muntelui Monteoru, curge dela N spre E, primește pe dreapta Pârâul Mare, ce isvorește tot din din Monteoru, curge dela V spre E și la locul numit „Casele lui Gherman” se varsă în Râmnicelel, care și el se varsă în R.-Sărat, la locul numit „Cășeria”; d) Săritoarea isvorește din dealul Roșu, curge dela N la S, formând chiar dela origină limită naturală între comunele Jitia și Chiojdeni, până se varsă în Râmnic.

În comună sunt mai multe izvoare cu ape minerale, dintre care cele mai însemnate sunt: a) izvorul din centrul comunei care conține pucioasă, sare în cantitate mare iodată; b) izvorul de apă pucioasă, din centrul fostului schit Poiana-Mărului; c) izvorul de pucioasă, de sub vârful Măgura, și, la o distanță de câți-va metri, la locul numit „Odaia lui Cârstea Dumitrașcu” un altul asemenea; toate fiind proprieta-

tea satului Iitia. d) Apa Roșie, care isvorește din poalele Sterjicului mare și după culoarea ce dă pietrelor, probabil conține fer.

La locurile numite Valea-Rea, dealu-Roșu și dealu-Sărei, sunt vine de păcură cari au fost exploatate de Stat și particulari, cari încă le exploatează și acum.

În comună sunt mai multe maluri de sare: a) malul Ocna, care a fost și exploatat, b) malul dela Stan Stănilă, c) malul dela Stan Zamfiroiu, de pe pârâul Sărat și d) malul numit Sarea-roșie.

Comuna Jitia se formează din următoarele cătune: a) Neculele cu cătunașele: Bahna. După Măgură, Marginea, Făsanari și Pietrele-Fetei; b) Vintileasca, c) Măgura, d) Dealul Sărei, e) Jitia de vale cu Podul Prestiei și f) reședința cu Cerbu.

Casele sunt construite din bârne și învelite cu șindrilă.

Suprafața totală a comunei este de 9296 hect.

În comună se află un ferăstrău cu aburi de tăiat scânduri și 14 simple pe diferite ape, o fabrică de petrol, 15 cazane pentru fabricat țuică, 3 mori cu roate și 10 cu titirez.

Ocupațiunea de căpetenie a locuitorilor este: economia vitelor, lemnăria și mai puțin agricultura.

Semănăturile se fac cu sapa, din cauza pozițiunii muntoase.

În apropiere de comuna Jitia și într-o pozițiune dintre cele mai frumoase, pe o culme de deal, într-o poiană, înconjurată de jur-împrejur de o pădure de brazi, mestecăni și molifiți, se află:

Poiana Mărului, schit, înființat de o colonie rusă, de pe timpul de invaziune, astăzi însă desființat. Din inscripția scrisă în limba slavonă n'am putut descoperi nimic, am găsit însă scris pe ușa bisericeii celei mari, anul 1812, de clopotul cel mare 1779 și pe un antimis anul 1821, acestea la biserică cea mare, care biserică a fost reedificată în anul 1821, de care se știe că prima biserică a fost clădită pe un loc, ce e ceva mai departe de biserică actuală, și care poartă numele de „schitul ocelini” pe care loc, azi abia se mai zăresc niște rămășițe din unele ziduri, ce odată se vede că au servit la întocmirea unor chilii pentru călugări și alături de aceste ziduri, și ceva mai departe, se află și acum preastolul de piatră.

Sub muntele Furu-mare, se află un bolovan a cărui basă e un cilindru pe care se pare că stă o sferă, d'asupra acesteia sferi se află trei brazi. Pentru că până la un punct oarecare are aspectul unei biserici, oamenii i-au dat numirea de „Monastirea Bărsache”.

Tot în raza acestei comune și în apropiere de cătunul Neculele, pe vâr-

ful unui deal și pe o poiană mai mult sau mai puțin întinsă se găsesc așezate, așa numitele:

Pietrele Fetei, două bolovani de o mărime colosală, despre care poporul zice, că ei ar fi aruncați de 2 copii de uriași, din creștetul muntelui Piatra și fiindcă fata a asvârlit bolovanul său mai departe de cât băiatul, acesta, de necaz, dând cu buzduganul în bolovanul său l-a despicat în două, după cum se vede acum. Ambii bolovani sunt asvârliți spre E de muntele vani sunt asvârliți spre E de muntele Piatra.

Pentru că am terminat cu descrierea acestei localități, nu e rău să vorbesc aci și despre obiceiurile ce au sătenii din această comună, la nașteri, căsătorii și înmormântări.

Obiceiuri la naștere. — Sătenii, încredințați că a treia noapte după naștere, vin ursitorile, care, singure, hotărăsc soarta noului născut, pun într-o parte a casei, un pahar cu vin, pâine și sare. După 8 zile aduce preotul pentru a face sfeștanie în casă. Botezul se oficiază după împrejurări. La 40 de zile lehuza însoțită de moașă merge cu copilul la biserică. Când copilul poate pronunța oaie, capră, vacă, etc., nașul invitat de părinți, vine la casa acestora, unde, tăind moțul copilului, îi dă un rând de straie, promițându-i și una din vitele menționate, după cererea copilului.

Obiceiuri la căsătorie. — Tânărul după ce convine cu fata, descopere părinților dorința lui, aceștia trimit pe un om din parte-le cu rachiū la părinții fetei. Aceștia dacă beau din rachiū, e semn că le convine și hotărăsc ziua pentru logodnă.

În ziua hotărâtă, flăcăul preparat cu de mâncare și băutură, însoțit de părinți și rude, merge la casa părinților fetei, unde după ce se înțeleg asupra zestre, întind masa cu merindele aduse.

În timpul ospățului se umple câte un pahar cu vin mai întâi viitorului soț, apoi logodnicei, cari îl beau după ce sărută mâna celor mai în vîrstă. Tot în seara logodnei hotărăsc ziua cununiei.

În spre seara zilei de cununie, flăcăii se adună la mire, iar fetele la mireasă, unde petrec.

Mirele trimite la mireasă un brad ornă, care se pune în prăjină înfiptă în pământ, după ce se leagă de el un colac și o naframă.

În ziua nunții, ginerica însoțit de mai mulți flăcăi ca nuntași, se duc la mireasă, aci nuntașii rostesc colocările, după terminarea cărora intră în casă, unde găsesc masa pregătită; iar după terminarea mîncării, unul dintre nuntași urcându-se pe prăjină, ia bradul și după ce zice ertăciunile pleacă la mireasa la biserică, unde oficiindu-

se serviciul cununiei, ies și pleacă la casa mirelui. Aci sunt întâmpinați de socri-mari cari duc pe mireasă și mire cu frâul în casă, după care eșind afară se prind în horă.

În timpul cât se joacă stolnicele mirelui, pregătesc masă la care sîd toți câți voesc; la aducerea celui de pe urmă fel — care e orzul — lăutarul apare însoțit de mireasă care dă atâtea șervete câți capi de familie sunt la masă. După distribuirea șervetelor, pe o frafurie cu pâine și sare, fie-care depune darul său. Terminându-se adunarea darului, nașul numără banii și-i dă fini-sei și după aceasta se scoală iar cu toții la joc. A doua zi trimit rachiū la socri mari, leg mîreasa la cap, scoțând-o la horă și jucând până se pregătește iarăși masa cu dar, și după terminarea acesteia, lumea se retrage. La săptămână, tinerii se duc la socri mici, unde fac încă o masă cu dar.

Obiceiuri la înmormântare. — E obiceiul ca îndată după expirare, mortul să se spele, să se imbrace, să se pună în mijlocul casei pe o masă întins lung, punându-se la cap două lumânări aprinse, îi fac un toiag de ceară cât lungimea lui, îl încolăcesc și i-l pun pe piept împreună cu o icoană. Lumânarea ce i-a pus-o în mână la eșirea sufletului, se mai aprinde 3 zile după aceea în locul unde a murit. În toate nopțile — până la înmormântare — se adun oameni, cari prin conversațiunile ce fac între ei, caută să console pe rudele mortului.

Când pleacă cu mortul la groapă, e obiceiul ca în locul unde a fost el așezat, să spargă o oală și să se întoarcă hărburile cu dosul în sus.

Gh. Ciocănel

IMPRESII DIN APUS

Waterloo. - Liege. - Spa. - Dinand

Un loc care ispitește pe oricare vizitator al Belgiei, este *Waterloo*, celebru pentru bătălia ce se dădu în 1815, între Napoleon și Aliații comandați de Blücker și Wellington — bătălie care puse capăt imperiului și gloriei lui Napoleon.

Teatrul acțiunii avu loc între trei sate: Waterloo, Mont St. Jean și Belle Alliance. În acel loc, pe o movilă făcută de mîna omului și în punctul pe care prințul de Orange căzu de un glonte primit în umăr, — s'a ridicat un monument comemorativ: un leu colosal ce are o labă pusă pe o bulă. El privește spre Occident amenințând Franța. Se spune că acest leu ar fi făcut din topirea bronzului dela tunurile luate de puteri. Movila e o piramidă

reintorc ca hagiî de la mormântul profetului pentru ca să cumpere din Damasc haine pentru mai mulți ani, cari sunt încărcate pe cămile și cătări.

Curzii, beduinii, cerchezii formează

au bătut pe frații lor și i-au subjugat, luându-le turmele, drușii sunt priviți în Damasc ca subjugați. Femeile se bocesc în fața închisorilor în cari zac soții, frații și fiii lor.

Arabii și femeile lor sunt ca și

Bărbierii pe strade

un contrast original față de indigenii arabi.

Drușii se mișcă cu oarecare sfială prin oraș împreună cu soțiile și copiii lor. De când trupele Sultanului

copiii. Mână în mână și cântând umblă pe strade bărbatii bătrâni și tineri, pe când femeile stau de conversație la baie.

dacă cunoști la Paris o casă de bancă a fraților Eldheim.

— Dacă o cunoștii? A, iată o casă de oameni cinstiți, alsacienii ca și mine și d-ta. D-le Jenkins, bine înțeles nu știu cum ți-ai lăuda-o mai mult. Casa noastră a fost multă vreme în relații directe cu ea... și apoi, nu știu pentru ce, în urma unei scrisori personale, pe care am adresat o casierului, pentru a-l înștiința de o eroare, deodată casa Eldheim a schimbat corespondentul și a luat pe d. Van Stun din Iokohama...

Deodată Jean strigă:

— Dar acest casier... Stați, d-le Jenkins, nu ai uitat numele care ți-am spus că e al meu...

— Mi-ai spus Jean Marbach.

— Marbach! strigă angajatul, dar este numele acelui casier...

— Al cărui fiu sunt! — răspunse Jean.

— Te rog, mai păstrezi copia scrisorii pe care i-ai adresat?

— Da, pe copierul scrisorilor mele particulare... vei găsi epistola semnată cu numele meu. Și repede se duse ca să aducă hârtia dorită.

— Incepi acum a mă crede, întrebă Jean pe American?

— Cu desăvârșire... dar aceea ce nu-mi place, este începutul aventurii d-tale. Cum, pornind-o în spre Nancy, ai ajuns la Colmar?

— Din ce în ce sunt convins, că am fost jucăria unei intrigi întunecoase...

În momentul acesta, intră și angajatul cu copierul scrisorilor, pe care îl puse pe masă și începu a-l răfoi cu băgare de seamă.

— Iată-o zise el. Poți citi. Greșeala

destul de mare, era datorită, evident, unei nebagări în seamă a contabilității, și este obiceiul, ca în asemenea caz, să se înștiințeze în mod mutual angajații, pentru a-și înlătura reproșuri.

Deodată, Jean, care citise scrisoarea și ajunsese la iscălitură, sări în sus, se albi ca zăpada, venindu-i aproape rău:

— Ce! ce ai? întrebă Jenkins alergând la el.

— Privește colea, zise Jean, cu vocea emoționată. Numele acesta, iscălitura asta...

— O citesc, în adevăr, foarte bine scrisă... Jacques Lehr...

— Dar acest nume, urmă Jean în culmea agitărei și adresându-se angajatului, acest nume... este al d-tale?

— Absolut!... pentru ce această întrebare? Ce ești așa de mirat!...

— Știi cum se numește șeful contabilității, sub-directorul băncii Eldheim? se numește sau zice că se numește Jacques Lehr!

— E ciudat!... numele nu este răspândit...

— Și ia uită-te la data scrisorii d-tale... a trebuit să sosească la Paris, pe la 18 Septembrie...

Jean părea așa de agitat, în cât Jenkins îl apucă de mâini:

— Pentru D-zeu, liniștește-te!... O asemănare de nume este în totdeauna cu puțință! Chiar d-ta nu ai fost când: Ludwig Kern, când Peter Waldstein...

— Peter Waldstein! strigă angajatul. — Dar pe acesta îl cunosc... este un mizerabil care s'a introdus la mine, la Colmar, unde locuiam, care m'a prădat... și când ajuns acasă, l'am surprins și am vroit să săr asupra lui, mi-a dat o lovitură de cuțit și a fugit, luându-mi banii și hârtile...

— Hârtiile d-tale! strigă Jean. A! spune-mi, spune-mi repede! Cum era acel bandit, acest Peter Waldstein?

— O! un tip foarte cunoscut... îl întâlneam adesea prin cafenele... i se zicea omul cu cicatrice...

— La frunte?

— Tocmai... este o linie care merge în diagonală din păr până în sprâncene...

— A! acum totul se luminează... omul care acolo la frații Eldheim poartă numele de Jacques Lehr, al d-tale, nu este altul de cât Peter Waldstein... omul care a vroit să te omoare și care ți-a furat hârtiile datorită cărora și-a refăcut o stare civilă... Câtă vreme este de când s'a întâmplat aceasta?

— Tocmai 10 ani!...

— Înțeleg tot... de mult bănuiam eu că acest mizerabil a fi asasinul tatălui meu... și iată... acum, văd asta ca și cum aș citi înaintea ochilor mei cu litere de foc. Greșeala pe care credeai a tatălui meu, era datorită mănecătoriei aceluia care purta numele d-tale... Tatăl meu, am găsit proba, îl bănuia

că se deda la operații necinstite... și că nu era acela drept care se da că este...

Când i-a venit scrisoarea d-tale, asemănarea de nume l'isbi... Da da, așa e, sunt sigur.... făcu însă din nenorocire, câte-va cercetări, care atraseră luarea aminte a hoțului, și cum într-o seară, tatăl meu se ducea la d. Eldheim, în afară de orele de birou, pentru a-i împărtăși bănuelile lui, Jaques Lehr — adică Peter Waldstein, hoțul, asasinul — deja isgonit din țara lui și fugit — așteptă pe tatăl meu și-l ucise.

Apoi mai târziu hotorâ să se scape și de mine.

Un omor era greu... atunci făuri această întregă — plecarea mea la Nancy — și pe drum, complicele, care mă urmărea imi ia valiza punând pe a lui în loc, plină de hârtii compromițătoare, pe când o depeșă trimisă la Colmar, vestea sosirii lui Peter Waldstein, ocaș fugar, și iată cum acest mizerabil a căutat să se scape de mine.... de mine care, fără generozitatea acestui om care e aci, lui Edwards Jenkins, american bun și cinstit, aș fi fost mort de turbare și disperare în ocna din Koenigsberg sau în minele din Tsarkoe. Dle Jenkins, și acum mai refuză a-mi da voce să te îmbrățișez?

Drept răspuns Americanul îi deschise brațele.

— Dar drace! strigă adevăratul Jacques Lehr, în timpul asta, în Franța este un pungaș care mi-a luat numele, și care într-o zi are să mi-l târască la curtea de casație, sau pe piața Roquettei...

A! numai dacă aș avea bani în deajuns.

— Ce ai face? întrebă cu interes Jenkins.

— Aș pleca la Paris îndată.

— Ei bine! zise Jenkins, scoțând un portofoliu din buzunar dute și oprește trei locuri... pentru d-ta, pentru d. Marbach, și pentru mine....

— A! hotărât, strigă Jean, d-ta ești geniul meu cel bun!

— Acum, aidem să găsim pe prietenul meu Sazu-Lohe. Trebuie să-l rugăm pentru prietenul nostru Jacques Lehr...

— Și mâine dimineață, pe drum în spre Yokohama....

Dreptatea

În modesa locuință din strada Montholon, era numai durere: sărmana mamă, pe zi ce treceau zilele și săptămânile, ne aducându-i nici o știre despre fiul ei, se simțea murind de disperare....

O durere mare, venise să întristeze și mai mult această stare îngrozitoare. Marta văzuse pe bietul ei tată orb, stingându-se în brațele ei, și cele două femei, rămaseră singure.

Cu toate acestea d. Eldheim, disperat de a fi fost ocazia involuntară, a

dispariției lui Jean Marbach, se silea a le îndulci durerea, venindu-le mult în ajutor.

Scormonise cer și pământ ca să dea de urma lui Jean dar îndreptate pe urma greșită, poliției nu isbutiseră la nimic. Era sigur că Jean plecase la Nancy: amplotații din gară îl căuseră. Dar cine să pricepi că nu ajunsese la destinație?

Era de neexplicat: dar tăcerea lui Jean nu echivala cu o moarte?

Cum să-ți închipui, că atâta vreme să-ți fie cu neputință a da semne de viață?

Banca își reluase cursul ei obișnuit. Jean nu fusese înlocuit. Un amplotat îi ținea locul. Jacques Lehr era tot același om nepăsător, muncitor înverșunat, știind a inspira tuturor un respect înspăimântător.

Era mai mult el stăpân; afară du-când viață largă, însă în tot-deauna la slujbă, exact.

În dimineața aceasta, d. Eldheim so-si de vreme la bancă.

Chemă pe rând mai mulți amplotați, cari îi aduseră deslușirile cerute în ajun; și celui din urmă care pleca îi zise:

— Roagă din parte-mi pe d. Jacques Lehr să vie în cabinetul meu.

Sub-directorul veni; cicatricea din frunte părea un punct de întrebare.

D. Eldheim îi dăte câte-va hârtii fără a scoate un cuvânt. Omul nostru își aruncă ochii, și fața i se îngălbeni. Dar stăpânindu-se zise:

— Nu înțeleg.

— Este foarte simplu cu toate acestea. Sunt niște conturi cu patru nume diferite, or aceste personaje nu, există....

— Afirm....

— De prisos să te mai aprinză. Am făcut cu ajutorul poliției ancheta cea mai minuțioasă.... fără a-i face cunoscut, fondul lucrurilor... bine înțeles... Aceste conturi sunt fictive... grație lor, d-ta faci operații la Bursă... și ai furat din casa noastră o sumă care se ridică la cinci sute de mii de franci și mai bine.

— Minciună! strigă sub-directorul. Cine a spus asemenea calomnii? A! știam eu bine că oare-care dușmani juraseră a mă perde.

— Da, d. Pierre Marbach, de pildă, — zise cu sânge rece bancherul.

Falsul Jacques Lehr se învineți.

— Acela nu te mai îngrijește, urmă bancherul, precum nici acela care îți moștenise ura, Jean Marbach...

Sub-directorul, ai cărui ochi aruncau vâpăi, strângea din pumni, gata a se arunca asupra bancherului, dar acesta îl privea drept în față, apoi tot cu liniște adaogă:

— Stai jos și scrie-mi dimisia d-tale.

— Eul! refuz! D-ta nu ai dreptul a mă goni...

Hoțul se înfioră: se simțea pierdut.

Apoi se gândi că după toate cele alte, are să scoată la capăt, căci avea parale... Se așază și în două(linii își scris dimisia.... și iscăli...

— Dar, zise d. Eldheim, de ce nu iscălești cu numele d-tale?

— Cum? am scris foarte bine: Jacques Lehr....

Atunci bancherul se duse la o ușă, o deschise și zise:

— D-le Jacques Lehr, vino de verifică dacă asta este iscălitura d-tale..

Și Jacques Lehr din Tokio apărură, alergând la om și apucându-l de gât și strigându-i:

— A! te recunosc, cum m'ai recunoscut și tu, Peter Waldstein, hoțule! asasinule!

Waldstein — căci el era, — se clatină, privind în jurul lui dacă are vre-o eșire ca să fugă:

— Pe aci, îi zise cu politeță d. Eldheim arătându-i altă ușă.

El alergă, o deschise și scoase un strigăt grozav. Jean Marbach era în prag, imagină vie a tatălui lui, care întinzând brațele spre mizerabilul îngrozit zise:

— Asasinule!

Atunci lui Peter Waldstein îi fu frică, și strigă și el:

— Iertare! Iertare!

Jean Marbach îl apucă de gât și l' trânti jos pe covor:

— Infame! ai omorât pe tatăl meu!

— Da.... da! fie-ți milă.... te rog!

— Te rog, când vrei să ucizi și fiul ca pe tatăl. Pe eșafod ai să sfârșești!

— Eșafodul! nu.... mărturisesc.... lăsați-mă să fug!

D. Eldheim deschise fereastra și făcu un semn.

Poliția se urcă...

Waldstein o auzi... înțelese tot.... era moartea îngrozitoare pe eșafod... ușa se deschise.... un polițist apărură...

Atunci se auzi o detunătură... Peter Waldstein, ocașul, asasinul, își făcuse dreptate....

Peter Waldstein avusese un complice, aproape inconștient, un băiat dela bancă care jucase rolul de trădător în tren.... îngrozit și cumpărat de sub-director, tăcuse.... Jean îl ertă....

O lună după acestea, Jean se cunună cu Marta lui scumpă și îi zicea la ureche:

— Mi-amintesc să visam odinioară a povesti copiilor mei această înfiorătoare odysee, zece mii de leghe fără să vrei..

— Și nădăjduesc ca așa are să fie, zise Marta ascunzându-și fruntea la peptul d-nei Marbach, așa diferință.

Eduard Jenkins și Jacques Lehr — adevăratul din Tokio — au fost atât de bine ținuiți în orașul Paris de Jean Marbach, devenit asociatul băncii Eldheim, în cât nu mai pot să se hotărască a-l părăsi.

TOȚI ABONAȚII LA „ZIARUL CALATORIILOR”

Participă, cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii :

- 1) Un elegant pat de fier pentru copil, cumpărat de la cunoscuta casă «Industria metalică Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 5.
- 2) Una pușcă fină de vânătoare cu două țevi, cal. 12, din vechia și renumita abrică «Pieper-Bayard».
- 3) Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.
- 4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.
Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, calea Victoriei, 44, furnizorul Curții Regale.
- 5) Un gramofon perfecționat.
- 6) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei No. 54.
- 7) Un frumos vas pentru fructe sau mezeluri și o frumoasă tavă, ambele argintate, cumpărate de la vechiul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, Bd. Elisabeta, 9 bis.
- 8) Un ceasornic de birou, lucrat artistic în marmură și bronz.
- 9) Un frumos ceasornic în cutie, pentru voiaj, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, No. 53.
- 10) O frumoasă pendulă de voiaj care se întoarce la opt zile.
- 11) Patru pahare pentru ceai, cu scăunelele lor de argint de China, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicăria Colței», strada Colței, No. 31.
- 12) Șase cămăși bărbătești de zi, de zefir sau albe, cu piepti de olandă, după alegere și măsură, cari se vor lucra de cunoscutul magazin de lingerie **La Patru sezoane**, calea Victoriei, Pasagiul Maca, vis-à-vis de poliție.
- 13) O duzină crema «Flora»
- 14) O duzină săpun «Flora»
- 15) O duzină pudră «Flora»
- 16) Șase frumoase gente pentru dame.
- 17) Șase lingurițe de dulceață.
- 18) Zece linguri pentru masă.
- 19) Zece furculițe pentru masă.
- 20) Zece plachete argintate, reprezentând fotografiile M. S. Regelui și Reginei, comandate anume pentru premii.

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru 1 an lei 5; Pentru 6 luni 2.60

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 2 bonuri, iar cei pe 6 luni 1 bon.

Grăbiți-vă de vă abonați la
„UNIVERSUL”
 Tragerea are loc la 22 Mai
 și puteți avea șansa de a câștiga următoarele mari premii:

VILA DE LA SINAIA

«Vila Theodora», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un salonaș modern

compus din: o canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă de mijloc, foarte elegant, cumpărat dela fabrica de mobile de artă I. Brezoiu, călea Rahovei, 50, unde se găsește în permanență o bogată și aleasă expoziție de mobile de toate genurile

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 8.

O GARNITURA DE MOBILA PENTRU INTRARE

compusă din o canapea, patru scaune, două fotoliuri și o masă cumpărate de la cunoscutul magazin de mobile de trestie și bambu Littman, strada Lipscași, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganeă, șoseaua Mihaș-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O SCOARTĂ ROMÂNEASCĂ ȘI O BLUZĂ (IE) DE MĂTASE

de la Bazarul Național de țesături românești, calea Victoriei, 110.

UN SALONAȘ DE BAMBU

cumpărat de la cunoscuta fabrică de mobile în acest gen E. A. Pücher, calea Victoriei, No. 148.—Sucursala Bulevardul Elisabeta, No. 18, «La Cometa Haley».

O DORMEZĂ, DOUĂ FOTOLIURI ȘI UN PARAVAN ARTISTIC

lucrate în vechiul atelier de tapijerie Ioan Niculescu, strada Câmpineanu, No. 31.

O pendulă de stejar afumat și o tavă argintată,
 cumpărate de la magazinul de încredere Schmidt & Stratulat, calea Victoriei, No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânatoare și un pistol automat,
 cumpărate de la marele magazin de biciclete și arme B. D. Zissmann, calea Victoriei, No. 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut și o harmonică,
 cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, No. 54.

1 pendulă de perete și 6 lingurițe de argint suflute cu aur,
 cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicaria Colței», str. Colței 31.

O splendidă rochie albă,
 lucrată artistic în ajururi.

O dormeză, 2 fotoliuri și un paravan artistic,
 lucrate în vechiul atelier de tapijerie Ioan Niculescu, strada Câmpineanu, No. 31.

Un ceasornic de aur
 cu trei capace pentru bărbat

1 brățară de aur 14 kt. cu 5 perle fine.

2 ceasornice de aur pentru doamnă.

1 inel de aur cu rubin pentru bărbat.

1 pereche de cercei cu diamante și rubine Capuchon, de o mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

1 inel de aur 14 kt., pecetar pentru bărbat.

6 ceasornice remontoir de argint cu câte 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

1 binoclu fin, 6 ceasornice remontoir de metal.

1 elegantă compotieră argintată de mare valoare.

50 cutii de cremă, pudră și săpun «Flora» în cutii speciale făcute anume pentru abonații noștri.

2 aparate economice de încălzit inventate de d. n. căpitan Castano.

20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regelui și Reginei, comandate anume pentru premii.

Toți acei cari se abonează cu începere de azi mai primesc gratuit și un volum din: **Memoriile Regelui Carol I.**

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — Pe un an în toată țara

3.60 + 1/2

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚA —

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALĂTORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

ZEH IN CALĂTORIE

Budiști din Tibet sunt în cel mai mare doliu, căci zeul lor Dalai-lama incarnația lui Budha, este în fugă.

Am mai povestit peripecțiile acestei fugi, a lui Dalai-lama, care a fost o hotărâre cuminte din parte-i, de vreme ce nimeni nu ar fi putut să-l apere împotriva chinezilor. În adevăr, el nu posedă de cât o gardă de 150 de oameni, cari sunt numai lami, înarmați și cărora li se zice *tsé-djrougs*, adică purtători de viață.

Regele civil din Lhasa, dispune și el de o companie de 150 de oameni, cărora li se zice *tehrong-hor*, incingătoare pieptului.

Adunând cele două trupe la un loc, tot este puțin împotriva armatei „Fiu-lui Cerului”.

Dalai-lama a părăsit Darjeeling, pentru Indii, unde s'a refugiat, pentru a se duce la Calcuta, și a vizitat diferite centre budiste din nordul Indiei, între Pauri și Gaya. Se zice că Budha încarnat, este foarte doritor de a veni în Engiltera, să confereze cu guvernul britanic, și că persistă în a refuza de a asculta cererile lamailor cari îl poftesc să se reîntoarcă în Lhasa.

În lipsa lui Dalai-lama, poporul este guvernat, spiritualmente, de un fel de colegiu de cardinali budiști, cari se compun din cinci lamai : *dabol-lama*, *bantchin-erduni*, *bodgo-lama*, *darma-lama*, și peste toți ceilalți, de Tachi-lama.

Lui Tachi-lama, aparține mai în special autoritatea doctrinală asupra bonzilor (proeți) și asupra mănăstirilor budiste.

Tachi-lama, trebuie să fie cel mai învățat din toți lama, și acela care îndeplinește actualmente această funcțiune, este de un om de o erudiție atât de admirabilă, în cât Tibetanii l-au supranumit : *Marel-mărgăritar al învățăturei*.

El este, de drept, președintele tuturor jurilor pentru admișiunea novicilor la titlul de lama, și are datoria de a inspecta toate mănăstirile, pentru a face examenele bonzilor, deja vechii chiar.

El vizitează numeroasele lui mănăstirii și ciclul normal al Tibetului,

care este de 12 ani. Primul an, *tehetan-ul* (anul pisice) inspectează o primă circumscriptie.

În al doilea an, *daund-ul* (anul vaci) el parcurge o circumscriptie limitrofă. Și așa mai departe, toate districtele spirituale, văd pe Tachi-lama, venind; apoi doi-spre-zece ani, după aceea, mai revine încă, tot mai admirabil de erudiție și câte odată, de geniu.

Tachi-lama cunoaște, și trebuie întotdeauna să cunoască toate marile opere brudiste, de pildă, *Koh-gyur*, care se compune din o sută de volume, și cari cuprinde o mie opt-zece de tractate.

Puterea lui Tachi-lama este imensă și de temut, în sensul că el poate să degradeze pe toți lamaii, afară de Dalai. Îi este de ajuns să pue unui bonz întrebări mai grele. Bonzul păstrează o tăcere zăpăcită. Tachi-lama atunci aduce această sentință :

„Toți lamai, sunt genii încarnați în oameni. Tu, încetezi de aci înainte de a mai fi un suflet divin, te trimit, printre mulțimea de oameni inferiori. Mai târziu, îți retrag onoarea înmormântării cerești, nu-ți acord decât vulgarea înmormântării pământească și apuatică.”

Inmormântarea cerească a lamailor constă că ei sunt prefăcuți în cenușă, și că li se îngroapă cenușa sub un obelisc. La înmormântarea pământească, mortul este tăiat bucăți și aruncat la câini. La înmormântarea acuată oasele se pilesc și praful acela este aruncat într'un flaviu sau într'un lac.

Tachi-lama poartă o scufiță roșie, simbolul ortodoxiei budiste.

Toți lameii ortodoxi, au scufie roșie, bonzii disidenți au o scufie galbenă. Dar naintea lui Tachi-lama bonzii cei mai mari, chiar cardinalii lamai, trebuie să stea cu capul gol, căci el este un geniu mai dumnezeesc ca ceilalți.

AGAFTONUL

I

O noapte de primă-vară frumoasă. Luna din înaltul-cerului și aruncă asupra pământului lumina ei argintie. Mă plimbam pe lângă pădurea din apropiere, și mă gândeam, oare ce a fost înainte în locul acesta unde este acum mănăstirea? Deodată văd înaintea mea pe Moș Toader, pădurarul, un bătrân, însă pe câtu-i bătrân, pe atâta-i bun povestitor. Aflasem că știe multe și l rugai să-mi spue cam ce știe el din trecutul locului acestuia unde mă aflam. Nu așteptă să fie mult rugat și începu povestirea.

Pe atunci locurile acestea erau așa gale ca acum, și codri nepăduriți.

Să mergi prin codru și de capăt nu mai dedea. Aici veneau în acele timpuri strămoșii noștri unde se ascundeau de năvălirile Turcilor și ale Tătarilor. Un boer numit Bogdan plecase la vânătoare împreună cu fiul său Ștefan și fiică-sa Maria prin pădure, întovărașit fiind și de o mulțime de vânători. Tot cântând vânat prin pădure tatăl împreună cu fiii săi se rătăciră de ceilanți vânători și se văzură în mijlocul codrului...

— Ei! zise Bogdan, ce ne facem acum? Așa-i că ne-am rătăcit?..

— Nu-i nimica tată, vom găsi noi urma sau o vor găsi ei pe a noastră, răspuse fata.

— Dar până atunci ce ne facem? adăogă Ștefan.

— Ia, vom rămâne puțin aici și ne vom odihni, răspuse fata, căci eu drept să vă spun sunt obosită și mi-i și sete.

— Pe aici prin pădure cam greu să găsim apă, răspuse Ștefan.

— Mi se pare că aud un murmur de apă mai încolo, zise bătrânul arătând cu mâna spre apus, aidem acolo.

— Haidem, zise Maria sculându-se. Plecară tustrei în partea locului unde spusese bătrânul că i se păruse că au zise un murmur de apă. Nu merse mult și ajunse la o mică poeniță, de unde din un delișor isvora o apă rece și curată. În vale însă se întinsese un lac din scurgerea apei. Valea era frumoasă și atât bătrânului cât și copiilor lui le plăcu mult.

— Ei, dragii mei copii, zise Bogdan, după ce s'au săturat cu toții de apă, ce bine ar fi dacă în locul acesta singuratec ar fi un castel.

— Un castel!!!, zise fratele și sora deodată.

— Da, răspuse bătrânul.

— Nu-i rău, zise Ștefan, așa-i.

— Dar mai întâi de toate, adăogă Maria, are să fie foarte greu de transportat materialul necesar pentru zidire.

— Asta, este adevărat, răspuse bătrânul, dar cu bani se face orice; după cum am spus, locul este foarte bun și ne va servi și ca un loc de retragere în timpul năvălirii dușmane.

— Într'adevăr tată, un castel aci ar fi minunat.

Bătrânul Bogdan spuse oamenilor săi că e hotărât pentru zidire. Mai stătura puțin de răsuflară și pe urmă plecară cu toții.

II

Frumos și măreț era acest mic castel înconjurat de pădurea ce se oglindea în lacul din apropiere. Aici stătea acum bătrânul Bogdan cu fii lui.

Era o seară frumoasă, una din acele serii de vară liniștite. Luna din înal-

lul cerului își amintea frumoasă, ei lumina argintie. În castel dormeau toți, afară de Bogdan, care vorbea cu copiii lui.

— Tată, întrebă Maria, va să zică mâine mă părăsești?

— Da, copila mea, împreună cu frațele tău.

— Și eu voi rămânea singură aici?

— Îți voi lăsa pe trei vânători ai mei cei mai credincioși.

— N'ar fi mai bine să vă întovărășesc și eu, răspunse Maria.

— Cum, să mergi cu noi la război?

— Da tată, răspunse Maria.

— Nu se poate, adăogă Ștefan, corpul tău e prea gingaș pentru a suporta greutățile războiului.

— Atunci să rămân singură aici, cu bătrânii și vânătorii, să mor de urât!..

— Nu, n'ai să mori de urât. Ziua la vânat, seara cu barca pe apă te vei plimba. N'are să-ți fie urât.

— Dacă... se va întâmpla să calce dușmanii pe aici și mai ales noaptea?

— Tu știi esirea secretă pe care am făcut-o în acest scop; pe acolo vei eși și, dacă se va întâmpla să intre chiar în castel, dă foc la fitilul care răspunde la butoiul cu praf și dușmanii vor sări în aer.

A doua zi după ce bătrânul își luă rămas bun de la Maria, plecă împreună cu fiul său, urmat fiind și de vânători, la resbel, lăsând pentru paza castelului trei vânători și mai multe fete și femei cari îngrijeau de castel.

Trecură vre-o câte-va săptămâni de la plecarea lor și Maria nu știa nimic de dânsii. Se închisese în casă și rare ori o mai vedea cine-va. Vrea să fie singură. Îi plăcea singurătatea și ar fi trăit ea mult și bine așa dacă un fapt n'ar fi schimbat felul acesta al ei de a fi.

Era noapte. Toată ziua fusese cald și acuma cerul se înourase și începu o ploae cu vânt, un vânt puternic, ca stejarii din prejurul castelului trosneau.

Cam un ceas depărtare de castel se vede ceva așa că abea se mișca printre copaci. Era un om. Ploaia îl ajunsesse la piele și din cauza pământului umed mergea greu. De odată se oprește.

— Doamne, ai avut milă de mine, de m'ai scăpat de dușmani. Îți mulțumesc!!...

Așa vorbi el, în fine iată-l într'un luminis. Vântul alungase nourii. Luna își revărsa frumoasa-i lumină asupra pădurii. E îmbrăcat într'un costum de militar cum se purta pe atunci. O mustață neagră îi împodobează fața și niște ochi plini de foc.

— Doamne! ce să fie aici? Zise el. Iată o locuință omenească; un castel aici în mijlocul pădurii. Cine s'ar fi gândit că aci poate să fie un castel?

Tânărul stătu mult timp admirând

castelul. — Ce să fi dacă voi bate la poartă? De sigur că trebuie să mă primească. M'as mulțumi cu un pat ca să dorm. Apropiindu-se de castel i se păru că aude melodia unui cântec... un cântec cântat de o voce îngerească.

— O! de sigur, zise el, aci nu locuiesc oameni răi, ci îngeri..

La bătaia lui în poartă, o mică fereastră se deschise și o voce bărbătească e auzi.

— Cine bate acum la miez de noapte?

— Un biet călător obosit cere adăpost pentru noaptea asta...

— Cum te cheamă?

— Sandu, răspunse tânărul.

— Și mai cum?

— Stroici..

— De unde vii?

— Din spre Iași. Voiam să mă duc spre Suceava, dar prin pădurea asta am fost întâmpinat de niște hoți. Mi-au împușcat calul. Noroc de pădurea asta așa deasă care m'a scăpat...

— Bine, răspunse portarul, așteaptă ca să-ți aduc răspunsul de la stăpâna castelului.

Sandu stătu așa vre-o câte-va minute așteptând întoarcerea portarului, care nu zăbovi, și deschizându-i poarta îi zise:

— Pofțiți intrați; Domnița vă oferă ospitalitate.

— A! vra să zică castelul acesta e al unei Domnițe!!...

— E al ei, dar mai mari ca dânsa sunt tatăl și fratele său cari sunt duși la resbel.

— Și cum se numește stăpânul acestui castel?

— Bogdan, răspunse portarul.

— Cum!... Bogdan!... El care m'a scăpat din ghiarele Tătarilor?

— Cum, s'a terminat resbelul? întrebă portarul.

— Da, s'a terminat; eram trimes să duc o ștafetă la Suceava; pe drum însă am fost atacat, n'am putut să mă apăr, căci numărul lor era prea mare, așa că numai cu fuga am putut scăpa; și, m'am rătăcit prin această pădure.

Portarul îl duse într'o cameră, unde-i dădu tot ce-i trebui: Tânărul după ce mănca bine se sculă.

Se luminase de ziuă. Sandu se sculă, mulțumi lui Dumnezeu și deschise fereastră. Priveliștea ce i se înfățișă era dintre cele mai frumoase, mai ales că era într'o cameră ce dedea pe malul lacului. Pasărele cântau de răsună pădurea, un soare lucitor lumina totul. Castelul se oglindea în fundul lacului, parcă ar fi vrut să pătrundă în el spre a-i afla misterele.

De odată Sandu vede pe lac o barcă, în barcă o fetiță, mai frumoasă ca un inger, mai plăcută ca o zână. Barca se legăna a lene pe apă. Apa parcă era geloasă pe barcă că nu posedă și ea o

zână așa de frumoasă. De odată zâna începu să cânte un cântec de dor, un cântec așa de frumos, așa de plăcut, că par'că tăcuseră și păsările și vântul, toate viețuitoarele spre a-l asculta.

Nu trecu mult și Sandu fu poftit de Domnița în salon.

— Rogu-vă, Domniță, să mă ertați dacă v'am supărat cu venirea mea aci. Știți cum am venit.

— Nu-i nici o supărare; suntem dator să oferim ospitalitate ori-căruia, răspunse Domnița Maria. Fii dar bine venit.

Tânărul începu pe urmă a povesti peripețiile din resbel. Cum tatăl și frațele ei au făcut minuni de vitejie, și că în curând se vor întoarce acasă, și totodată îi spuse că a fost scăpat dela moarte de tatăl ei.

Nu termină bine vorba și o fanfară se auzi de răsună pădurea, însoțită de strigăte de vitejie, chiuituri. Bătrânul Bogdan se întorcea cu fiul său dela război.

— Vine tata!!!... zise Maria cu bucurie. Haidem să-i eșim înainte.

— Bine te-am găsit copila mea, zise bătrânul, strângând pe Maria în brațe, dar cum se face că d-ta ai rătăcit pe aici la noi, zise adresându-se lui Stroici.

— A! iată și Sandu, zise Ștefan, sărutându-l cu drag. Bine ai venit în casa noastră.

Sandu le spuse pe urmă pățania.

Castelul răsună voios de chiote. Seara toate ferestrele castelului fură luminate. Toți benchetueau, toți petreceau ca după bătălie.

Trecură câteva luni.

Sandu și Maria se iubeau. Sandu la plecare spusese Mariei că va veni după puțin timp să-i ceară mâna dela tatăl ei. Maria pe lângă dânsa avea o copilă frumoasă ca un inger, care o urma în tot locul. Maria o scăpase pe Elena, căci așa se numea copila, din gura unui lup. Și asta o făcea pe Elena să o iubească și să nu se despartă nici odată de Maria.

Intr'o seară castelana era singură cu Elena în părul blond al căreia Domnița se juca cu degetele.

Atunci o voce se auzi la poarta castelului. Maria deschise fereastra și un cavaler pe un cal negru ca pana corbului se văzu la poartă. Maria tipă de bucurie.

Bucuria revederii lor era fără margini. Eșiră la braț afară, și se primblară prin pădure. Ajunseră sub un stejar înalt și gros. Lângă tulpina lui era o bancă. Sandu strângând pe iubita sa în brațe îi zise:

— Pentru ca iubirea noastră să fie bine cuvântată de Dumnezeu, voi scrie „troparul Sfinților Voievozi“ și-l voi pune aici în scorbura acestui copac.

Nu trecu mult și castelul răsuna de muzică și sgomot. Se celebra căsătoria lui Mihail Stroici cu Domnița Maria.

Tânărul era îmbrăcat în uniformă strălucitoare, iar Maria ca o zână a aerului în rochiă albă ca zăpada.

Dar când erau tocmai în toiul fetei și al petrecerei, un slujitor de-al lui Bogdan, plin de praf și de sudoare, se ivi în prag strigând... „Tătarii“.

— Tătarii!!! ziseră mesenii.

— La arme! ziseră cu toții.

— Să regulăm planul bătăliei și să se închidă porțile, strigă Bogdan.

Dar n'avură timp căci sălbatecii tătari, ca bestiile setoase de sânge, năvăliseră în codru.

— E prea târziu, răzni Bogdan încingându-și spada. La mine copii, și spelele în mână!

Tătarii pătrunseseră în casă. Lupta începu cu disperare și curaj din partea Moldovenilor. Sandu, Ștefan și Bogdan făceau goluri mari printre Tătari. Maria în costumul de mireasă și cu spada în mână semăna cu acele zeițe răsbunătoare. Mâna ei gingașă nu făcea greș de loc, căci o lovitură de a ei răsturna un blestemat de Tătar. Se lupta ca o adevărată fiică a Moldovei. Lupta dură, dar numărul Tătarilor era prea mare. Sandu căzu lovit de o săgeată.

Maria cu o furie fără margini se repezi în mijlocul dușmanilor și despica în două capul Tătarului care îi ucisese soțul. Voi să se întoarcă la iubitul său mort, dar nu putu, căci fu înconjurată din toate părțile.

Maria făcu un cerc îngroșitor cu spada în jurul ei dar când ajunse lângă soțul ei fu și ea lovită de o săgeată și căzu moartă. Castelul era în flăcări dintr-o parte. Tătarii încetară lupta. Se auzise o fanfară de oaste moldovenească care venea ca fulgerul. Atacații căpătară curaj. Tătarii începură să se retragă. Moldovenii îi bătu și nu rămase dintre dușmani decât foarte puțini, cari scăpară cu goană. Dar din lupta asta se alege că și Ștefan și Bogdan erau morți, căzuți lângă Sandu și Maria. Din mesenii unii scăpară cu viața, alții fură răniți și mulți fuseseră uciși.

Ani mulți trecuseră de atunci. Castelul nu se mai cunoștea de loc. Rămăsesse doar iazul care se făcuse și el o baltă mocirloasă.

Două strănepoate ale lui Bogdan voră să facă și ele ceva în amintirea străbunilor lor și zidiră cu cheltuiala lor o biserică pentru călugări, în locul unde este astăzi satul „Monăstirea Doamnelor“.

După moartea celor două strănepoate ale lui Bogdan, Elena și Maria, un călugăr anume Agafton, culegând într-o zi ciuperci prin pădure, s'a rătă-

cit și a ajuns la stejarul unde stătea ră Sandu și Maria și unde...

„Troparul Sfinților Voevozi“. Inoptând și fiindu-i teamă să nu gă mai înainte, se culcă la trunchiul stejarului. Peste noapte, visând, i se păru că aude cântecul „Troparul Sfinților Voevozi“. A doua zi de dimineață găsim și manuscrisul lui Sandu, se hotări să ridice un schit pe locul acela, căruia îi dădu numele de „Agafton“.

Dar călugări nu stătură multă vreme acolo. Parte din ei muriră iar parte se duseră la alte mănăstiri și astfel această monăstire se făcu de călugărițe.

George Ionescu, Cerneșii.

NOTE ȘI IMPRESII

Spre Căldărușani și Snagov

Ca la trei ceasuri departe de București cu trăsura, pe drumuri de câmp și sate rău îngrijite, printre vechii păduri cari formează odinioară vestitul „Codrul Vlăsiei“ și pe care încă nu le-a crutat secura nemiloasă a speculei fără mustrare de cuget din vremurile mai noi, desface într'un ochi de zare turlele sclipitoare cu aural de pe discul crucilor de la cele trei biserici înălțate aici, de Matei Basarab. Peste un pod de lemn și pământ ce-ți urgește trecerea peste apele oțelite ale lacului, ce ca o panglică lată argintie încinge Căldărușanii, intri pe poarta cea mare și frumos împodobită din marginea drumului prăfuit de uscăciunea soarelui arzător ca de Cuptor din luna lui Maiu. Și înaintezi pe o șosea întinsă ca o cordea și umbrită de o alee subredă până la cingătoarea de zid din fața mănăstirii. Rămăi însă uimit când vezi că dincolo de bolta turnului de tinichea vopsit de un verde spălăcit, căsuțe ce se înșiră pe două lauri, unele mai urâte de cât altele, ascunse sub bolți de viță și pomi roditori de care apoi dai de brâu uriaș de ziduri cu chilioi în două caturi, cu cerdace și stalpi puternici de zid nouă. În mijlocul acestui quadrat de ziduri puternice se ridică mândră bisericuța cu trei turle a mănăstirii, înaltă acum după forma nouă a trecutului ei de origină.

Istoria spune că având Matei Voevod a se război cu Vasile Vodă Lupu în drumul său, ce trecea prin pustiul codrului de la Vlăsia, a dat peste un ostrov mic de pământ în mijlocul unei ape și de o sihăstrie cu câți-va pusnici, ce se hrăneau cu rădăcini și erbură sălbătice, pe care le fierbeau într-o oală de pământ. Și mirându-se Vodă de aceasta, a făgăduit acelor pusnici că de va reuși să repue pe dușmanul său, va ridica în acest loc un locaș de rugăci-

ne și adăpost închinat isvorotornului de...

...și închinat Vodă Matei Basarab, ca la început, 1638 a mers de a zidi...

biserica și zidurile cu chilioi de jur împrejur, și la terminare a sfințit-o cu mare pompă, luând parte mitropolitul Teofil, episcopul Ignate al Râmnicului și Ștefan al Buzăului, boeri și mai marii oștilor și norod mult, înzestrându-o cu moșii și cu multe odoare și vase sfinte.

Biserica mănăstirii se crede că ar fi prefăcută de isnoavă în 1838 și că vechimea trăește numai în zidurile de apărare și de locuințe ce ascundeau biserica de la început. Prin noua reparațiune a bisericeii cu o uimitoare pictură în stil bizantin și aurării, și chiliilor vechi încă în continuare de reparație, prin forma cea nouă a arhondăriei ce îi dă o înfățișare de o rară frumusețe, astfel s'a mântuit din gura lacomă a ruinei, prin râvna și osteneala bătrânului și încercatului păstor, fostul mitropolit primat Ghenadie, care a înțeles mai bine de cât noi frumusețea fără seamă a ctitoriei lui Matei Basarab.

De la Căldărușani drumul spre Snagov trece prin comuna Lipia-Bojdan, renumită altă dată prin răsvrătirile ei. Casele sunt semănate într-o bună rânduială gospodărească, potrivit cu puterea fie-cărui locuitor.

Curtile sunt împărțite cu socoteală după nevoile gospodăriei și îngrădite cu garduri de scânduri sau de bune oștețe drepte. Școalele sunt noi, iar locașurile sfinte, unul cu fierul ruginit și tencuiala ștearsă de vreme, par că ar cere o prefacere de isnoavă, pe când cea din marginea drumului din dreapta, pe o mică înălțime de pământ, strălucește în bătaia soarelui de amiază, cu turlele ei de tinichea albă, cu tencuiala și zugrăveala nouă. Aceasta a fost biserica de mănăstire, reparată și înaltă cu osărdia drept credincioșilor din sat.

De odată privirea îți alunecă pe pietrișul mărunț și bătut al unei șosele cu pari pe margine, albiți cu var și umbrită pe laturi, de o amestecătură de tei și salcâmi. Șoseaua duce la o curte largă și deschisă și cu grijă întreținută, perdută pe jumătate în desis de liliac și pin, la mijlocul căreia se ridică, ca o cocheta bătrână, cu gândul pierdut în anii tinereții și la trecutul plin de slavă, o casă în stil boeresc, deasupra căreia, pe o tăbliță de fier, stă scris: „Ocolul silvic“.

Aici fusese odată casele egumenului mănăstirii dela Gruia, ce strângea bogăția pământului de pe moșia care mai târziu s'a împărțit la țărani.

Oamenii sunt veseli și dispuși la muncă. Ei au și des contact cu Bucureștii și Ploestii, unde desfac produsele câmpului bogat, pe care îl muncesc cu hărnicie.

Acum printre căsuțele, unele mai

...de cât altele, ale satului Turbali. La capătul cărui după o perdea de arbori păduroși, într'un ostrov rotund se-și prelungește malurile, beninoase până la apele scanteietoare ca oțelul, se ivește clară și armonioasă o mică bisericuță. Aceasta este biserica de la mănăstirea întemeiată ce i s'a zis Snagovul.

Ea trece ca o ctitorie a lui Vlad Tepes și în biserica din Ostrov se arată un mormânt acoperit cu o piatră fără inscripție, care se crede că ar fi al cumplitului Domn; însă Vlad a găsit mănăstirea întemeiată de alții și el s'a mulțumit numai să o întărească pentru a fi un loc de adăpost în vremuri de primejdie.

Aici, la Snagov, a fost o vreme când a curs mult sânge omenesc, vărsat prin cruzimea cumplitului Domn și altor stăpânitori de mai târziu.

Și a fost o altă vreme, când la Snagov se trăia o adevărată viață de mun-

că a minții. Aici vestitul Antim Ivireanu, turna buchile sale frumoase în tipare și însemna și da la iveală cărți de slujbă bisericească și îndreptare a minții.

În timpul de decadentă, pe când simțul pentru pietatea trecutului nu se mai cunoaște, Snagovul devine închisoare pentru pușcăriași.

Astăzi, din zidurile de întărire și din chiliile ce serveau de celule și locuințe pentru hoți, n'a mai rămas de cât rămășițe de cărămizi risipite peste pământul care acum 400 de ani și până mai încă într'o zi, gemea de nelegiuirile păcate ale schingiuirii și omorurilor fără milă.

Biserica singură mai stă tristă și tăcută, păstrând amintirea trecutului său. Un preot de mir slujește regulat slujba de Dumineca și sărbătorilor de peste an.

E. P. Eftimiu
(Lipia-Ilfov)

stradă, maurel pun un „haik“, manta de mătase sau de lână, lungă de cinci sau șase metri și largă de două, care le înfășoară în întregime.

SATELE NOASTRE

ODOBASCA

Comună rurală din plasa Orașului, cade spre nord de orașul Râmnicu-Sărat, fiind depărtată de acest oraș cu o distanță de 46 kil. și, așezată între pârâele: Valea Dracului, Oreavu, Valea Neagră și râul Râmna. Se compune din cătunele: Odobeasca sau Albia care este și cătunul de reședință, Urechești de sus sau Podu Lacului, Mahriu și Petreanu. Casele sunt în majoritate, învelite cu draniță și stuf și puține cu tinichea; ele sunt construite toate din nule de gard, lipit cu pământ, și având o odă de locuit și o tindă, și mai rari acele care să aibă 2 sau 3 odăi cu sală prin mijloc.

Ocupațiunea de căpetenie este lucrarea brută a lemnului, pentru diferite trebuințe, apoi creșterea vitelor și lucrarea pământului.

Regiunea unde este situată această comună este mai mult muntoasă și deluroasă, pământul prezentând ochiul, dealuri, văi, fără a se vedea vreun câmp mai întins, de cât numai câte un mic platoș sau podiș, pe creștetele dealurilor, iar pământul în cătunele Mahriu și Petreanu este mai în general acoperit cu tufărișuri și păduri întinse, iar pe locurile libere nu se face mai nici porumbul; însă cătunul Urechești de sus prezintă o pozițiune mai puțin răpoasă, cu înclinațiuni mai prelungite și mai puțin brăzdate de pârâe, unde se plantează via mai cu bun succes și se face și porumb.

Întreagă această comună, în limită administrativă, se mărginește la Nord cu comuna Andreiașu și Faraoanele, la Sud cu comuna Lacu lui Baban, la Est cu comuna Blidarele, Cotești și Budești și la Vest cu comuna Dealu-Lung; iar limita intimă și naturală a acestei comuni față de celelalte, este: la Miază noapte cu pădurea statului numită Picioru Nucului satul Petreanu. Nu se cunoaște exact întinderea ei totală, este formată mai mult din stejar și pe ici pe colea se vede: fag, mesteacăn, jugastru, etc. Spre Miază-zi despre comuna Lacul lui Bălan, este dealul Poenele, acoperit cu fânețe și locuri arabile și pârâul Văii Dracului, care o desparte de Hăntoia, pozițiune acoperită cu tufe și mărăcină, loc numai pentru pășunat vitele, format numai din râpi.

Spre răsărit, această comună este despărțită de comuna Cotești prin pârâul Oreavu și dealul Calicului, un

TOALETA FEMEILOR MAURE

În casă femeile maure poartă o bluză de gaz cu mâneci scurte și un pantalon cu dungă albă, numit „serual“.

Dar când se găsesc pentru o ceremonie, ele îmbracă „djubbe“, o tunică fără mâneci care se coboară până la genunchi. Uneori între tunică și bluza

de gaz pun și o vestă starânsă, numită „djabadoli“.

Cele bogate fac tunica de mătase brodată cu aur și atunci se numește „r'lila“.

Ca coafură maurele poartă, în ge-

neral, o calotă de mătase neagră pe care aranjază un fular de culoare vie, reiat cu fire de argint și de aur.

Independent de tunică, când ies pe

deal care se înalță drept în sus, acoperit numai cu lăstăriș și tufe, împărțit în sfuri.

Tot spre răsărit despre comunele Budești și Urechești se mai mărginesc încă pâraul Oreavu și pădurea statului Vărzăreasca, în mijlocul căreia se află așezată monastirea Vărzărești.

Spre Apus această comună se desparte de comuna Deal-Lungi prin râul Râmna.

Locuitorii trăesc cât se poate de simplu; ceea ce au apucat din tată în fiu aceia fac. Școale nu au avut până la 1888; infundați în mijlocul munților, căile de comunicațiune grele și anevoioase pe timp de iarnă și pe timpuri ploioase, lipsiți de locuri întinse pentru arătură și necunoscând de cât puțin meșteșuguri, negreșit ei o duc greu. Hrana lor constă mai mult din legume și poame, o hrană mai mult vegetariană, aceasta chiar și în timpul iernii, la mulți lipsindu-le chiar și tradiționalul „porc” dela Crăciun.

Portul lor se aseamănă mult cu ade-văratul port național, ceea ce ne mai poate dovedi că nici obiceiurile vechi nu sunt cu totul înlăturate. Portul se întocmește din următoarele: căciuli albe sau țuguete, cămeși de tort de cânepă sau de bumbac, celor de bumbac le fac cusături de lănică sau lână boită neagră, flanele de casă sau de târg, mintene negre sau cafenii, cojoace, sucmane scurte sau lungi, ițari de bumbac sau de dimii, încălțăminte de opincă, cu ațe negre; cisme sau iminei, mijlocul încins cu brăe sau chimire, cu și fără ținte, în care port teaca cu unul și două cuțite și în mână vezi la fiecare bețe groase pentru sprijinit pe drum în timpuri rele.

Flăcăii mai port peste brâu bete cu canafi și capetele brăului iarăși cu niște turturi, apoi cămăși cusute cu alba sau cu bagatele pe poale. În cap poartă căciuli de piei de miel negru și cât se putea să fie mai crețe, iar ca formă le dau pe cea a potcapului preotes.

Imbrăcămintea femeilor la pici-are este ca și a bărbaților; căroră le dau mâna mai bine port ghetă și pantofi. În loc de fuste poartă fote (stricături) alese sau cusute cu fir și cu lănică de diferite culori. Această alesătură o fac dănele la partea de dinainte a fotei și pe margini. Unele poartă și hondrăce de lână în diferite culori, făcute în casă. Cămașile le fac asemenea cusute frumos cu arniciu (bumbac colorat), cu fir și cu fluturi. Afară de fete care se port cu capul gol și pletele melcului la ceafă, altele cu părul de la frunte făcut scârlionți; femeile poartă în cap în zile de lucru un tistimel (un fel de tulpă negru cu flori pe margini și cu colți) și o altă legătură peste el numit ștergar, și dacă acel ștergar e făcut de borangic, ia numele de maramă. Apoi în zile de sărbătoare mai

ales femeile cele mai tinere și fetele mai port în urechi cercei, la gât asemenea niște bani de argint sau aur, după cum le dă mâna, încinse cu bete cu canafi.

În zile de sărbătoare flăcăii și fetele se strâng prin poenite afară din sat și se joc de-a portita sau alte jocuri; iar dacă e horă în sat, apoi se duc la horă. Aci flăcăii se joc cu fetele și le ia betele sau batistele, dacă au mai frumoase, și nu le dau înapoi de cât după o lună sau două, iar pe care au necaz nu le mai dau de loc. — Oamenii căsătorii, în zile de sărbătoare, se duc și ei unul la altul și încep să tănuiască, că: cutare om a făcut așa, altul, altfel; ba altul spune câte o întâmplare din vreo călătorie sau vreo afacere întreprinsă și așa le trece ziua. Iar dacă se întâmplă să fie horă în sat, apoi se duc și ei la horă și privesc la flăcăi și fete cum joc. Pe la zile mari ca la Crăciun sau Paște, se duc finii pe la nași cu câte o ploscă cu vin și cu ceva mizilie, asemenea cumetrii pe la cumetrii, iar tinerii pe la socrii și pe la părinți.

Obiceiuri au o mulțime mai cu seamă pe la nașteri, botezuri, cununii și înmormântări.

Obiceiurile la nașteri. — Când se naște un copil, moașa merge la preot de-și face apă: a doua-zi după naștere tatăl pruncului merge cu rachiul la naș și-l înștiințează despre naștere, fixând împreună ziua de botez, tot în aceea zi tatăl mai merge și la Primărie de declară verbal că i s'a născut un copil.

În ziua hotărâtă pentru botez, nașul merge să-și ia finul, fiind însoțit de următoarele necesarii: o plapă, o scufiță, o pereche bete, o lumânare la care se leagă două coti de pânză (crismă) pentru asternut pe plapă. Când ia copilul de jos din mijlocul casei face 4 mătănii spre cele 4 puncte cardinale și ridicându-l, lasă jos o monedă de argint, apoi merge de-l botează (la toate acestea fiind însoțit de moașă). Intorcându-se se pune copilul, botezat acum, d'asupra lăzei, pe teanc, ca să crească mare, dela plecarea de acasă și până la venirea înapoi dela botez copilul să nu se lege în brațe când va plânge căci își cere noroc, așa se zice în popor. Când au sosit de la biserică, mai multe rudeni și vecini sunt în casa tatălui: tatăl pune masă, toți mănâncă, beau și urează în sănătatea pruncului, apoi dă fie-care câte ceva.

A doua-zi dis-de-dimineată se duce la copil nașa ca să-l scalde spre a-l scoate din mir, are cu dansa busuioc, orz, flori, etc. spre a le pune în scăldătoare, mai vine însoțită de vreo 2—3 femei. După terminarea scăldatului se pune iar masa și apoi dă fiecare câte crede de cuviință.

Făcându-se copilul ca de 2 ani, i se ia din păr de către nașul său. Sâmbătă seara se așează copilul pe o masă

și i se ia din moț, adică i se lunge părul din vârful capului, care păr e strâns într-o coadă mică ce se numește moț, apoi se întinde masa, se așază în mâncat și fiecare comensează daruiesc câte 2—4 lei. Cel dântăi care dă darul este nașul, când se așteaptă să deie și o vi vită, de aceea mesenii unui zbiară ca oile, alții fac ca vacile alții nechiază ca caii, etc., și-l întreabă pe copil de ce-i este părul, și unul dintre mesenii îl trage puțin de păr ca să plângă să-i dăruiască nașu-său ceva. Duminecă către amiază iar se pune masa.

Pentru copiii botezați se trimite nașului sau nașilor, Lună după Paște, o pască cu 10 ouă, nașul le mulțumește, îi primește la masă și dă fiecăruia 1—2 lei.

La căsătorie obiceiurile sunt următoarele: Un tânăr care voește să se logodească cu o tânără, procedează astfel: mai întâi trimite două femei cu rachiul la părinții fetei, dacă aceștia beau din sticlă, apoi se duc 2 oameni de aceștia și fixează o seară a unei zile de dulce, să se facă logodna, căci în celelalte seri din zilele de post nu e bine, așa se crede. Sosind seara, tânărul cu părinții, rudeni, etc. se duc să logodească. Ajunși la casa viitoareii soții, tânărul trage un foc de pistol, când se zice că împuşcă mireasa. Intrând în casă se cinstesc cu toții și se vorbesc de logodnă, după care se pune masa și ospătează cu toții.

A doua zi de dimineată, mirele se duce cu rachiul, bomboane la mireasă; mai face aceasta încă de 4—5 ori în curs de 2—3 săptămâni, care trec dela logodnă până la facerea nunții, în care interval își caută naș către care trebuie să-și facă aceleași datorii de vizită.

Nunta se începe Sâmbăta seara și se termină Marți seara.

Înainte de Sâmbăta, mirele angajează un flăcău ca „frate de mire” cum și mireasa o „soră”. Ei se duc la mireasă în ziua Sâmbetei de le așază mireasa „țimiriul”, care constă din 5—12 lei înșirați pe 3 rânduri și cu flori, apoi ei pornesc cu ploscele prin sat, la fiecare ploscă având câte un șervet dat de mireasă, merg cu ploscele pentru a invita prietenii și consătenii la nuntă. Seara, la mire, vin oamenii căsătorii și flăcăii, cari mănâncă gratis, apoi beau și chiuesc; iar la mireasă vin femei și fete unde e și fratele mirelui care joacă bradul.

Dimineata, mirele cu flăcăii se duce de-și ia nașul de acasă, purtând toți brazi în mâini, chiuind și trăsând cu pistoalele, apoi după ce aduc pe naș pleacă la mireasă de o iea astfel: toți ajunși la casa socrilor mici, se cinstesc cei veniți cu cei găsiți aici, apoi intru în casă și se pune masa, după aceasta se îmbracă mirele cu o cămașă cusută dinainte de mireasă, se pune beteală pe capul miresei astfel: fratele o poar-

la împrejurul capului pe un bău cu 2 ramuri de forma Y, de 3 ori, iar sora apără beicula cu un mănunchiu de busuioc, în fine nasa o prinde și o așează pe cap. Eșind afară din casa mireasa cu nuna, se așează în mijlocul bătăturii cu o pâine tăiată în 4 părți, așează nasa farfuria pe capul miresei, ia pe rând 3 sferturi și le svârle în 3 părți, după ce amenință că svârle, pe cel de al 4-lea, deși amenință dar nu-l svârlă ci și-l bagă în sân, când râde tot poporul adunat acolo; după aceasta pornesc la biserică după ce mai întâi primesc și ascmultă ertăciunile zise de un flăcău. După cununie se face spălatul mâinilor și se bagă mireasa în casa mirelui astfel: soacra cea mare încinge pe nora ei peste mijloc cu un frâu, ea stând în prag se încearcă a o trage de 2 ori și a 3-a oară o trage înăuntru; acum mirele stând la spetele miresei, să nu amenințe cu pumnul la ea căci se vor bate în viitor în tot momentul. După aceasta se pune masa flăcăilor a-lergători și se începe danțul.

Spre seară mireasa cinstește toate fetele la horă afară cu rachiū, sărutând-o pe mireasă fiecare fată.

Duminecă seara se pune masa cea mare, când fiecare mesean primește câte un șervet dat de mireasă și în schimb dă fiecare 2—4 lei.

A doua zi Luni, se face legatul miresei și se bea rachiū roșu de fiecare mesean. După legat se pune masă și se dă daruri la ea. Luni noaptea sore Marți, iar se pune masa și se dă daruri, cum și la masa de Marți la amiază. Marți seara nașul dă o masă din partea sa unde pofteste pe finii săi și alte rudeni și aci se face veselie și ca la 3 ceasuri din noapte se finește runta.

La înmormântări. — Când este aproape ca un cm să-și dea ultima suflare, unul care va fi de față acolo, numai de cât îi pune o lumânare aprinsă în mâna dreaptă ca să moară în lumină. De se întâmplă însă ca cineva să moară fără lumânare aprinsă, tot ai casei, pe lângă doliul ce lasă în familie, apoi sunt foarte triste că nu a avut parte nici de lumânare. Indată ce și-a dat ultima suflare îl scaldă, tot cineva de prin prejur îi taie unghiele și-i face o perină în care pune unghiede, un pieptene și un săpun, ca să aibă pe cea lume, îl îmbracă și-l împânzește. A doua zi sau a treia zi îl înmormăntează. De acasă îl pun pe năsalie sau în căruță, voind a-i da o vită de po-mană, trec de 3 ori vita împrejurul sicriului și apoi o dau aceluia căruia rudeniile s-au sfătuit s'o dea și pe un altul îl îmbracă cu un costum de haine bune de ale mortului și-i dă și o cofă în mâna acestuia, ca mortul să aibă cu ce să-și aducă apă și așa merg până la biserică. Rudeniile, mai cu seamă fe-

meile, plâng după mort până îl bag în mormânt.

Dacă până la înmormântare trec 2—3 zile și mortul stă în casa în care a murit, în serile până la înmormântare se face priveghii, adică se duc o mulțime de fete, flăcăi și femei în casa în care se află mortul; ei nu dorm toată noaptea ci spun la istorii și povești, râzând și jucându-se așa că pare că ar fi la o clacă sau la altceva. Câte nopți va sta mortul neîngropat, același lucru se repetă.

În momentul când se scoate mortul din casă ca să-l ducă la biserică, în urma lui se sparge o oală în mijlocul casei. Dacă cel mort este primul copil al vre-unui om, părinții lui nu se duc după el la biserică, sub cuvânt că nu este bine; iar dacă se întâmplă ca mama copilului mort, să fie însărcinată, nu ține de tava cu colivă, sub cuvânt că nu-i va trăi nici cel din pânțec. Plecând spre biserică cu mortul, e obiceiul a se face de către preoți cele trei stări; la fie-care din aceste stări, părintele sau o rudă a mortului, aruncă pe locul unde s'a pus jos 5 sau 10 bani. Intrând în biserică cu mortul, se pun lumânări aprinse de jur împrejurul sicriului, iar una dintre femei începe să împartă pomenetele (fășioare de pânză ca de 2 degete de late). Aceste pomenete sunt în număr de nouă, în ele se pun câte 5 sau 10 bani și câte o lumânare. Însemnătatea acestor pomenete este că cu banii ce se pun în aceste nouă pomenete, să aibă sufletul cu ce plăti cele nouă vămii, sau, după cum se zice din mărturisirea ortodoxă, pe cele nouă cete de îngeri de care se află înconjurat scaunul lui Dumnezeu. Pe fața mortului în sicriu se pune de către dascăli o icoană care, la un timp hotărât, se oferă la tot publicul din biserică, pe care sărutând-o zice „Dumnezeu să-l erte”.

Terminându-se serviciul în biserică, mortul este dus la groapă. Aci până se lasă mortul în groapă, se face o vraje și iată ce vraje: acei cari sufer de auz sau acei cari nu aud, iați din plosca cu vin, care merge după mort, o gură de vin și dă roată bisericeii de trei ori, apoi i se toarnă în urechea celui surd având credința că se face sănătos. Ca de obicei, tot la moarte, mai au că nu mătură casa din momentul ce moare omul și până se îngroapă.

Ch. Ciocănel.

DIN INSULA CRETA

Cimitirul musulman din Canea

Cimitirul musulman din Canea este mai mare ca cimitirul creștin.

El este așezat într'un loc admirabil. De acolo se zărește marea între promon-

toriile Rodopron și Abrotiri, precum și munții Spakiotiki sau Munții Albi.

Mormintele sunt împrăstiate printre verdeată. Se compun dintr'o lespede de zidărie. De-asupra se ridică o piatră înaltă. În piatră sunt sculptate flori și arabescuri sau reliefuli, litere turcești reproducând pasagii din Coran. În locul acela, zic musulmanii, morții sunt fericiți. Dar ei suferă atât cât sunt pe pământ. E sigur de asemenea că ei suferă și când li se fac funeralii estravagante.

Morminte din Canea

Când moare un musulman, mama sau soția lui aleargă în pragul ușei și strigă: „Alah! Alah!”

Indată vin vecinii și amicii și fiecare, spre a-și exprima acestei mame sau văduvei condoleanțele sale, o ridică pe umerii săi și așa ridicată, o zgudue cu atâta putere că sârmana cade leșinată. Apoi sosesc plângătoarele. Ele tocmeșc cu văduva prețul lacrimilor lor. După ce ajung la învoială, ele încep să geamă lamentabil și-și zgârâie obrazul ca să pară că varsă lacrimi de sânge.

Pe coșciugul mortului se pune turbanul defunctului.

Cosciugul este purtat pe umeri, mai întâi de rude. Apoi aspiră la această cinste prietenii săi. Și din douăzeci de pași în douăzeci, aceștia fac cu rândul, se schimbă.

Din casă se ridică oglinzile, covoarele.

În tot timpul doliului, femeile nu poartă bijuterii.

Iar când servitorii se duc la cimitir cu flori, își pun turbanul deandaosele.

Velor

BRAT DE FIER

MARE ROMAN DE AVENTURI

De LOUIS BOUSSENARD

Un casino instalat sub un umbrar des, deschis în toate părțile, dar al cărui acoperiș este de frunze de waie, pe care și reazimă căpriorii masivi de acaju, niște stâlpi sdraveni de lemn de trandafir, cu miros subtil.

Da, o instalație elementară; un simplu adăpost în potriva soarelui și a ploilor, dar în care se joacă un joc infernal care ar face să leșine de răsupe obșnuințelor celor mai luxoase stabilimente din cele două lumi.

— Aide, un cântec, Madiana, un cântec... mi se trăsnește!

Publicul este în nerăbdare și steaua face mereu pe surda.

Chiar pontatorii încep a face gălăgie în fața grămezei de aur, în fața cărților soioase, cari nu se mai răsucesc între degetele îndemânate, în fața paharelor și a ceștelor cu băuturi reci și în care pușul spumegă.

Pe mesele de abanos, jupuite în chip ordinar, și în cenușa pipelor, mucurilor de țigări, stropiturilor lipicioase ale băuturilor răspândite, stă, alături de săbiu și revolvere imprăstiate, miza aurului.

Una pentru a apăra pe alta sau a atâta o ceartă de beiv sau jucător.

Sunt saci de pânză groasă sau de piele, ale căror flancuri cocoșate se deschid, pline de pilituri de culoarea lutișorului.

Sunt cingători făcute de o piele de tipar electric și cari, înțesate cu praf galben, se lungesc, umflate, ca și cum bestia ar fi încă înăuntru.

Sunt pungă de tutun, umflate cu praful metalic, cutii cu conserve legate cu liană, fructe lemnoase, *lecythis grandi flora*, cari formează vase incasabile; sunt înfășurări recipiente baroce, de unde es pepite mari cât alunele și se rostogolesc sub mese.

Și toate acestea sunt aur!

Da, aur sub toate formele, sub toate înfățișările, cu toate proveniențele lui.

Aur curat, cu reflecții lucitoare, aur stins, murdar, după evaporarea mercurului; aur topit, la fel cu arama; aur adunat cu greutate, bob cu bob, cu oboseală grozavă; aur smuls chezașului de lucrătorii puțin delicați; aur smuls de pe un cadavru, cu prețul unui asasinat...

Și tot aurul acesta se îngrămădește cu chilele, cu sutele de chile, pentru a fi jucat pe mesele casinoului equatorial!

Acum toată lumea dorește acel cântec, ca și cum demnitatea acestui

public impestrițat, fără șir, era în joc.

Urletele se indolesc. Se bate în scaune, în mese și beția, ajutând pe spectatori, ei au să spargă tot.

Deodată se aude o detunătură de revolver: Pan!

Apoi numai decât a doua, apoi a treia: pan! pan!

Detunătura, fumul, șueratul gloanțelor, toate acestea provocă o clipă de groază, apoi o tăcere relativă.

Se întreabă:

— Ce? Un furt? O ceartă? Un omor?

Nimic din toate astea.

O mică alarmă ca să se producă liniște. Un procedeu infailibil dealmintrelea.

O voce sonoră, bine timbrată, se ridică și domină numai decât șgomotul care se stinse:

— D-ră Madiana, te-am auzit adineauri și am rămas extaziat. D-ta, al cărei cântec este mai delicios decât al privighetoarei noastre din bătrâna Franță și mai divin decât acela al «aradei» marilor păduri arzătoare, bine-voește a mă asculta. Alături rugăciunea cu a acelor tineri cari te aclamă și te imploră și ți spun în numele nostru al tuturor admiratorilor d-tale: D-ră Madiana, încă un cântec!

Din toate părțile privirile se îndreaptă către acest bărbat, care a găsit mijlocul original de a se face auzit și al cărui compliment rezumă atât de bine gândirea tuturor.

Din toate colțurile se strigă:

— Bravo! Frumos grăit!

Alții, geloși sau artiștoși, mormăesc:

— Dar ce l'a găsit pe ăsta? Cine este și de unde a eșit?

Nimeni nu l' cunoaște, și deja printre albi și mai cu seamă printre cei cu capetele tunse se produse un curent nefavorabil, privindu-l chiondorâs.

Căți-va cari au, fără indoială, motiv să nu le placă fețe noi.

Mormăeli și priviri cari de altfel lăsă absolut nepăsător pe acest necunoscut.

Înalt, bine făcut, îmbrăcat foarte corect, cu un costum bleu-marin, are una din acele fizionomii cari de la prima vedere îi inspiră simpatie sau aversiune—după firea omului,—dar nici odată indiferență.

Ochi mari, cenuși, sinceri, leali, liniștiți, cu ceva ascuțit care în orice moment trebuie să ia foc,—iată ce te isbește la el.

O barbă frumoasă, castanie, scurtă,

creșterea încodrează armonios fața, pe care n'a stins-o nici o anemie; o gură cu buze mari, zămbitoare, pe care proeminența un nas drept, în sfârșit după toate astea un aer de voioșie hotărâtor, umeri largi, pieptos, mâini mici dar robuste.—lucruri cari fac să se zică: un băiat frumos care trebuie să mai fie și un tovarăș sdravăn.

La sunetul glasului lui umbra unei femei elegante apare în fața perdelei de plante verzi, constelate de flori strălucitoare; un fel de paravan care ar fi în același timp și un buchet colosal.

Mulțimea, respectuoasă, încântată, încântată, deveni deodată atentă, scoțând în același timp un murmur de admirație.

— A. Madiana!

Apoi izbucniră bravurile, șgomotoase și în adevăr entusiaste. Da, este ea!

Îmbrăcată ca o regină, tenul de marmoră, dinții de mărgăritar, cu ochii cari scânteiază ca diamantele negre și... 16 ani! O frumusețe minunată de creolă!

În același timp și acel nume frumos atât de sonor și dulce chiar pe buzele acelor sălbatici svânturatici: Madiana!

Armonioasă numire carăibă din Martinica, de pe vremea când conchistadorii descoperiră Lumea-Nouă.

Îmbrăcată cu o rochie roșie, un fel de péplum antic, care o înfășoară din cap până la umeri, ca o corolă purpurie, ea se confundă cu orchideele uriașe, fice iubite ale soarelui, care se înalță aproape de dansa în verdeață, a căror regină pare.

Din părul ei ca abanosul ies niște sclipiri ciudate, a căror strălucire dulce și vie nu are echivalent. Sunt «licurici» cari produc aceste sclipiri ce stau ascunse în coadele parfumate, pe când pe gâtul ei marmorean se incolăcește un mic șerpișor roșu ca para focului.

Această singură sculă a ciudatei și splendidei creaturi, este șearpele-mărgănean, îngrozitorul «élaps», al cărui venin mortal uu iartă nici odată. Cu toate acestea tânăra fată pare a fi prada unui rău dureros. S'ar părea că se clatină și strălucirea diamantelor din ochi se turbură o clipă.

Dar adunându-și toată energia, izbutește a fi stăpână pentru a satisface cerințele brutale ale acestui public.

Cântă singură, fără acompaniament și glasul ei fermecător ca cristalul vibrează prin fumul des care apasă greu mulțimea ce ascultă, cu ochii turburi, cu inima bătând, fascinată, dominată, extaziată:

Il iubesc ca o nebună,

Il iubesc cum nu s'a mai iubit;

O spun în franceză
sau repede ca creștia

Când o privighetoare și dacă ve-
cea e cel mai minunat generator al
melodiei, aceea a Madianei este una
din cele mai admirabile dintre toate.

Un moment de tăcere. Un bravo
isbucnește. Apoi zece, o sută de au-
ditori electrizati, porniți, aplaudă cu
a levărată furie.

Tânără fată, neștiutoare fată de a-
cest entuziasm fără margini, face un
pas înapoi, se clatină, întinde bra-
țele și prin instinct caută un reazim,
ca și cum i-ar veni rău deodată.

Necunoscutul, care o soarbe din
ochi, încetează din aplause și strigă:

— Dar are să cadă!

Iute se repede ca s'o sprijine:
ca un tigrul sare peste o masă și
peste un rând de spectatori. Un co-
pilandru, de 13 sau 14 ani cel mult,
i-a luat însă înainte cu capul și pi-
cioarele goale, cu nasul în vânt, cu
ochii ageri, cu șorțul alb și cu un
revolver enorm la cingătoare, întinde
brațele pentru a prinde pe Madiana
care leșină.

Aceasta îl zărește și îi șoptește la
ureche cu voce stinsă:

— La mine, Mustic, la mine; mor!

Copilandru! îi strigă:

— Nu! îi fie frică. Sunt aci!

Necunoscutul, la rândul lui, in-
tinde brațele pentru a prinde fata;
băețandrul adaogă însă cu un gest
de spaimă:

— Ia seama la șearpe, d-le!

— Ce? Ce șearpe?

— Mărgeanul, mărgeanul Madianei.

Excitat de repezeala mișcărilor,
șearpele feroce fluieră, își deschide
pliscul, gata a mușca și a vărsa ve-
ninul mortal.

Necunoscutul ridică din umeri și
neclintit până la nebunie, cuprinde
pe Madiana.

Mărgeanul fluieră din nou și se a-
runcă pe mână.

— A, mai stai o clipă! zice băe-
țandrul, căruia îi zisese Mustic.

Repede ca gândul apucă șearpele
de coadă, apoi învărtindu-l ca pe o
praștie, îl asvârlă la întâmplare și
zice:

— Scăpași ca prin minune; dar
d-ta ești fără grijă.

— Datorită ție; mulțumesc... Am
să te cinstesc.

Această scenă, lungă de scris, nu
a durat mai mult de cinci sau șase
minute.

Madiana care scoase un oftat lung,
își pierde cunoștința.

— Trebuie s'o punem jos. Du-te
repede de adu o plapămă, adu și apă
rece.

— Nu, d-le, nimic din toate ace-
stea; nu trebuie s'o îngrijim aci.

— Dar timpul trece...

— Se poate; dar aci sunt numai
canali, spuma ochilor. S'o ducem la
ea, căci nu e departe.

— Repede, repede!

În timpul acestei convorbiri cu-
rioșii alergaseră:

— Ce? O sincopă? Nu e gravă?
Atât mai bine! Ha! să ne întoarcem
la băutura și la joc.

Necunoscutul ridicase pe brațe bol-
nava; și cum nu atârna mai mult ca
un copil mic, o porni repede, urmat
de Mustic.

Băețandrul își scosese revolverul
și începu a întreba pe necunoscut:

— Dar d-ta cine ești?

— Un prieten.

— Deja? Dar eu nu te cunosc.

— Înțeleg și îți scuzez neîncrederea
ta. Când zic însă că sunt un prie-
ten, asta înseamnă că sunt gata a
da toate îngrijirile acestei copile. Iov-
ită așa deodată de un rău neînțele-
s. Aceasta mai înseamnă încă, că
eu nu am nimic comun cu oare-cară
personagii suspecte, obișnuite aces-
tui loc de plăceri, în care tu ești am-
ploiat.

— Da, d-le, spăl vasele, chelner,
boy, cum zic englezii, aceea ce pen-
tru mine înseamnă: «bun» la toate!
Ei, dar când ești cinstit, orî-ce slujbă
e bună. Trebuie sa trăești, așteptând
de altceva mai bun.

— Bravo ție!

— Dar, nu auzi? Mi se pare că
suntem urmăriți.

— Așa îmi pare și mie.

— Nu te-ai înșelat. Ne urmărește.

— Îți este cumva teamă pentru Ma-
diana?

— Da, pentru Madiana. Și mă tem
grozav. Mai întâi acest leșin deodată,
ea care este așa de sănătoasă, nu e
firesc. I-o fi dat ceva!

— O crimă?

— Mă tem grozav!

— Dar ce te face să presupui asta?

— Într'un local ca acela trebuie să
te temi de orî-ce. Madiana reprezintă
o avere colosală. Este și o legendă
despre familia ei, care ar cunoaște o
mina de aur fabuloasă. Înțelegi?

— Firește, se vorbește de legendă
și pândeste averea, de când frigurile
aurului a apucat pe toată lumea pe
aici.

— Așa că?

— Am văzut învărtindu-se pe lângă
Madiana oameni de cei cu saci și
frânghie, scăpați din pușcărie și din
ocne, capabili de orî-ce.

Cum de mine nu se știe, am pu-
tut prinde în sbor câte-va cuvinte,
cară te îngheață.

— Iubești mult pe Madiana?

— Ea mi-a scăpat viața. Aș muri
fericit de î-aș putea înlătura vre-o
supărare sau vre-o durere. Dar d-ta?

— Acum o văd pentru a treia oară,
abia de câte-va zile, am sosit. Dar

pe mine mă atrage întotdeauna pe-
ricolul; este mai tare ca mine, nu
îmi este cu puțință a vedea pe ci-
ne-va în pericol, fără a nu-mi pune
pielea în joc ca să-l scap. De alt-fel
nu mă tem de nimic, adăogă el, pu-
țin fanfaron, sunt deprins cu asta...

— Isbândă, dar... și apoi destulă
vorba; iată-ne ajunși!

Necunoscutul, tot cu prețioasă
greutate, călăuzit de Mustic, se gă-
siră în fața unui mare bordei de
scânduri, care înfățișa un monu-
ment... «summum» al luxului archi-
tectural.

Mustic deschide o ușă și zice:

— Intră... este un pat... un ade-
vărat pat în fund de tot... Datorită
insectelor care lucesc în părul Ma-
dianei, vei vedea destul de... Nu avu
timp să sfârșească fraza; un fluierat
ascuțit răsună la câți-va pași.

O ceată de oameni aleargă fără
sgomot și se aruncă asupra copilu-
lui și necunoscutului.

Nici un tipăt. În întunec în-
lucesc lumini de oțel. Săbiu, formează
un cerc amenințător, de nepătruns,
și fac să se audă în noapte un zgo-
mot impresionabil.

Mustic și tovarășul lui, au să fie
neapărat masacrați, înainte de a pu-
tea fi în stare să se apere.

Momentul este tragic, și pericolul
teribil.

Nu e nici o ascunzătoare posibilă.

Cu toate astea, atât copilandru cât
și necunoscutul nu și pierd curajul
și sângele rece.

Mai întâi, trebuie cel puțin pentru
un moment să pue pe sârmana Ma-
diana la loc sigur, apoi odată cu
măinele libere, să se lupte cât vor
putea.

Necunoscutul strigă:

— Tu ești cuminte Mustic. Stai
bine aci, dragul meu. Este pentru
Madiana.

Și ținând pe brațe fata tot leșinată,
dispare cu ea în bordeiul care este
întunecos.

— Da d-le... Până la moarte.

Apoi așezându-se în prag, în fața
grupului, și ținând revolverul, strigă
din toate puterile:

— Opriți-vă! Aci nu se intră! Cel
dintâi care mișcă este un om mort.

— Dar ce ascultați de mucosul
acesta!

Înainte! Aideți!

Cuvântul «mucos» infurie așa tare
pe Mustic, care răspunde trăgând:

— Un mucos care nu are nevoie
de un om!

Pa! Unul din ei cade înjurând:

— Mi! de trăsnete! Mi-am făcut
de cap!

În timpul acesta necunoscutul in-
aintează cu băgare de seamă prin bor-
dei. Licurici abia luminează întu-
nerecul, când de-odată se aude zgo-

motul revolverului de afară, care l'face să tresară.

— În sfârșit, iată patul! Repede depune sarcina pe pat și aleargă strigând:

— Sta! că viu și eu!

Mustic, mai descarcă un glonte, pentru a doua oară, în momentul când o mulțime de oameni năvălesc asupra lui.

Fără nici o vorbă, fără o plângere, bietul copil se simte prăpădit, zdrobit.

La lumina detunăturii, necunoscutul își vede prietenul rostogolindu-se, așa mititel cum era, printre picioare, și călcat de cisme...

— O! bietul copil!

În zadar caută la brâu revolverul, căci și aminteste că l'a uitat în cazino; atunci fără a mai cugeta, se aruncă cu tot corpul asupra bandiților cari călcând pe bietul Mustic în picioare, se reped în spre ușe.

A! Ce viteaz atlet!

Lucru de necrezut! Iată că la vederea lui, horda se dă înapoi, se desface și se deschide ca pentru trecerea unui cal în galop.

Și o luptă pe tăcute, se începe între acest om singur și bandă.

Nici o chemare! nici un strigăt! Nici chiar o plângere!

— Mustic, dragul meu Mustic, ești aci? Mă auzi?

Copilul nu răspunde și această tăcere dureroasă infuriă și mai mult pe omul nostru, care zice:

— A, bandiților! Vai de voi, dacă l'ați omorât!

În acest timp, și aproape fără efort, el atrage înspre el pe omul căruia îi fracturase brațul, cu o întorsătură de mână; apoi, apucându-l bine, începe a lovi cu acel corp în dreapta și în stânga, slujindu-se de el ca de o armă.

Deodată simți că cu corpul ce ținea în mână lovește în altul; acesta, prin lovire, se mișcă, se ridică și strigă cu o voce ascutită:

— A!

— Mustic? Trăești, copilul meu?

Curajosul copil, care fusese tăvălit în picioare, acum este deștept și începe a da și el în dreapta și în stânga.

Mustica provoacă sosirea ajutoarelor începând a fluera.

Imediat i se răspunde, nu departe, în spatele cârciumilor nevăzute.

— Venim, Mustic, venim!

— D-le, nu-ți mai fie teamă! Iată viné Fichalo, camaradul meu, un curajos fără seamăn și el.

— Iată-mă's chiar eu, Fichalo! Te-am auzit, Mustic, și alergai. Dar nu văd pe nimeni. De ce m'ai chemat?

— Adevărat! Uite că au fugit toți! zise Mustic.

(Va urma).

SOSIREA DRAGONULUI

În toți anii, primăvara, chinezii celebrează sosirea dragonului. Acest animal fantastic, trăind în sânul mării,

lungimea de o sută metri și care avea pe el oglinzi mici încadrate în catifea neagră, imitând solzii. Capul monstrului, un cartonaș colosal, multicolor, strălucind de poleieli, avea un cub de trei metri; falcile erau articulate, pe

lor și al norilor, e emblema ploaii și prezice abundența care rezultă din recolte frumoase.

Dragonul nu e preumblat de cât în ocaziunile mari, la sărbătorile „capului”, pentru ca anul nou să fie fericit, sau spre a goni epidemiile de ciumă și

gură scotea flăcări și fum. În interiorul șarpelui erau ascunși chinezi cari făceau ca monstrul să miște ochii, făcuți din două globuri de cristal, având o lampă înăuntru. O sută alți chinezi, îmbrăcați în întregime în mătase cenușie, susțineau corpul animalului, și

holeră. Acela a căruia sosire se sărbătorea la Saigon, anul acesta, era nou de tot și era trimis de Fiul Cerului. Era un șarpe de mătase verde, având

cum nu se zărea de cât picioarele lor, dragonul, văzut la distanță, părea un glob enorm aurit, susținut de o mulțime de picioare.

E greu să-și facă cineva idee de curiosul cortegiu care îl urmează. Chinezii bogati din Saigon și din Solon, toate congregațiile cotizaseră spre a acoperi cheltuielile necesitate. Un prieten al meu, chinez de origine, îmi spunea că cele trei zile de procesiune, cumpărarea costumelor și împodobirile treceau suma de 200 mii lei; dragonul singur costa 50.000 lei.

Cortegiul se întindea în două șiruri pe o parte și pe alta a dragonului. Nici odată gustul asiatic n'a reușit mai bine într-o astfel de manifestatie artistică, n'a dat o probă mai bună de combinarea culorilor în cea mai perfectă armonie. Erau cel puțin 200 de grupuri

bat multă vreme cum aceste figurante puteau să se susțină în spațiu.

Eroi și zânele erau reprezentați prin copii de 4—5 ani, splendid îmbrăcați și grimați. Nimic nu egala bucuria și orgoliul acestor micuți. Nici unul, timp de trei zile ale procesiunii, nu avu un moment de slăbiciune: ei stătură dela 7 dimineața până la 5 după prânz, în soare. Li se dădea să mănânce și să bea; favorizații erau umbriți de soare de un servitor său de o rudă care le ținea umbrela.

Unii erau călări: aceștia figurau savanți, războinici, cavaleri, mandarinii civili și militari. Erau încântători cu costumele lor strălucitoare.

alegorice de o bogăție nespusă, reprezentând scene imprumutate legendelor și poesilor celebre.

Un grup reprezenta pe un poet faimos scriind poemele sale pe marginea unui lac mic, sub un arbore înflorit. Cu o mână scria versurile și cu cealaltă invoca musa care alerga spre dânsul urmărind un păun.

Mai departe erau doi războinici, care se luptau pentru o cochetă, aceasta privea de sus la ei surâzându-le; două zâne dansau în aer și păreau că evită favoriților lor lovitură mortală.

Un alt grup se compunea din fumători de opium, vizitați în vis de viziuni plăcute. Acestea pluteau în aer susținute de niște gazuri de mătase bleu, foarte subțiri, așa că m'am între-

Mai mult de două mii de chinezi în costume de gală, în bluze lungi de crepe de Chine, urmau grupurile de figuranți. Fiecare cartier, fiecare congregație purta o culoare diferită.

În fața magazinelor și locuințelor ocupate de „Cerești” capele mici, din care exalau miasme parfumate de lumânări, flori și fructe oferite bunelor genii.

Ca să completez această orgie de culori, strălucire și reflecte, un soare arzător, în cer limpede, natura înverzită și înflorită forma un cadru încântător acestui spectacol frumos și nema văzut.

Ilustrațiile ce publicăm mai sus prezintă diferite grupuri algerice care preced sosirea Dragonului.

MOARTEA UNUI „DESPERADO”

Bill și Will Paddington

— Dămy old boy? (Ce mai veste?).

Cu aceste vorbe fu întâmpinat bătrânul Cowboy la intrarea în cârciumă de cei câți-va sheepmen*) cari își beau liniștiți grogul în jurul unei mese mari.

— După fata-i îngrijată, camarazi! văzură imediat că nu e aducătorul unor vești bune.

! — Ce să fie? Căinele acela de Corny față lată a răcit **) pe trei cowboy, între cari și pe ajutorul tău. Celalt e nițel rănit. Tie îți lipsesc trei animale. Și tie, Bill și Romey, și la toți înșfârșit vă lipsește câte ceva.

Nepotul meu Jim e rănit grav. D'ăia sunt necăjit.

Și aveau dreptate bietii oameni. Corny îi aduseseră la disperare. Trăiau liniștiți, văzându-și cowboy-ul de boii săi și sheapman-ul de oile lui; nu-și vorbă, mai erau înainte prin ținut «desperados», dar față de văjnicia celor cari își apărau avutul, făcu să dispară repede.

— Inșă cu ultimul nu mai era ca înainte. Apăruse pe neașteptate în ținut, în capul unei cete de ticăloși. Purta mereu mască, așa că chiar complicității săi nu-l cunoșteau la față.

Toți se ridicară repede; fără să spună o vorbă, puseră pușca pe umăr, esiră afară, încălecară și apoi plecară în galop. Nu ajunseră decât spre a li se afirma veracitatea vestei.

O furie teribilă cuprinsese pe toți acești oameni atletici, învățați cu câmpia și totdeauna în pericol de a fi surprinși de indienii și fiare; totuși neputincioși înaintea unui dușman care îi ataca în mod laș.

Împreună deci jurară să n'aibă liniște și odihnă până când nu vor pune mâna pe teribilul «desperado».

Plecară mai întâi Bill și Romey și cei doi frați Sanders, cari suferiseră mai mult de pe urma lui Corny mascatul.

Expediția lor nu ajunse însă la nici un capăt, așa că după două săptămâni de rătăcire prin câmpii până la Blue-Mountains, se întorseră tot așa după cum plecaseră.

În lipsa lor banditul atacase fermele fraților Sanders și grație numai faptului că mai mulți cowboys fură atrași de sgomot, determină retragerea bandiților.

Totuși în cele din urmă, când se întorceau de la vânatoare, ohservară o mișcare în tufiș. Bill ridică pușca repede și trase. Un strigăt, o cădere și apoi nimic.

*) Păstor de oi.

**) A omorât.

Bill rămase locului.

Ceilalți se repeziră înt'acolo.

Un corp era întins; mâna îi era pusă pe piept, de unde curgea sânge. Fața îi era mascată. Toți strigară:

— E Corny cu masca!

Și erau veseli.

Unul din frații Sanders s'apropie de fața împușcatului și încercă să-l deslăcă masca.

În ăst timp Bill s'apropiase.

Rănitul făcu o mișcare și căzu îndărăt.

— Cine e? întrebă Bill.

În același moment însă Sanders scoase masca rănitului.

— E Will, fratele meu, plecat la Chicago acum trei luni!..

Și ca urmărit de furii — pe când ceilalți îl priveau încremeniți, prinși de spaimă, — dote biciu calului și dispăru în pădure.

D'atunci Bill Paddington, cowboy-ul, n'a mai fost văzut prin țară.

Trad. de Klar.

DE PRIN LUME

SUEDIA. — *Căprioara albă.* — De câți-va ani s'a remarcat în valea Wein-stamen din Suedia, o căprioară albă. Spre a se evita uciderea acestui rar animal, Statul suedian a trimis o circulară în toate unghiurile țării recomandând vânătorilor cari vor întâlni sus numita căprioară, s'o prindă, dacă e posibil, fără a o răni. Căprioara a fost prinsă și astăzi e împăiată și expusă la muzeul din capitala Suediei.

BELGIA. — *Agentii polițienesci soferi.* — Parisul nu are încă așa ceva... trebuie să mergem la Gand (Belgia), spre a vedea polițiști soferi. Zilnic circulă automobile de polițiști. Se văd agenții aviatori.

RUSIA. — *O cursă curioasă* a avut loc zilele trecute între doi țărani polonezi și un tren de persoane care mergea între Ostrolenko și Malkine. Cei doi țărani ajunseră în gara Ostrolenko tocmai în momentul când trenul se puse în mișcare.

Trebuind să ajungă negreșit în acea zi într-o stație depărată, nu reflectară mult ci încălecând pe doi cai iuți se îndreptară către stația cea mai apropiată în galopul cailor.

Parcurseră distanța de 85 kilometri în două ore, ajungând în stația următoare (Malkine), tocmai în timpul când ghișeurile se deschiseră. Trebuiă însă să aștepte 10 minute până să vie trenul!

Este dificil de spus cine merită admirația: iuțimea cailor, întreprinderea

țăranilor sau încetineala cu care mergea trenul!

ARGENTINA. — *Cea mai lungă linie de tramvai din lume.* — America este continentul operilor gigantice; numai aci se văd casele cele mai înalte, cele mai mari trusturi și cei mai „considerabili“ miliardari.

Afară de acestea se mai găsește acolo o linie de tramvai de 84 kilometri. Dar acest tramvai nu e nici electric, nici cu vaporii; el e tras de cai.

Linia nu e în patria lui Roosevelt; ea este în Argentina și duce de la Buenos-Aires la san Martin, port însemnat pe Uruguai.

Gratie pampasului, caii pot suporta căldura. Iuteala e de 12 ore când merg expres și dublu când merg omnibus.

INDIA ENGLEZA. — *Elefantul salvator.* — Elefantul domestic e în India un adevărat bine-făcător al locuitorilor de acolo. Un hindus bogat vrea să călătorească? N'are decât să pue pe el casa și merge ca și cu aeroplanul. Vrea să exploateze o pădure? Elefantul cară lemnele la târg. Vrea să-l ție lângă el? Și în împrejurarea asta animalul e credincios.

Păzește pe copiii stăpânului său ca o adevărată mamă.

Toate acestea au fost cunoscute până acum. Dar elefantul salvator a fost mult timp necunoscut.

Iată un caz extraordinar:

Niste pelerini hinduși, ducându-se să se scalde în Gange, după obiceiurile lor, fură luați de un curent și asvârliti la larg. Elefantul înțelegând pericolul, rupse cu trompa sa un trunchi mare și îl rezemă pe el. Pelerinii se urcară pe spatele elefantului ca pe o scară și își răscumpărară astfel viața.

CANADA. — *Arborele cel mai bătrân.* — Satul Reishville posedă un mare arbore ce are etatea de 1200 ani.

Vara, acest respectabil arbore poate să umbrească cu coroana sa peste 200 persoane! Trunchiul măsoară 12 metri în circumferință; în decursul timpului el fu scobit și azi 12 persoane se pot adăposti în cavitatea trunchiului.

„Saskatchewan club“ a luat în întreprindere lucrările pentru conservarea acestei rarități.

G. Rosin

CONAN DOYLE

O NOAPTE LA NIHILIȘTI

— Robinson, te chiamă patronul.

— La dracu, cu chematul lui, gândii eu, căci Mr. Dickson care reprezenta casa Bailey & Co., negocianți de grâne, era cam certăreț din felul său, după cum auzisem dela colegii mei.

— Ce o fi vrând? întrebai eu pe funcționarul, colegul meu din birou. Oare s'a descoperit pozna făcută lui Nicolaieff, sau ce dracu e?

— Nu știu, zise Gregory. Babalăcul pare destul de vesel.

Trebue să fie vreo afacere bună, probabil: totuși fă-te ca un copilăș dacă te-o întreba de aia.

Luând un aier de inocență persecutată spre a putea fi gata la orice eventualitate, mă îndreptai spre „cușca leului“.

Mr. Dickson stetea în picioare, dinaintea sobei, în atitudinea clasică a Englezului pur sang și-mi făcu semn să mă așez înainte-i.

— Mr. Robinson, îmi zise el, am mare încredere în discreția și bunul simț al d-tale. Cu toate că ești tânăr, cred însă că ai un caracter solid.

Mă înclinai.

— Cred că vorbești bine rusește.

Mă înclinai din nou.

— Atunci, urmă el, doresc să te însărcinez cu o misiune, și dacă o vei duce la bun sfârșit, poți compta la sigur, că vei fi avansat.

Nu asă însărcina pe un subaltern, dacă datoria mea nu m'ar fi ținut legat la postul meu în momentul acesta.

— Puteți fi sigur că voi face pe cât mai bine posibil, răspunsei.

— Bine, d-le, foarte bine.

Iată în câteva cuvinte despre ce e vorba. Acum, de curând, s'a inaugurat linia ferată dela Soltef, care pătrunde cu o sutime de mile în interior. Doresc să ia înaintea celorlalte case din Odessa spre a-mi asigura cumpărarea produselor din ținutul acela, căci cred că le vom putea avea cu un preț foarte mic.

Veți lua drumul de fer până la Soltef și acolo veți avea o întrevedere cu un domn, Dimmitroff, care este cel mai mare proprietar funciar din acel oraș. Tratează cu dânsul în cele mai bune condițiuni posibile. Domnul Dimmitroff și eu dorim ca lucrul să se facă cu cât mai puțin sgomot și cât mai secret s'ar putea.

Trebue să se facă lucrurile în așa fel, în cât să nu se știe nimic până când totul nu e sfârșit.

Voesc aceasta în interesul casei și Domnul Dimmitroff împărtășește acest fel de a vedea al meu, din cauza prejudiciilor ce le întrețin țărani săi contra exportării grâului. Veți găsi pe cineva, care te va aștepta la capătul călătoriei d-tale.

Veți pleca chiar astă-seară.

Cassa va pune la dispoziția d-tale suma necesară pentru cheltueli. Bună-seară, domnule Robinson, sper că veți răuși să justificați buna opinie ce am de capacitatea d-tale.

— Gregory, zisei eu, după ce mă întorsei în birou, dansând, plec în misiune secretă; o afacere de mai multe mii de livre.

Imprumută-mi, te rog, geanta ta de voiaj. A mea este prea mare, și spune-i lui Ivan s'o pregătească. Un milionar rus m'așteaptă la capătul călătoriei mele. Nu sufla buche de toate astea celor dela Simpkin; de nu ne dă p'amândoi afară. Nici o vorbă, nu-i așa?

Eram atât de încântat să mă găsesc într'un rol însemnat, că toată ziua imi dădui un aer de trădător de melodramă, punând în toate trăsăturile figurei mele o expresiune de responsabilitate și grijă grozavă.

II

Plecarea. — Printre necunoscuți

Și când, spre seară, eșii spre a mă duce la gară, un observator nepărtinitor ar fi descoperit, după manierele mele, că înainte de a pleca, golisem cassa de bani în mica geantă ce mi-o imprumutase Gregory.

Însă ce imrudență din parte-i, — asta fie zis în treacăt — să lase aceste etichete engleze lipite în diferite locuri!

Puteam spera că aceste „Londra“, aceste „Birmingham“ vor trece neobservate, sau cel puțin, nici unul din concurenții noștri în comerțul de grâne, nu va afla identitatea mea și felul misiunii mele.

După ce plății rublele necesare luând biletul, mă trântii în colțul unui confortabil compartiment de tren și mă pusei să visez la norocul meu extraordinar.

Dickson îmbătrânise și dacă reușeam să scot cu succes la capăt afacerea asta, puteam merge departe. Visam că devenisem asociatul casei. Mi se părea că niște roate sgomotoase huruiau vorbe: „Bailey, Robinson & Co.“ într'un refren monoton care deveni puțin câte puțin un bâzâit și sfârși în sfârșit în somnul ce mă prinsese.

Dacă ași fi știut ce pățanie mă așteaptă la capătul călătoriei mele, somnul acesta n'ar fi fost atât de liniștit.

Mă deșteptai cu senzațiunea neplăcută că eram obiectul unei supravegheri atentive și nu mă înșelai.

Un om înalt, cu figura întunecată, se instalase pe un scaun în fața mea și ochii săi negri, sinistrii, păreau că văd prin mine, mai departe ca mine, ca și cum ar fi voi să citească până în fundul sufletului meu. Apoi, îl văzui aruncând o privire asupra gentii mele.

— Dumnezeule! imi zisei eu, acesta trebuie să fie agentul lui Sipkins. Ce dobitocie din partea lui Gregory, să lase etichetele acelea pe geantă.

Inchisei ochii un moment, apoi deschizându-i, întâlnii din nou privirea fixă a necunoscutului.

— Din Englitera, după cum văd? zise el în rusește, lăsând să i se vadă un rând de dinți albi într'un rictus care avea intențiunea să fie un surâs amabil.

— Da, zisei eu, încercând să am o față indiferentă, fiind însă în mine foarte întristat de eșecul meu.

— D-v. călătoriți de plăcere? zise el.

— Da, răspunsei eu în grabă, de plăcere, nu pentru altceva.

— Natural, nu pentru altceva, zise el cu un ușor accent de ironie. Englezii călătoresc totdeauna de plăcere, nu-i așa? Oh! desigur, nu pentru altceva.

Purtarea lui era misterioasă, sau cel puțin cam așa. Ea nu se putea explica de cât în două feluri, numai: sau că era un nebun, sau mai bine, era agentul unei case care îi incredințase o misiune identică cu a mea, și ținea să-mi arate că mă înțelegea.

Aceste două ipoteze erau la fel de neplăcute. Așa că simții o ușurare, când trenul se opri la baraca improvizată care ține loc până la clădirea garei din Soltef. — Soltef pe care eram să văd dacă voi reuși să-l unesc cu comerțul din marile țări mondiale.

M'așteptam la sigur să văd un arc de triumf pregătit, când pusei piciorul pe peronul de scânduri. Trebuia unul care să mă primească la capătul călătoriei mele, după cum imi spusese d. Dickson.

Căutați prin mulțime și nu văzui de loc pe d. Dimmitroff.

Deodată, un om cu ținuta neglijată, cu barba încălțită trecu repede pe lângă mine și-și aruncă ochii mai întâi asupra mea, și apoi pe blestemata mea geantă, care fu cauza tuturor necazurilor mele.

El dispăru în mulțime, însă un moment apoi, reveni lângă mine, ca un cerșetor și reuși să-mi zică încet de tot:

— Urmează-mă, însă la distanță.

Apoi eși repede din gară și coboră strada cu pași mari.

Iată misterul, misterul răzbunător!

Mă lua după dânsul, cu geanta în mână, și la colțul strazei găsii o droșcă proastă, care m'aștepta.

III

O privire stanie. — Incurcătura. —

Amicul meu, bărbosul, deschise ușa droșcei și intra.

— Domnul Dimmi... eram să zic.

— Sst! imi strigă el, nu numi pe nimeni, pe nimeni! Chiar zidurile au urechi. Veți ști totul în noaptea asta.

Și după ce mă asigură, închise portiera.

Luând hăturile, conduse cu o iuteală mare — atât de mare în cât văzui pe tovarășul meu din tren urmărindu-ne mirat din ochi, până când pierirăm din vedere.

Și clătinat de această mizerabilă trăsură fără arcuri, mă gândeam la toate.

Se zice că în Rusia nobilii sunt niște tirani, imi zisei eu, însă mi se

pare că nimic nu e adevărat. Iată d. ex. sârmanul Dimmitroff acesta care crede, desigur, că vechii săi servi se vor revolta și-l vor masakra, dacă va ridica prețul grâului din district, sau dacă-l exportează în altă parte. S'ar putea inchipui la câte a trebuit el să recurgă până când să reușească să vândă ceea ce posdă. Un proprietar irlandez n'ar fi mai nenorocit. E monstruos. Ah! nu, prea are aerul că locește într'un cartier aristocratic.

Cam în felul acesta monologam, și priveam străzile strâmte și murdare precum și Moscoviții buhavi ce întâlneam pe drum.

Ași fi dat mult să fi avut cu mine pe Gregory sau pe ori care altul, căci iată o prăvălioară care seamănă cu o cursă de oameni. Br!!

Pe Jupiter! acolo se oprește!

Ajunserăm după toate aparențele la destinație, căci droșca se opri și capul bărbos al conducătorului meu se arătă la portieră.

— E aici, prea onorate stăpân, imi zise el ajutându-mă să mă cobor.

— Oare domnul Dimmit... începui eu.

Dar el mă întrerupse din nou.

— Cereți ori ce doriți, zise el încet însă nu pronunțai nime.

D-v. sunteți obicinuiți să trăiți într-o țară liberă. Fiți prudent!

Și el mă conduse printr'un coridor cimentat, apoi imi arătă să sui o scară care dădea într-o odaie.

— Ședeți puțin în camera aceasta, vă voi aduce prânzul.

Zise și mă lăsă cu gândurile mele.

— Ei bine! imi zisei eu, ori care ar fi aparența casei d-lui Dimmitroff, cu siguranță că servitorii săi sunt bine dresați...

Venerat stăpân! Cum ar fi zis d-lui Dickson în persoană, dacă se arătase atât de politicoasă față de funcționarul său? Cred că n'ar fi potrivit să fumez în cămaruța aceasta; totuși o pipă bună n'ar strica. Odăița seamănă cu o celulă.

Intr'adevăr odaia seamănă complet cu o celulă.

Ușa era de fer, de o grosime enormă. Fereastră unică, era prevăzută cu vergi mari și groase de fer. Odaia era parchetată, însă dușumeaua dădea un sunet cavernos, puțin asigurator, când umblai. Ca și zidurile, dușumeaua fusese spoită cu cafea sau cu un alt lichid de culoare închisă.

Toate astea, nu aveau aerul unui loc de tratat o afacere.

D'abia sfârșisem cu examinarea, când auzii niște pași cari s'apropiau în coridor.

Ușa fu deschisă de prietenul care conducea droșca. El anunță că masa e pusă, și după ce se ploconi de vre-o duzină de ori înaintea mea, scuzându-se că mă lăsase în ceea ce el nu-

mea „sală de expulzare“, mă readuse în coridor, și-mi spuse să intru într-o cameră mare, magnific mobilată.

În mijloc, o masă, cu două tacâmuri, și aproape de foc, în picioare, un om care nu părea de loc mai în vârstă de cât mine.

El se întoarse și înaintă, mărturisindu-mi cel mai profund respect.

— Atât de tânăr, și deja atât de onorat! strigă el.

Apoi părănd că se reține, reluă:

— Vă rog luați loc la masă.

Trebue să fiți foarte obosit după acest lung și penibil voiaj. Vom prânzi numai noi singuri; ceilalți vor veni pe urmă.

— Domnul Dimmitroff, dacă nu mă înșel? zisei eu:

— Nu, domnule, imi zise el. D-v. mă luați, fără îndoială, drept alt-cineva. Eu mă numesc Petrockin.

Însă acumă să nu mai vorbim de loc despre afaceri până la ora când consiliul se va aduna.

Gustați din sosul acesta, cred că-l veți găsi excelent.

Cine era Petrockin? cine erau ceilalți? Nu-mi puteam închipui. Poate intenționa pământurilor lui Dimmitroff, cu toate că numele acesta nu părea cunoscut interlocutorului meu.

De oarece el avea aerul că nu cunoaște nici o chestiune comercială, mă acomodai după gusul său și discutaram despre viața socială în Anglita, subiect asupra căruia el arăta o mare competență și pătrundere.

Între altele, observațiunile sale asupra lui Malthus și legile populației erau de o justete remarcabilă, cu toate că aveau un oarecare gust de radicalism.

— Apropo, observă el, pe când ne fumam țigările, după dessert, noi nu v'am fi recunoscut nici odată fără etichetele englezești, cari se găseau pe bagajul d-v.

Este foarte curios cum le-a observat Alexis. Nu primiserăm nici un semnalament al d-v. și la drept vorbind, ne așteptam să vedem venind un om mai în vârstă. D-v. sunteți destul de tânăr, și mă mir că vi s'a încredințat o astfel de misiune.

— Patronul meu are încredere în mine, răspunsei eu, și în comerțul nostru am învățat că tinerețea și abilitatea nu sunt lucruri cari să împedice....

— Observația d-v. este adevărată, domnule, replică noul meu amic, însă sunt surprins că vă aud numind glorioasa noastră asociație „un comerț“. Este într'adevăr un cuvânt destul de trivial spre a desemna un grup de oameni reuniți spre a da lumii ceva frumos și înălțător.

Fraternitatea spirituală, — ar fi un termen mai convenabil.

— Pe Jupiter! gândii eu — cât de

fermecat ar fi patronul să-l auză. Ori cum ar fi, cred că și dânsul trebue să cunoască afacerea.

— Acumă, domnule, zise d. Petrockin, ceasul arată ora 8 și consiliul trebue să fie deja în ședință.

Să ne urcăm împreună; eu vă voi prezenta.

Urmându-l, mă gândeam la mijlocul de a-mi îndeplini mandatul cât mai bine și de a-mi asigura condițiunile cele mai avantajoase.

IV

Sala de ședință. — Un condamnat

Insoțitorul meu imi deschise ușa și mă găsi într-o cameră și mai mare și mai luxos mobilată, de cât cea în care luasem masa.

O masă lungă acoperită cu serj verde și încărcată de hârtii era în mijlocul odăii.

În jurul ei ședeau vre-o paisprezece oameni, discutând cu aer preocupat.

La intrarea noastră, adunarea se ridică și se înclină.

Nu mă putui împedica de a remarca că insoțitorul meu trecu neobservat pe când toți ochii erau îndreptați spre mine, cu o stranie expresiune, unde era totdeodată și surpriză și respect.

Un om așezat la capătul mesei și remarcabil prin excesiva-i gălbeneala de pe față, ce contrasta cu barba și mustața de un negru albătrui, imi făcu semn cu mâna să mă așez lângă dânsul și mă așezai.

— Domnilor, prezentările sunt inutile, zise Petrockin, Gustav Berger, agentul englez, ne onorează cu prezența d-sale. E tânăr, nu-i așa Alexis? zise el adresându-se vecinului meu cu fața galbenă, și totuși are o reputație europeană.

— Hm, imi făcui eu.

Și adouăi tare:

— În cazul când vorbiți de mine, e adevărat că sunt agent englez, domnule, însă nu mă numesc Berger.

Eu mă numesc Tom Robinson și sunt la dispoziția dv.

Hohote de răs începură în jurul mesei.

— Fie, fie! zise omul care fusese numit Alexis, admir discreția d-tale, prea onorate domnule. Prudența d-tale e admirabilă. Păstrați-vă supranumele acesta dacă doriți. Regret că avem o datorie penibilă de împlinit în această fericită seară, însă regulile asociației noastre trebue să fie executate, or cât ar costa sentimentele noastre; avem pentru astă seară o explozare meritabilă.

— Unde dracu, vrea individul ăsta să ajungă? imi zisei eu. Ce poate să mă intereseze faptul că vrea să dea un servitor afară?

Dimmitroff are aerul că ține vr-o casă de nebuni.

— Scoateți-i legăturile.

S'ar fi zis că vorbele aceste imi tre-

cură prin corp, căci tresării pe scaun.

Era Petrockin care vorbise. Pentru prima oară observai un om cu fața înspăimântată care ședea în cel'alt capăt al mesei cu brațele legate de dosul scaunului și cu o batistă căluz în gură.

(Va urma)

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei „Ziarului Călătoriilor“, strada Brezoianu, 11, București.

Înainte și După
Întrebuințarea

Cremei și Pudrei „FLORA“

Pastă de **BUCOL** Apă de gură
dinți 1 leu 50 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ

„FLORA“

de o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul

— Bucata lei 1,25 —

Tusea cea mai rebelă,
bronșitele acute
și cronice, tusea
măgărească vindecă sigur

PECTOSIN I I EANU

Sticla lei 3. Drogueri și farmacii

Anemia clorosa, neurastenia, histeria,
slăbiciunea generală combata

HEMOFER I I EANU

— Sticla lei 4 —

DURERI
Reumatice

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți,
vindecă sigur **Nevralgine Jurist**. Un flacon

con 2,50 și o doză 50 bani la drogueri și farmacii.

TOTI ABONAȚII LA „ZIARUL CALĂTORIILOR”

Participă, cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

- 1) **Un elegant pat de fier** pentru copil, cumpărat de la cunoscuta casă «Industria metalică Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 5.
 - 2) **Una pușcă fină de vânătoare** cu două țevi, cal. 12, din vechia și renumita abrică «Pieper-Bayard».
 - 3) **Un pistol automat de buzunar**, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.
 - 4) **Una carabină de mare precizie**, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.
- Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, calea Victoriei, 44, furnizorul Curții Regale.
- 5) **Un gramofon perfecționat.**
 - 6) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei No. 54.
 - 7) **Un frumos vas** pentru fructe sau mezeluri și **o frumoasă tavă**, ambele argintate, cumpărate de la vechiul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, Bd. Elisabeta, 9 bis.
 - 8) **Un ceasornic de birou**, lucrat artistic în marmură și bronz.
 - 9) **Un frumos ceasornic în cutie**, pentru voiaj, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, No. 53.
 - 10) **O frumoasă pendulă** de voiaj care se întoarce la opt zile.
 - 11) **Patru pahare pentru ceai**, cu scăunelele lor de argint de China, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicăria Colței», strada Colței, No. 31.
 - 12) **Sease cămăși bărbătești** de zi, de zefir sau albe, cu piepți de olandă, după alegere și măsură, cari se vor lucra de cunoscutul magazin de lingerie **La Patru sezoane**, calea Victoriei, Pasagiul Maca, vis-à-vis de poliție.
 - 13) **O duzină crema «Flora»**
 - 14) **O duzină săpun «Flora»**
 - 15) **O duzină pudră «Flora»**
 - 16) **Sease frumoase gente** pentru dame.
 - 17) **Sease lingurițe de dulceață.**
 - 18) **Zece linguri** pentru masă.
 - 19) **Zece furcuile** pentru masă.
 - 20) **Zece plachete argintate**, reprezentând fotografiile M. S. Regelui și Reginei, comandate anume pentru premii.

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru 1 an lei 5; Pentru 6 luni 2.60

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 2 bonuri, iar cei pe 6 luni 1 bon.

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL”

ABONAȚILOR SĂI, CU ÎNCEPERE DELA 22 MAI, 1911:

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Luigi», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la *Industria metalică «Marcus»*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

O ELEGANTĂ GARNITURĂ DE MOBILA PENTRU SALONAS

din trestie exotică și malaca emailată, compusă din: O canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă, cumpărate de la cunoscutul magazin *Littmann*, strada Lipscani, No. 3

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Marin V. Ganea*, șoseaua Mihai-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O GARNITURA DE TOALETA JAPONEZA

compusă din: **Un armuar cu oglindă**, cu despărțituri pentru rufe și haine, îmbrăcat cu stofă japoneză.

Uua toaletă cu marmură și oglindă din bambu veritabil. **Una dormeză** tapisată cu stofă japoneză.

Un serin cu 7 cutii lustruite și îmbrăcate cu stofă japoneză. **Un pedestal** de bambu cu vas japonez. **Una etajeră de perete** de bambu, îmbrăcată cu stofă japoneză și **Un scaun** tapisat tot cu stofă japoneză.

Toate aceste obiecte sunt lucrate și executate în mod artistic de către renumita fabrică de mobile de bambu E. A. Pucher et Comp., Bulevardul Elisabeta, 15, cu sucursala calea Victoriei, 148.

JUMATATE GARNITURA MOBILA PENTRU INTRARE DE LEMN DE STEJAR

compusă din: **Una canapea**, 4 scaune, 2 marchize, 2 taburele, **una masă** cu geam de cristal. Toate îmbrăcate în plus fin broșat, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața cu flori, lângă hotel Dacia

UNA SUFRAGERIE MODERNĂ DIN LEMN MASIV

compusă dintr-un bufet elegant, o masă patent de 18 persoane și 6 scaune tapisate, cumpărate de la cunoscuta «Expoziție Modernă» de mobile *Gildener Rosenthal* et *Hascal*, București, str. Carol I, 64.

1 serviciu de ceai pentru 6 persoane, de alpaca veritabilă, imitând argintul oxidat.

1 ceasornic de masă cu o figură oxidată, așezat pe un postament aurit imitând bronzul.

1 pendulă de perete «secesion» cu vitroure, având mersul 15 zile, cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en-gros și en-detail *Frații A. et J. ROLLER*, București, str. Smârdan, No. 35, etajul I-ii.

0 mașină de scris „Erika”, ultima perfecțiune, care scrie vizibil în două culori, cumpărată de la *Compania „Ideal”*. Depozitul mașinelor de scris din Buc. Palatului Eforiei, reprezentant *Leonida Piokowsky*.

0 pendulă modernă, culoarea nucului și un **ceasornic** pentru birou, frumos nichelat, cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicaria Colței”, str. Colței, 31. **2 pelerine** de ploae, cantatea I, portative pe ambele părți. **2 truse** de voiaj, piele de crocodil. **2 aparate de ras** „Juvenia”, cumpărate de la „Compania generală”, birou de informații, București, strada Smârdan, 29, etajul I-ii.

1 mașină de cusut pentru familie, de mână, calitate superioară; cu capacul de nuc. **1 mașină de cusut** de picior pentru familie, cu suveică rotundă, de calitate cea mai superioară, coase și brodează cu cea mai mare perfecțiune. Masa și capacul de nuc. Cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut „Compania anglo-americană”, București, str. Carol, 50, cu sucursale în Pitești și Câmpina.

2 frumoase fructiere bronzate, cu sticle colorate, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii *Th. Radwou*, Bulevardul Elisabeta, 8 bis.

Un gramofon mare, perfecționat, remontabil în timpul mersului, cu diafragmă de concert și 6 cântece naționale.

Una vioară model *Stradivarius*, completă cu arcuș, cutie și accesorii. **Una harmonică** de mână, foarte sonoră, cu tonuri de oțel, burduful dublu impermeabil

și coifurile îmbrăcate cu metal. **Una mandolină** de concert veritabilă, italiană, în lemn de palisandru și elegant ornată cu sidef, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*, calea Victoriei, 54.

Serviciu de bucătărie „Sirius email”, compus din mai multe bucăți, cumpărate de la marele magazin *A. Rechenberg et fil.* București, str. Lipscani, 15.

6 cămăși bărbătești de zi, de zefir sau albe, cu piepti de olandă. **6 perechi** pantaloni (indispensabili).

6 perechi ciorapi fil d'Ecosse. **6 batiste** de olandă cu monograme. **1 pereche** jartiere de mătase. **1 pereche** bretele, idem, cari se vor confecționa după măsură câștigătorului de cunoscutul magazin de lingerie „La patru sezoane”, calea Victoriei, pasagiul

Maca vis-à-vis de poști.

Doă costume de haine (saco), după măsură și alegerea stoffei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie *Jaques Grimberg*, str. Academiei, 25. **Una**

bucată 19 metri pânză de inșor cu borangic, țesătură românească, cumpărată de la expoziția Casei școalelor. **2 ceasornice** de aur pentru bărbat și două pentru damă; unul de argint răsesc pentru bărbat; **0 brățară** de aur cu 3 diamante; **Un inel**

de aur bărbătesc cu rubin; idem unul cu safir; idem altul cu 2 briliante și safir la mijloc; **2 ceasornice** de metal marca „Sonia”; **2 portofotografii** de portolan japonez, cu flori artistice lucrate în foc;

Un pince-nez aur 14 karate; **Una pereche** ochelari dubli; **2 lorgnioane** pentru damă; **12 beno-cluri** de teatru, cumpărate de la Institutul de optică „Ocularium”, Doamnei, 27, unicul institut pus sub direcțiunea științifică a d-lui Gheorghe D. Fischer, oculist. **Un frumos** premiu pentru grădina „Santier”, compus din un cocos, 2 găini și 12 puișori; **Un curs** complet de limba franceză; idem

unui de stenografie, idem unul de dactilografie, cari se vor preda de cunoscutul profesor *Henry H. Duployen*, strada Edgar Quinet, No. 5.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
• 2.00 • 1/2 • • • •

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚA —

TUNELUL DIN LOETSCHBERG. — (Vezi pag. 5208).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

TUNELUL DIN LOETSCHBERG

Multă vreme nu a existat nici o cale de comunicație peste Alpi, care forma între popoarele din Nordul Europei și cele din Miază-zi o barieră aproape de netrecut. Spre a trece lanțul munților trebuia să te urci până în vârful lor, la o altitudine de 2000, 3000 metri și în urmă să cobori de partea cealaltă. Astăzi drumul de fer croește un drum prin sânul masivului muntos.

S'au făcut mai multe tuneluri mari: acelea din Saint-Gothard, din Mont-Cenis, din Arlberg, din Simplon. Acum s'a făcut un nou tunel, tunelul din Loetschberg.

Când s'a terminat tunelul din Simplon care pune în comunicație Elveția cu Italia, a început să se studieze mijlocul de a stabili relațiuni mai directe între nordul Europei și Italia.

Cantonul Bernei luă inițiativa construirii unei linii care trebuia să străbată masivul din Oberland și să determine pe teritoriul Elveției un puternic curent comercial; cea mai mare parte a acestor lucrări sunt gata.

Săparea galeriilor s'a făcut cu ajutorul perforatoarelor cu aer dând 400 lovituri pe minut și făcând în 22 minute o gaură de 1 metru profunzime. În fiecare capăt de tunel, trei compresoare, puse în mișcare prin electricitate, furnisau aerul necesar perforatoarelor, care erau în număr de patru sau cinci în fiecare frunte a atacului.

În noaptea de 30 spre 31 Martie s'a terminat galeria tunelului din Loetschberg.

Când deschizătura fu lărgită, inginerul șef, D. Moreau, care conducea lucrările de partea sudică, trecu prin gaură și se întâlni cu colegul său Rothpletz, care opera în partea nordică. Fu un moment de vie emoțiune, șefii celor două secțiuni își dădură mâna în mijlocul entusiasmului general.

E o lucrare care face foarte mare onoare directorilor întreprinderii, cari sunt francezi. Lucrările au început la 15 Octombrie 1906 și au întâmpinat o mulțime de greutăți. Astfel, tunelul care trebuia să fie construit în linie dreaptă a trebuit să facă o curbă. Inginerii, care credeau, după prevederile geologilor cei mai reputați, că

merg tot în granit, văzură cu teroare, la 24 Iulie 1908, când trecură peste torrentul din Kander, o trombă de nisip și apă care pătrunse în tunel și îl acoperi pe o lungime de 1400 metri, înecând 23 mineri; trebui atunci să devieze drumul spre a trece peste Kander într-o zonă granitică. Așa că tunelul are o lungime de 141535 metri în loc de 13.735 cât se calculase la început.

Tunelul se deschide la Nord, aproape de Kandersteg, în Oberlandul bernoz, și se termină la sud aproape de Goppenstein.

Capul nordic al suteranei se află la 1200 metrii altitudine, pe urmă linia se ridică spre mijloc până la 1245 metrii și se coboară la 1219 metrii la sud.

Aproape de Brig, linia venind din Frutigen și trecând prin Loetschberg, va întâlni pe aceia a Simplonului.

Tunelul, străbătând Alpii bernoazi, va deschide o cale nouă Simplonului a căruia importanță economică va fi de primul ordin din punctul de vedere internațional. Prin această mare arteră, Italia va fi legată cu regiunile din Estul și Nordul Franței, cu Belgia, Olanda, Alsacia-Lorena, Valea Rinului și, prin Nord-estul Franței, chiar cu Anglia.

Distanța din Paris la Milan și din Calais la Milan e mai scurtă prin acest drum decât prin acela din Saint-Gothard sau acela din Frasn-Valerbe, care sunt în Franța încă în stare de proiect.

Aceste două din urmă, vor perde chiar o parte din utilitatea lor imediată din cauza avantajelor ce va oferi linia Alpilor în Nordul și Estul Franței.

Arg.

CONAN DOYLE

O NOAPTE LA NIHILIȘTI

— Urmare și sfârșit —

O bănuială oribilă își făcu loc încet, în inima mea.

Unde eram? Eram oare la d-nul Dimmitrof? Cine erau oamenii aceștia și ce însemnau vorbele lor străni?

„Scoateți legăturile.

Ordinul fu executat.

— Acuma Pavel Ivanovici ce mai ai de zis?

— Nu mă dați afară, domnilor, nu mă expulsați, zise omul rugător. Voi merge într-o țară depărtată și gura mea va fi totdeauna închisă. Voi face tot ce asociația va cere, însă vă rog, nu mă uciideți.

— Cunoști legile noastre. Cunoști crima ta, zise Alexis cu o voce glacială și serioasă. Cine ne-a gonit din

Odessa, cu minciunile și fața-i ipocrită?

Cine a scris scrisoarea către guvernator? Cine a tăiat firul care trebuia să aprindă mașina din casa tiranului?

Tu Pavel Ivanovici ai făcut toate astea și deci trebuie să mori.

— Să moară! repetară ceilalți. Și omul cu droșca și încă doi scoaseră pe individ afară.

Căzui pe scaun, gâfâind.

Auzii sunetul pașilor lor în coridor, apoi al unei uși care se deschide și se închide. În urmă fu ca un sgomot de luptă, urmat de un sgomot surd al unui corp care cade cu greutate.

— Așa pier toți acei cari sunt necredincioși jurământului lor, zise Alexis cu un ton solemn.

Și tovarășii săi cu o voce răgușită, răspunseră:

— Așa să fie!

— Moartea singură face dreptate zise un altul ce sta mai departe.

— Însă d. Ber... Robinson a îngâlbinit. Această scenă l-a cam emoționat după lungul voiaj din Engliera.

— Oh! Tom! Tom! gândii eu, dacă vreodată o să poți să ieși din locul ăsta, ai să mai trăiești încă o sută de ani. Tu nu prea ai gust de lumea cealaltă, e un fapt sigur!

Era foarte evident că, în urma unei strănii încurcături, căzusem în mijlocul unei bande de nihilști capabili de totul și cari mă credeau, acuma, că sunt unul de ai lor.

După cele ce văzusem, înțelesei că singurul mijloc de a eși întreg din casa aceia, consta, din a căuta să fac ce-mi era impus până când mi se va prezenta ocaziunea să o șterg.

Astfel că mă căznii să dau fizonomiei mele un aer de liniște, liniște ce o perdusem în primul moment.

— Într'adevăr, răspunsei, sunt obosit, însă mi-e mai bine acuma, e o slăbiciune trecătoare.

E foarte naturală, zise un om bărbos care stetea la dreapta mea, și acuma prea onorate domnule spune-ne unde am ajuns cu cauza în Engliera.

— Merge într'un chip cu totul remarcabil, răspunsei.

— Marele comisar a remis vre-o misivă la secțiunea din Solteff?

— Nimic prin scris.

— Însă a vorbit?

— Da, a zis c'o vedea cu un sentiment de profundă satisfacție.

— Foarte bine! foarte bine, ziseră cei din jurul mesei.

Turnura pe care o luase situația mea critică mă amețea.

Dintr'un moment în altul puteai să-mi pue o întrebare care să mă a-rate sub adevărata mea figură.

Mai ridicai și-mi turnai un paharel de rachiu din cana de pe masă. Acest lichid puternic mi se urcă de odată la creier și reasezându-mă, mă

simții destul de temerar spre a găsi oarecare plăcere în situația mea și gata de a mă juca cu călăii mei.

Fără îndoială, aveam perfect de limpede ineligența.

— Ați fost la Birmingham? întrebă bărbosul de lângă mine.

— Nu numai odată, răspunsei.

— Atunci de sigur că ați fost și la atelierul și arsenalul nostru, secrete.

— Am fost adesea ori în amândouă.

— Cred că poliția urmează să nu aibă nici o bănuială în privința asta?

— Pân'acuma nu!

— Imi puteți însă spune cum s'a ajuns să se țină în secret o afacere atât de considerabilă?

Era o întrebare foarte grea: însă nerușinarea mea obicinuită și ca rachiul imi venira în ajutor.

— Acesta este un subiect asupra căruia, nu mă cred autorizat să dau vre-o deslușire, și păstrând tăcerea nu fac de cât să mă conformez ordinelor comisarului șef.

— Aveți dreptate, perfectă dreptate! Zise amicul meu Petrochin.

Fără îndoială d-v. veți face un raport complet la biurul central din Moscova?

— Desigur! răspunsei, fericit că putusem apuca mâna ce-mi fusese întinsă.

— Am auzit spunându-se că d-v. sunteți trimis spre a inspecta Livadia, zise Alexis. Ați putea să ne dați ceva detalii în privința asta?

— Voi căuta să răspund la tot ce mă veți întreba, răspunsei eu cu desoperare.

— S'au executat ordinele în privința ei, la Birmingham?

— Nici una, de la plecarea mea din Engiltera.

— Bun, bun! au destul timp, de altfel, zise bărbosul. Oare fundul va fi din lemn sau din fer.

— Din lemn, răspunsei eu la întâmplare.

— Ei bine, zise o altă voce, și care este lățimea Clyde-ului, de deasupra Greenock-ului?

— Depunde, răspunsei eu; totuși poate să fie aproximativ vre-o 80 de yarzi.

— Câți oameni îl poate duce? întrebă un copilandru anemic așezat în cellalt capăt al mesei, și al căru loc ar fi fost mai potrivit într-o școală publică, de cât în această vizuină de asasinii.

— Aproape trei sute — zisei eu.

— Un coșciug plutitor — zise tânărul nihilist cu o voce mormântală.

— Camerele cu provizii sunt la același nivel cu apartamentele de lux, sau deasupra? întrebă Petrochin.

— Deasupra, răspunsei eu cu o voce decisivă, cu toate că nu aveau nici cea mai mică idee, după cum știți.

— Și acuma, prea onorate domnule,

zise Alexis, spuneți-ne cum a răspuns Bauer, socialistul german, la proclamația lui Ravinsky?

De astă dată ajunsesem la capăt. Ingeniozitatea ar fi fost capabilă să mă scoată din încurcătură? Iată ceva ce nu voi ști nici odată, căci Providența m'aruncă dintr-o dilemă într'alta.

O ușă fu brusc deschisă jos la intrare, și s'auziră pași cari s'apropiau foarte repede.

Apoi se lovi în ușă, din afară, o lovitură tare urmată de alte două.

— Semnalul societății! exclamă Petrochin, și totuși suntem cu toții prezenți. Ce poate fi asta?

Ușa se deschise.

Un om intră prăfuit de tot și murdărit de voiaj, însă cu un aer de vigoare și o forță zugrăvită pe fața-i serioasă; dar expresivă.

El aruncă o privire în juru-i asupra oamenilor așezați în jurul mesei și-i examină, rând pe rând, cu atențiune.

Fu o mișcare generală de surpriză în sală. Evident, nu era cunoscut de nimeni.

— Ce însemnează asta? zise amicul meu bărbosul.

— Cum, ce însemnează? zise noul venit. Mi se făcuse cunoscut că voi fi așteptat și socoteam că voi fi primit mai calduros de tovarășii mei. Eu nu sunt, personal, cunoscut de dv., domnilor, însă sunt mândru de a gândi că numele meu mă va face subiectul unei mărturisiri de respect din partea Dv. Sunt Gustav Berger, agentul Engliterei și aduc scrisori dela comisarul-șef la iubiții săi frați din Solteff.

Când una din bombele lor ar fi explodat în mijlocul lor, n'ar fi cauzat o surpriză mai mare. Toți ochii se îndreptară, rând pe rând, asupra mea și asupra agentului care intrase.

— Dacă dv. sunteți, într'adevăr, Gustav Berger zise Petrochin, cine este omul acesta?

— Că eu sunt Gustav Berger, iată mărturii, care vor stabili faptul, zise străinul aruncând o legătură de hârtii pe masă.

Cât despre omul acesta, oricine ar fi, nu-l cunosc, însă dacă s'a introdus spre a ne înșela în locuința noastră, este limpede că nu trebuie să iasă din camera aceasta, spre a duce afară ceea ce a auzit. Vorbește domnule, adaugă el, întorcându-se spre mine, cine ești d-ta și ce ești?

Simții că venise momentul spre „a lucra“. Revolverul meu era în buzunarul pantalonului; totuși era imposibil să țin piept la un număr de oameni hotărâți la toate.

Apucaî patul revolverului, ca un om care se înecă, s'agață de un fir de pae; căutai să-mi păstrez sângele rece și aruncaî o privire în jurul meu, dar

nu întâlnii altceva decât fețe nemiloase, cari respiraî răzbunarea.

— Domnilor, zisei, rolul ce l'am jucat noaptea aceasta, a fost contra voinței mele.

Nu sunt un spion al poliției, după cum bănuiesc că credeți, și pe de altă parte, n'am onoarea de a face parte din asociația d-voastră. Sunt un inofensiv negociant de grâne și o neînțelegeră destul de stranie m'a pus în această situație neplăcută și încurcată.

Tăcui un moment. Era oare un efect al imaginației mele?

Mi se păru că aud în stradă sgomotul ce-l făceau un mare număr de oameni, umblând cu pași de lup. Nu, sgomotul se stinsese; nu era altceva decât bătaia inimei mele.

— Inutil de a mai adăoga, reluai, că tot ce am auzit noaptea aceasta rămâne în mine. Vă jur solemn, că nici o vorbă nu-mi va eși din gură, despre toate astea.

Simțurile oamenilor cari sunt într'un pericol fizic, dobândesc un grad de tensiune extraordinară, sau imaginația le joacă niște pozne destul de curioase.

Așezat, cum eram, steteam cu spatele la ușă; ași fi putut jura că auziam în dosul acestei uși o respirație adâncă.

Era oare a celor trei ticăloși, pe cari îi mai văzusem înainte, în drum să execute sentința contra lui Ivanovici, și cari ca niște vulturi mirosiseră prada?

Privii în jurul mesei. Aceleași figuri pline de cruzime rece, și nici o privire de milă.

Armai revolverul în buzunar.

Fu o tăcere penibilă, care fu întreruptă de vocea răgușită și serioasă a „amicului“ Petrochin:

— E ușor de promis și mai ușor ca să violezi promisiunea. Nu este decât un mijloc spre a ne asigura de o tăcere eternă.

E moartea noastră sau a d-tale.

Cel mai important dintre noi să ia cuvântul.

— Aveți dreptate, domnule, zise agentul englez. Nu este decât un fel, acela de a-l „retrimite“.

Știam ce însemnează acest cuvânt în blestematul lor jargon. Mă ridicai deodată.

— Pe ceruri, strigai eu răzămându-mă de ușă, nu veți gătui un liber cetățean englez ca pe o oaie. Primul din voi care se mișcă, îl trântesc.

Văzui lucind lama unui cuțit și ochii drăcești ai lui Gustav Berger. Atunci apăsai pe trăgaci, și scoțând un gemăt răgușit care-mi umplu urechile, el căzu, pe când eu la rândul-mi căzui amețit de o lovitură dată dela spate.

Pe jumătate leșinat, înăbușit de greutatea unui corp, auzii în juru-mi, un sgomot de strigăte și lovituri.

Când imi revenii în simțiri, zăceam

în mijlocul sfărâmurilor uşei care fusese sfărâmată în bucăţi deasupra capului meu.

În faţă-mă, erau o duzină, din cei cari formaseră un tribunal spre a mă judeca.

Erau legaţi, doi câte doi, păziţi de vreo 20 de jandarmi ruşi. Lângă mine era întins cadavrul nenorocitului agent englez, a cărui faţă era de nerecunoscut, de descărcătura pistolului meu.

Alexis şi Petrockin zăceau, ca şi mine, pe parchet, amândoi perzând valuri de sânge.

— Ei bine tinere, ai scăpat frumuşel, îmi zise d'aproape o voce cordială.

Ridicăi ochii şi observai pe tovarăşul meu din tren, omul cu fizionomia sombră.

— Ridică-te, îmi zise el — nu eşti decât puţin ameţit; nici un os rupt. Nu-î de loc de mirare, că te-am luat de agent al nihiliştilor, căci chiar unul de ai lor s'a înşelat

Poţi zice, că eşti singurul străin care a eşit viu din vizuina asta. Coboră cu mine, ştiu cine eşti şi cari sunt proiectele d-tale. Te voi conduce la domnul Dimmitroff... Nu, nu te duce p'acolo, strigă el, văzând că mă îndreptez spre celula unde fusesem la început introdus. Depărtează-te de acolo. Ai văzut destule orori pe ziua de astăzi. Haidem jos să luăm un pahar de ceva.

Pe când ne duceam împreună la un hotel, el îmi explică, că fiind şeful poliţiei din Solteff, fusese înştiinţat să supravegheze şi să aresteze pe emisarul nihilist englez ce trebuia să sosească.

Sosirea mea într'un loc atât de puţin frecventat, cât şi aerul meu misterios şi etichetele englezeşti de pe blestemata valiză a lui Gregory, sfârşiseră prin a încurca lucrurile.

N'am de cât câte-va cuvinte de adăogat.

Toţi nihilişti cu care făcusem cunoştinţă fură deportaţi în Siberia, sau executaţi.

Eū îmi îndeplini misiunea într'un fel care satisfăcu pe deplin pe şeful meu.

Conduita mea în tot timpul negocierii, făcu să fiu înaintat, şi perspectivele mele în viitor s'au ridicat din noaptea aceea oribilă a cărei amintire numai, mă face să mă înfiorez.

Trad. de A. Bensim

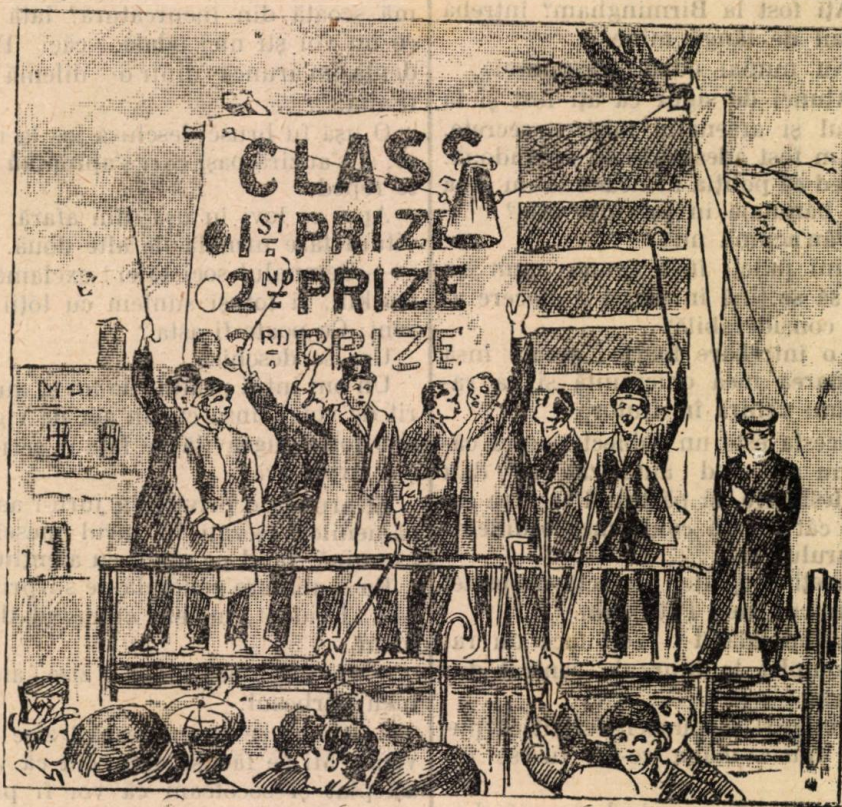
Veselia studenţilor englezi

În general studenţii, fie francezi, germani sau englezi, sunt plini de veselie, — o veselie pe care simt plăcerea deosebită să o împărtăşească şi celor din jurul lor.

Şi această veselie are drept cadru, de cele mai multe ori strada. Cu cât sunt mai mulţi spectatori, cu atât se râde mai mult. Nu de multe ori în

teziei lor, aceleaşi ocaziuni ca studenţii englezi, de pildă.

Aceştia fac neconţinut pariuri la fotbal sau criket şi în fie-care an se

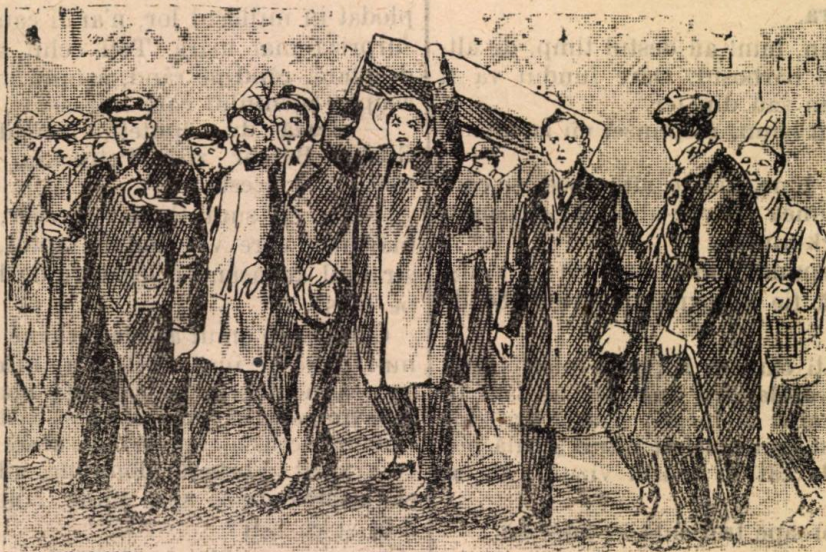
Studenţi în chimie cu emblema: o galeată de lapte.

cartierul latin din Paris, când era vorba să se efectueze mutarea unui camarad, haina, smokingul cel puţin, erau de rigoare.

Dar spectacolul acesta nu produce

organizează match-uri senzaţionale, şampionate de tradiţie.

Aşa e, de exemplu, *Hospital Rugby Cup*, disputat anual de către studenţii în medicină sau *University Associa-*

Studenţi în medicină, având ca mascotă un cociş, îl plimbă pe străzi în strigate de veselie.

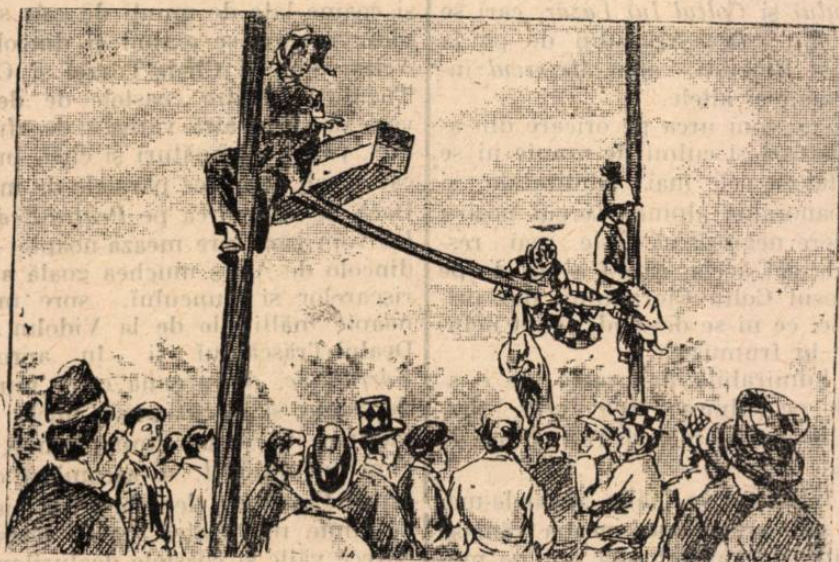
în public, deşi era spiritual, nici o impresie. Pe lângă aceasta, studenţii parizieni, fiind în general mai puţin sportivi, n'au spre a face dovada fan-

tion Cup.

Dar aceste şampionate nu sunt disputate în costumul de sport clasic. Studenţii de la „Royal college of

science" sau concurenții lor vin pe *Ground* (teren) sau pe jos, sau în omnibuse luate cu asalt, dar totdeauna îmbrăcați în costume din cele mai grotești.

Unii răscolesc prin garderoabele familiei și descoperă o pălărie *Bolivar* a lui tată-său mare, — și aceasta îi oferă un succes imediat.

Studentii mai îndrăciți, simulează o spânzurătoare, spre a-și împărți apoi frânghia.

Pentru câte-va momente, un altul își procură o cască veche de polițist, etc.

La aceste deghizări prezidă cea mai mare indulgență. Une-ori studenții se inspiră de actualitate. Așa, bună oară, anul acesta, un student de la „Royal college” a obținut un frumos succes de ilaritate jucând o partidă de foot-

ball costumat ca femeie, cu o rochie-pantaloni foarte pariziană.

Fie-care echipă își are emblema sa, mascota sa — care mai de care mai caraghioasă.

Studenții în medicină cari, din fanfaronadă fără îndoială, amestecă totdeauna macabru cu comicul, au ales un cosciug. Ei vor adăoga și un spân-

zurat, pentru a putea în urmă să-și împartă frânghia.

Tinem să mai adăogăm că în toate aceste matchuri în care se întrec cu veselia, învingători și învinși fraternizează în urmă fără nici un fel de pismuire.

Sereno

PREUMBLĂRI ÎN ARDEAL

BAIA

De la Lupșa în jos valea Arieșului începe a se strîmta și devine tot mai romantică. Trece prin comuna Muncel și apoi nu peste mult zărim în fața noastră, pe țărmul drept al Arieșului, un puternic picior de munte, la poalele căruia, pe o înălțime vedem ridicându-se ca o sfântă santinelă, o biserică românească, iar de vale se extinde un mic orașel.

Piciorul de munte se cheamă *Colțul Băii*, iar orașelul de la poalele lui e *Olcubara*, pe care poporul o numește de obicei *Baia*.

Baia este așezată pe malul drept al Arieșului, în o poziție foarte plăcută. Valea ei de formă rotunjoară, e mărginită în semicerc de dealuri și se deschide spre Arieș, care pe țărmul stâng e însoțit de dealuri cu coaste păduroase.

Printre dealurile ce împrejură

Baia spre miază zi, și-au făcut loc vâlcelele *Hărmanoasa* și *Cioara* ale căror văi se afundă printre coastele de dealuri, asemenea unor brazde uriașe.

Baia este o localitate băieșească veche. Băile de aici erau odată foarte bogate, în cât muntenii le numeau cu cuvântul semnificativ: *Bogaia de la Baia* și erau explote în mare măsură. Se zice, că pe atunci se află aici în lucrare 32 de cohuri, ale căror urne se cunosc și azi pe valea Cioarei și cu deosebire pe cea a Hermăselei.

Din acest timp a rămas tradiția despre cămărașul din Baia, răstălat de scriitorul ardelean din veacul trecut Fridwalsky. Se spune adică, că pe când domnea asupra Ardealului craiul românesc al Ungariei Matei Corvinul, în Baia se afla un cămăraș, care își adunase averi uriașe și era atât de îmbuibat, în cât porunci să i se facă 42 țăre de aur și când mergea undeva călca pe ele ca să nu atingă cu picioarele țărâna netrebnică. Matei aude de îmbuibarea cămărașului, și, după cum îi era datina, se îmbracă în

haine țărănești și sosește necunoscut la Baia ca să se încredințeze cu ochii de cele auzite.

Și iată, mă rog, că numai de odată se iese pe stradă cămărașul și pășește cu îngâmfare de pe tăier pe tăier, iar servitorii mutău tăcerile merdă înainte, ca stăpânul numai pe aur să calce.

Regele Matei a tăcut și a plecat din Baia, dar pe peretele casei unde trăsesese de gazdă, a lăsat scris că el a fost în Baia și a văzut pe cămăraș plimbându-se pe vase de aur.

Cămărașul, care cunoștea iscălitura lui Matei, știindu-se cu musca pe căciulă, tăcu și el, dar în ziua următoare luă lumea în cap, peri fără de urmă în călănuș și se mai auzi de nume.

Afară de cohurile vechi din veacurile trecute au mai fost la Baia, în orășel, alte cohuri mai nouă, ridicate de Stat, cari însă sunt de mai mulți ani părăsite și stau pustii. Zidiriile lor fac o impresiune tristă asupra călătorului. Această impresiune nu se șterge nici la vederea frumoaselor ștampuri din Baia căci și acestea sunt în neactivitate. Ștampurile au fost construite de curând și după cel mai nou sistem de către o societate minieră străină, care are în stăpânire cele mai multe băi. De prezent însă minele nu sunt în lucrare și în locul zuzăturii de ștampuri și a petrecerilor lărmufoare și vesele ale băieșilor ești din adâncimile pământului, pe strădele Băiei s'a înstăpânit liniștea și tăcerea. Minele și cohurile pustii, ștampurile tăcute și strădele goale... toate se pare că jlesc timpurile bune din trecut... Dar locuitorii din Baia cred, că aceste timpuri se vor reîntoarce nu peste mult, când minele vor fi explote din nou. Această credință se susține și prin împrejurarea că ștampurile sunt îngrijite și ținute în bună rânduială pentru o eventuală întrebuințare. În minele Băiei se află, afară de aur și argint, telur-sylvanit, care este o raritate în băile noastre.

Astăzi Baia, cu casele sale curățate și atrăgătoare, este un centru de oarecare însemnată pentru românii din împrejurime. Aici se fac târguri de săptămână, se află o școală bună, un institut de credit și păstrare („Munteana”) și scaunul unui protopopiat român gr. -or., protopopiatul Lupșei, de care se țin 27 de parohii, cu 16.178 de credincioși. Numărul locuitorilor Băiei este de 961, dintre cari aproape 800 sunt români, iar ceilalți nemți și unguri. Ei se ocupă cu economia și cu construirea de clădiri de lemn dar se pricep și la lucrarea minelor, căci mai toți au fost băieși. Locuitorii Băiei s'au împuținat în timpul din urmă, de oare-ce mulți mineri au emigrat, ducându-se în alte localități băieșești.

Străinii, în mare parte români-zați, sunt rămășițe de ale băieșilor veniți la Baia când lucrarea minelor era în floare. În timpurile vechi au imigrat aici mulți băieși străini, cu deosebire nemți, cari au dat nume nemțesc Baiei. Numele vechi al ei este românesc; Baia și Baia de Arieș (tradus pe ungurește Aranyos-Banya). Alături de aceasta însă, figurează prin documente și numiri nemțesti, precum Ovenberg, la 1391 Umberg, apoi Offenburg și Offenbanya. Acest din urmă, care azi se folosește în limba ungurească, e ticluit din numele nemțesc (Offen) și românesc (Baia) al localității.

Colțul Cioranului și Metercul

Dacă de la Baia străbatem pe valea Hărmăneșii sau pe romantica vale a Cioarei în sus, sosim în una din cele mai frumoase regiuni alpine ale Ardealului. În calea noastră vom da de o mulțime de văi și cotituri laterale, cari se rămuiesc din cele două văi principale. Cea mai însemnată dintre ele este *valea Baiei*, care se împreună cu valea Cioarei la comuna de munte Cioara-de-Sus.

Printre văile acestea se estind până departe, dincolo de satele mocănești Mogoș, Ponor și Brădești, nenumărate coaste de dealuri și din ele, ca tot atâtea uriași răsleți se înalță mai multe vârfuri puternice, având unele muchea pleșuvă și stâncoasă și cari presărate printre dealuri și verzura pădurilor, ne ofer priveliști de munte din cele mai încântătoare. Ele sunt alcătuite din trachyt, unele din calc cristalin, fiind pe la poale înconjurate cu gresie carpatică, care pe văi este în prevalență.

Dintre piscuri cel mai frumos și mai impunător este *Colțul Cioranului*, spre miază-zi de la Baia, cu o înălțime de 1376 m. și cu stâncile alcătuite din trachyt. Osteneala ce ne vom lua-o, să-i călcăm culmea, ni se răsplătește indestul prin largă și măreața panoramă ce ni se deschide de aici. În privința aceasta, Colțul Cioranului rivalizează cu cel mai înalt munte al nostru, cu Negoii mare din munții Făgărașului. Aproape întreg Ardealul, cu munții hotarnici și cu dealurile și văile din lăuntru lui, ne cade în zarea vederei. Uriașii Munților-Apuseni ne apar ca vechi cunoscuți printre șirurile și coastele de dealuri împrejmuitoare. Spre miazăzi-răsărit dăm cu ochii de colosul Piatra Cetei, apoi înspre apus se înalță Vulcoiul și Detunata, Vulcanul și Găina, contururile mai depărtate ale munților Bihariei și spre mează-noapte Muntele-Mare cu Neteda și cu alte vârfuri din lunga sa întindere. În apropiere apoi vedem jur împrejur înșirându-se soții Col-

tului, cari dimpreună cu el alcătuiesc frumoasa regiune alpină, spre mează-zi de la Baia. Astfel sunt *Poienita*, *Smidele*, *Peatra-Caprei*, alcătuită din stânci de calc, *Museratul*, și mai la o parte, înspre valea Vinței, *Saligata* cu frumoasele ei piscuri stâncoase, în altă parte *Peatra-Tutii*, *Ziragurul*, *Belucetul* și *Amaranta*, înspre comuna Sartăș frumoasele piscuri *Bulzul-Sartășului* și *Colțul lui Lazăr*, cari se zăresc din valea Arieșului de pe la Sartăș și Brăzești, apoi *Metercul* înspre Ponor și altele.

Dacă ne vom urca pe oricare din aceste vârfuri și culmi de munte ni se vor înfășa cele mai admirabile și variu panorame alpine. Cercul nostru de vedere negreșit că este mai restrâns de cât acela, care-l avem de pe măiestosul Colțu Cioranului, dar priveliștele, ce ni se deschid, sunt neîntrecute în frumusețe.

Iată admirabila panoramă, ce o avem de pe culmea *Metercului*, descrisă de pana măiestra a d-lui T. Francu.

„În fața mea se înalță Muntele-mare de pe care scliepa neaua rămasă nemetită, de ani netopită, iar pe muchea lui spre izvoarele Someșului cald și rece, se zărează ruinele cetății Belioara, de unde mai la vale spre răsărit, se perdea printre nori Cheia Turzii, în ale cărei despăcături s'a ascuns vestitul căpitan al Curuților, cu numele Nichiță Bălica, român de neam și soț de arme al lui Francisc Rakoszy. La stânga pe o luncă largă de pe muntele Mluha, între Geamăna, Negrileasa și Părănginosul se întindea Lacul Dănelor (Mluha) în care se scălda lebele; iar jos în adâncime se răslețeau undele Arieșului, străbând când mai lin și când mai iute printre munți și printre stânci.

„În mijlocul acestui admirabil tablou pitoresc, strălucea ca argintul, printre razele soarelui, turnul biserică din orașul Baia (Offenbaia) situat între vâlcelele Hermăneasa, Vința și Cioara, deasupra cărora se întâlneau cu cerul uriașele piramide: *Bulzul-Sartășului*, *Piatra Tutii*, *Ziragurul*, *Colțul-Cioranului*, *Saligata*, *Piatra-Caprii*, *Smidele*, *Belucetul*, *Hopârțul*, *Harlosul*, *Coțana*, *Lucia* și *Amaranta*”.

Mluha și Valea-Ponorului

În această regiune muntoasă, lângă muntele *Mluha* pe o luncă largă se întinde un lac mlaștinos, numit și el *Mluha*. Lacul măsură în periferie (ocol) vre-o trei mii de urme și suprafața, mai cu seamă spre margini, îi este acoperită cu mușchi și diferite plante acvatice, din ale căror rădăcini s'a format în mlaștine o mare cantitate de turf.

Din *Mluha* își are obârșia *Valea-Ponorului*, care în cursul său ne presin-

tă una dintre cele mai interesante rarități ale naturii. Dacă ne vom îndrepta pașii în partea aceasta, spre răsărit de la Colțul-Cioranului și *Metercu*, până înspre *Bedelet* și valea în care e așezat *Trăscăul*, vom observa, că ne aflăm în o regiune, care are asemănare cu Carstul.

De pe ori-care înălțime mai însemnată de aici ni-se înfășoază piscuri și coame late de munți de calc suriu, pleșuve, cari se extind și dincolo de Arieș, până la Cheia-Turzei și Cheia-Turului. Printre coastele de dealuri vom da de peatră văroasă de afundături, pesteri, crăpături și chei, printre cari și-au făcut loc pâraiele de munte. Dacă ne vom urca pe *Peatra-Bedeletului* vom zări spre mează-noapte—apus dincolo de Arieș muchea goală a Scărișoarelor și Runcului, spre mează-noapte înălțimile de la Vidolm, apoi Dealul-Trăscăului și în apropiere *Vârful-Sec*, dimpreună cu o mulțime de coame și piscuri mai mici, toate pleșuve. Aceasta împrejurime, precum am amintit, se aseamănă cu ținutul Carst, cu deosebire, că aici nu se simte pustietatea, ca în Carst, deoarece văile și coastele dealurilor sunt acoperite cu vegetațiune bogată, iar adâncimile văilor sunt înviorate de pâraie cu unde cristaline.

Dintre aceste cel mai însemnat este Valea-Ponorului. Ea curge pe lângă comuna Ponor, de unde își are numele. Din ios de sat apa se aruncă în vale peste păreții preținoși de stâncă, formând un cataract de vre-o 34 m. înălțime, de două intervale. Apa în cădere ei spumează și cu deosebire când alvia e umflată de ploii, produce un zuzet asurzitor. Interesanta cădere de apă mai bine se poate privi de pe nărețele de stâncă din aretul ei. Ceva mai în ios ne înfătoșează valea Ponorului un adevărat fenomen carstic. După ce se împreună cu alte două pâraie, anume cu valea *Seacă* și valea *Poienii*, în cursul său spre Arieș stându-i în cale o puternică coastă de munte văroasă, se vâra ne sub ea prin o gaură sa pesteră suterană și ese de cealaltă parte a muntelui, îndreptându-se spre Arieș.

Valea pe sub pământ curge de la meazăzi spre mează-noapte și peștera suterană, prin care străbate apa, are o lungime de 2 chlm. Gura ei din sus, la intrarea râulețului, are o lățime de vre-o 3 m. și e de 1 m. de înălță, iar la capătul din jos cavitatea este de două ori mai mare. De asupra intrării, la o mică înălțime se află o peșteră, de 16 m. de înălță. Când Valea-Ponorului e mare, peștera e năpădită de apă, deoarece potopul de valuri năvălitoare nu încap deodată în cavitatea suterană. Esundările aceste și apa de ploaie, care se scurge în peșteră, i-au spălat și crepat fața și pă-

reții încât umblarea în ea e împreună-tă cu mari pericole. Asemenea peșteri și găuri laterale vor fi și în interiorul muntelui. Prin ele se scurge apa de ploaie și izvoarele suterane, ceea ce e probabil, de oarece valea e de sub munte cu mult mai bogată în apă, de cât cum a fost la intrare.

Cum este pe sub deal peștera aceasta, parcursă de apă și ce forme și extensiuni laterale are, nu se știe. Ea este o taină pentru ochiul omenească, de oarece până acum nimeni n'a isbutit să străbată de-alungul ei. Aă încercat unii, dar fără succes.

Astfel pe la anul 1830 a încercat un profesor din străinătate să treacă pe plute de-alungul peșterii, dar n'a isbutit, cum n'a isbutit nimenea până acum. Causa este, că pârâul în adâncimile dealului formează incovoieturi, cascade, bulboace și văltoări ameninșătoare, cari ne fac imposibilă trecerea. Zuzățul vulturilor și al căderilor de apă se aude puternic din întunecimea oarbă, dacă pătrundem puțin în lăuntru la ori-care gură a peșterii. La lumina făcliilor se poate vedea, cu deosebire la capătul din jos, că cavitatea se întinde în fel de goluri când mai mici, când mai mari, cari se perd în tainica întunecime. Poporul crede, că peștera e foarte mare. El povestește că în vremile din bătrâni s'a rătăcit odată aici o scroafă cu porci. Nimenea n'a știut ce s'a ales de ea, gândea că a înghițit-o pământul, cum aievea a și fost. Dar la câțiva ani, — așa spun oamenii — numai iată că scroafa a ieșit la iveală, însoțită de o mare cireadă de porci, cari s'au prăsit în adâncimile peșterii nutrirându-se cu pești.

Peștera sa cavitatea formată de valea Ponorului și de alte ape suterane, este un fenomen interesant, pe care îl putem pune alături de peștera formată și străbătută de riul Poic din Carniolia. El ne înfățișează un frumos cas de ablație (spălăcire) și eroziune al apelor în regiunea stâncilor de calc : ne arată modul formațiunii cheilor, în care Ardealul este atât de bogat. Apele suterane cu timpul vor spălăci și crăpa stâncile în de așa, încât muntele sub propia sa povară se va prăbuși, formându-se o nouă și uriașă cheie. Acesta este procesul de formațiune al cheilor și crepăturilor noastre percurse de obicei de câte nu pârâi, care mai înainte aveau curs suteran, asemenea vălei Ponorului. E probabil, că cu vremea să se formeze și aici o cheie, o vrednică păreche a Cheii-Turzei, ale cărei stânci uriașe vor storce admirațiunea urmașilor noștri.

La ieșirea din peșteră a vălei Ponorului dăm iarăși de o regiune frumoasă. La gura peșterii se înalță, ca o sentinelă, o stâncă singuratică, iar mai jos pe vale se află iazuri și mori, cari dau

un aspect pitoresc regiunii. De la gura peșterii în jos valea, care pe aici se numește *valea Morilor*, are o cădere piezișă și după un curs de 6 chlm. se varsă în Arieș, lângă Sălciva-de-jos.

Sălcivele

Dacă de la Baia străbatem prin munții ce se înalță spre miază-zi și trecem pe la Colțu-Cioranului și Metercu apoi apucăm de la Mluha pe valea Ponorului și după ce ea se viră pe sub munte noi trecem peste Dealul-Muncelului și Runcu și coborând în vale, o urmărim până la împreunarea ei cu Arieșul — ne aflăm la Sălciva-de-jos, unde am sosit făcând un mare ocol. Venind însă de-a dreptul pe drumul de țară de la Baia de Sălciva, vom da în calea noastră de alte rarități și frumuseți naturale.

De la Baia la vale, pe la comunele Sartăș și Brăzești regiunea e împodobită cu mai multe piscuri de formă conică (tuguete), între cari cel mai frumos este Bulzul-Sartășului. În apropiere de Sălciva-de-sus trecem peste *Pârâul de granate*, care vine din stânga și se varsă în Arieș. El este un pârâu perenic, adică numai în timp ploios are apă, alvia lui însă este interesantă. Ea este alcătuită de schisturi silicioase cu granate, adesea de mărimea nucilor, așa că laturile ei strălucesc în razele soarelui și par a fi căptușite cu argint. Fridwalsky, un scriitor ardelean, a construit în secolul trecut din granate de aici un crucifix mare și l'a făcut cadoi împărătesei Teresiei. De la Pârâul de granate în scurt timp sosim la *Sălcive*, cari sunt două cu acest nume: Sălciva-de-sus și de jos și amândouă ne cad în cale. Ele sunt așezate în o regiune pitorească. Valea-Arieșului se lărgeste și ne înfățișează o panoramă frumoasă. Spre apus și miază-zi se grupează piscurile și coastele de munți, acoperite cu țarine și livezi, cari se extind printre răriștea de stejari și fagi. Pe la poalele acestora serpuește în un mare semicerc Arieșul, de la care calea se desparte, trecând pe lângă înălțimile de la miază-noapte prin centrul Sălcivelor, iar spre răsărit se înalță de-a lungul văii păreți puternici de stâncă, pleșuvi, găuri și brezdați de apa torentilor. Acești păreți de stâncă se continuă pe vale în jos până în mare depărtare, oferindu-ne o priveliște frumoasă și impunătoare. Ei sunt coastele munților Bedeleului întoarse spre valea Arieșului.

Locuitorii ambelor Sălcive sunt în număr de 2530, toți Români, afară de câteva familii jidovești. Peste tot satele de pe Arieș sunt curat românești și numai ici-colea se află câte un jidan. Mai mulți sunt în Sălcive, unde se ocupă cu negoțul mărunț. În timpul mai noi au început și Românii a deschide pe sate prăvălii, dar ocupațiunea mai

de frunte a lor este economia de câmp și de vite, atât în Sălcive, cât și mai în jos pe Arieș și pe văile laterale.

De la Sălciva la Vidolm

Din jos de Sălciva drumul de țară se apropie de Arieș și urmează mai departe pe malul stâng incovoeturile riului. Regiunea devine tot mai romantică. Valea pe alocurea este atât de îngustă, în cât abia riul și calea au loc printre coastele și stâncile împrejmuitoare; aceasta din urmă e în multe locuri făcută pe ieșături de peatră și e scutită cu ziduri contra valurilor apei.

Pe unde locul e mai deschis, dăm în calea noastră de câteva săticele, cum sunt în deapta *Sub-Peatra* numit și *Oncășești*, apoi ceva mai jos *Lăturenii*, cunoscut de popor și sub numirea de *Valea-Largă*, cari ambele sunt așezate la poalele muntelui Ponor. Mai în jos, la 7 chlm. de la Sălciva se varsă în Arieș, pe lătura stângă, *valea Poșăgii*, pe care în sus sunt așezate comunele *Pașaga* de jos și de sus, cu crângurile lor. Aceste sate însă de pe malul Arieșului nu se văd; numai cazarma jandarmilor de la Poșaga de jos se zărește, fiind așezată aproape de gura vălei. Mai în jos pe malul drept al Arieșului dăm de mica comună *Lunca*, iar în stânga se deschide *valea Ocolishului*, în care se află comuna cu asemenea numire. De aici nu peste mult sosim la *Vidolm*, așezat pe malul drept al riului, iar ceva mai în jos dăm de valea *Ocolishului*, ce se deschide la dreapta.

Pe această întindere (în lungime de 21-22 chlm.) valea Arieșului ne prezintă una dintre cele mai romantice regiuni de pe malurile sale. De ambele laturi se înalță coaste și stânci puternice, cari strămtoresc alvia riului și au silit apa să-și croiască calea cu mari incovoeturi. Înălțimile sunt parte acoperite cu frumoase păduri, cari prin multe locuri coboară până jos în undele cristaline ale riului, formând niște uriași păreți de vie verzură, parte sunt goale și pleșuve, brăzdate de puhoae și având forme când frumoase și pitorești, când bizare. La fiecare pas, la fiecare cotitură ne vin în cale păduri și stânci uriașe, pe laturile cărora paraiele formează căderi de apă: în toate părțile frumuseți sălbătice, printre cari jos în vale dăm ici-colea de sătulețe, grupe de case și birturi (hanuri). Aceste din urmă sunt stațiunile obicinuite ale călătorilor.

Iată cum descrie regiunea aceasta neamțul *Bergner*, care a călătorit pe vale în sus.

„Tinutul are un caracter într-adevăr romantic, grandios și cu timbru de sălbăcie. În dreapta și în stânga se înalță stânci prăpăstioase, adese de forme cele mai ciudate și în o golăte dură, care are aproape efect res-

pingător. Une-ori ele stau pedecă în drum, care mereu urcă și coboară în valea sălbaticului riș. În unele locuri calea este aproape nepracticabilă, fiind stricată de torenții de ploae și de apele de munte. Ni se prezintă nouă crepături de stânci, munții devin tot mai înalți și mai grotești, regiunea e tot mai singuratică. Din când în când trecem pe lângă câte un sat românesc, ale cărui căscioare sunt înconjurate de livezi îngrădite și de cucuruzastini. În cale întâlnim câteva țărane bătrâne, toate cu furca în brâu. Apoi rămânem iarăși singuri cu păreții de stânci, cu riul și cu munții acoperiți cu păduri.

Cu deosebire e de frumuseță răpitoare valea de pe Lunca, unde stâncile uriașe îi dau un aspect foarte romantic și mai în jos la Vidolm, care e așezat la poalele puternicului colos de stâncă, ce stăpânește valea și poartă numele de muntele Vidolmului.

Scene din viața canadiană

Urmările unei vânători de grizzly

— Brr! cum vâjâie afară, camarade! zise bătrânul trapor canadian Francis Welins către tânărul său ajutor. Auzi cum trosnesc copacii? Crezi c'or veni ceilalți să hotărâm cu care din cele două societăți să lucrăm, acum la toamnă?

— Dar grizzly ar fi, moșule? întrebă ajutorul mângâindu-și cu iubire teava carabinei.

— Fără 'ndoială; mai ales pe lângă munții Manitobei, la sigur că trebuie să fie. Zilele astea, când am fost p'acolo, am văzut urme dese. Mai pune ceva surcele pe focșor, voi trage și eu un somnuleț, iar după miez de noapte să mă scol să-mi iau rândul de pază.

Și bătrânul zicând vorbele aceste întinse mai multe blăni și peste puțin adormi.

Perrinet, ajutorul, rămase de pază.

A doua zi, când cei doi oameni se sculară, auziră cam la o leghe tropote de cai.

— Sunt, de sigur, agenții societăților de blănuri — zise Perrinet, dar n'o să poată face nimic pân' la venirea celorlalți. Nu-i nimic, Duminică vom petrece la vânătoare; vom încerca să omorâm o capră de munte; dar se poate...

— E vreme frumoasă astăzi, băete, zise Francis, eșind afară și repezindu-se înaintea celor ce soseau și cari erau acum la o mică depărtare.

— D-ta ești traporul Francis Welins?

— Da, domnule!

— All right!

— Și tânărul e ajutorul meu, Perrinet... adaugă bătrânul, arătând pe tânăr care s'apropia.

— Dumneaei e fiica mea, zise Saxo-nul, miss Aleen.

Perrinet întoarse privirea într'acolo.

Era frumoasă miss Aleen — și tânărului Perrinet îi plăcu din primul moment.

— Crezi că vom da de grizzly? întrebă miss Aleen zâmbind neîncrezătoare.

— Desigur miss! mai ales c'o doriți dv. Dorința dv. e pentru mine o poruncă...; chiar și pentru urs.

— D-ta ești francez, Mr. Perrinet? întrebă frumoasa saxonă.

— Da, tatăl meu a fost în războiul franco-german. Bătrânul Francis și cu mine suntem din același satuleț, din Alsacia.

— Se cunoaște aceasta, domnule Francis.

Înainte, mergeau americanul și traporul Welins.

Urmele ursului s'arătau din ce în ce mai dese.

— Aci, zise traporul ajungând la un luminiș, e loc bun de pândă.

Și-și încărcară puștile cu gloanțe explozibile.

Un fâșait de frunze făcu pe toți atenți.

— E un urs, zise liniștit vânătorul.

— Un urs zise, cu inima tăcând și mâna încheștată pe carabină, frumoasa saxonă.

Intr'adevăr, grizzly-ul apărea, mergând greoiu, majestos. Cu capul ridicat, părea că miroase aerul.

— Vântul e contrariu, ne-a simțit! murmură Perrinet; ridică arma și trase.

Pan! Ursul era rănit. Dar grizzly-ul canadian are viață tare. El scoase un răcnet de sgudui pădurea și se repezi spre tufiș.

Miss Aleen scoase un strigăt disperat. Ursul era la trei pași, la doi, la unul...

Perrinet se repezi înainte, cu cuțitul ridicat.

Când ursul se năpustise spre el, vânătorul îi infipse lama în burtă...

Lovitura era teribilă.

Dar și agonia grizzly-ului e la fel.

Cu ultimele puteri ce-i mai rămăseră, el infipse ghiara în spatele ajutorului și-i rupse carnea.

Toată scena se petrecuse în două minute. Pusca traporului rusună.

Și ursul își dădu ultima suflare, trântind cu dânsul și corpul lui Perrinet.

Dar francezul n'a murit.

Și ca probă nutetii vedea în registrul bisericeii catolice din Montreal iscăli-turile:

(ss) Miss Aleen Greenworth.

(ss) Mr. Jean Perrinet.

Trad. de L. Klar

LEGENDĂ INDIANĂ

ALBII, PIEILE-ROȘII ȘI NEGRII

Când Dumnezeu a creiat cerul și pământul, El a hotărât să populeze pământul cu viețuitoare. În mai multe rânduri a făcut asemenea creaturi, dar nici una nu a fost pe deplin înzestrată. În cele din urmă el a creiat maimuța, în care a găsit puțină satisfacție. Apoi, voină s'o perfecționeze în așa fel în cât să poată domina natura întreagă, Dumnezeu a făcut pe om. Domnul se bucură de creatura sa și începu să facă mai multe exemplare de acestea. Exemplarele fură în număr de trei. Înainte de a le lăsa să plece în lume, spre înmulțire, Dumnezeu socoti că-i bine să le separe prin ceva, și ca atare le ordonă ca fie-care să se scalde în aceeași apă pregătită (la început toți trei erau albi). Unul dintre ei ascultă numai de cât porunca și scufundându-se în apă, eși mai alb de cât fu mai înainte. Al doilea ezită, dar în cele din urmă se decise. El se afundă, dar cum apa fusese turburată de primul, pielea celui de al doilea luă o culoare roșie-aramie. Cel de al treilea scufundându-se și cum apa rămăsese și mai turburată, pielea sa luă culoarea neagră. În urmă Dumnezeu puse în fața celor trei oameni trei pachete. Unul mare, altul mijlociu și altul mic. Dumnezeu ordonă ca fie-care să ia câte unul. Negrul se repezi la cel mai mare, crezând că se va procopsi. Veni rândul omului roșu; acesta luă pachetul mijlociu și plecă în lume.

Nu mai rămase albului de cât pachetul cel mic.

Conținutul pachetelor fu următorul: în cel mare se găsi serpi, animale sălbatic, cuțite, iatagane, etc., pachetul mijlociu conținea arme de vânătoare și pescuit; iar cel mai mic conținea hârtie, toc, creion și cerneală...

Și așa se explică de ce rasa albă a ajuns cea mai instruită, dominând pe celelalte două. Pieile-roșii nu știu altceva de cât vânatul și pescuitul. Negrii în tot timpul vieții nu fac altceva de cât se luptă cu animalele sălbatic, lucrează pământul și sunt supuși și umili tuturor.

Trad. de G. Rosin

MUNTENEGRUL VREA ALBANIA

Muntenegrul de abia ajuns regat, oare a și început să aibă dorințe de victorii? Și-o fi făcut planul de a ajuta pe Albanezi ca să-și răscumpere independența, și să așeze pe tronul Albaniei pe un fiu al lui Nikita, prințul Mirko al Muntenegrului?

Lucrul acesta îl bănuiesc junii-turci cari au înlocuit în guvernământul Turciei pe Abdul-Hamid. Austria împărtășește aceste bănueli căci a concentrat optzeci de mii de oameni aproape de frontiera sa balcanică. În sfârșit, Ricciotti Garibaldi veghează, și chiar voeste să intre în Albania cu o armată de voluntari, pentru ca odată Albania liberată să fie o republică iar nu un regat muntenegrean.

Chiar de anul trecut, Muntenegru era asilul mai multor mii de albanezi, printre care se afla și Iosa Boletinat, un șef albanez căruia sultanul Abdul Hamid îi dăduse sume însemnate spre a înceta ori-ce acțiune politică sau militară.

De atunci, sub Junii Turci, Josa Boletinat prepară o expediție pe care a crede decisivă.

În două puncte ale frontierei mun-

turci sunt pe drum spre frontiera muntenegreană; o artilerie puternică îi întovărășește. Și toate acestea, pentru ce? Muntenegru e de neînvins.

Singur din toate Statele balcanice, Muntenegru, a rezistat jugului turcesc. În timp de secole, sultanii au trimis soldații lor cei mai războinici, cei mai feroce, spre acești munți inaccesibili; armatele au fost devorate.

Trupele regulate, căi, tunuri, nimic

Soldați muntenegreni întorcându-se pe la căminurile lor

Trebue să spunem că dacă Muntenegrenii apar acum ca principalii aliați ai Albanezilor, e că aceștia par să-i fi ales. Albanezii și-au părăsit țara în număr mare, după ce guvernământul turc le-a interzis posesiunea pușcilor și altor arme de război.

La Monte-Negru, vânzarea armelor e absolut liberă și se face fără control. Așa că, această țară atrage pe albanezi care se duc mereu să se aprovizioneze cu arme și muniții, și e un izvor de beneficii pentru Muntenegru, așa de sărac în realitate.

tenegrene s'au format bande și au avut loc încăerări între ele și trupele turcești, la Nojkovatch și la Timonchi. Victoria a fost a turcilor, spune o telegramă, dar ea venea din Constantinopol astfel că poate inspira îndoială asupra exactitudinii celor afirmate.

Indiciul cel mai grav de o iminentă schimbare e că toți muntenegrenii stabiliți pe teritoriul Turciei, părăsesc acest pământ strein și intru în patria lor.

Douăzeci batalioane de soldați

din toate acestea nu poate să treacă printre strâmtorile munților, prin pantele abrupte, prin potecile înguste pe unde doi oameni alături nu pot să treacă. Pe cine, așa dar, vor ataca Turcii? Muntenegrenii nu întrebuintează tactica. Din vârful unei stânci, ei trimet gloanțe. Dacă sunt nevoiți să fugă, fug din munte în munte, se întorc iarăși — și sunt aceiași tot d'auna. Capturează prizonieri, și când se întorc la căminurile lor după o victorie sau după o incursiune la Turci, ei singuri constată că nu sunt o ar-

mată victorioasă, ci o trupă în dezordine formată din oameni îndrăzneți ca niște vulturi.

Chiar Regele Muntenegrului n'are puterea să împiedice pe supușii neimblânziți de a face război Turcilor.

Căci, fără să fie un sclav într'un regat semi-barbar, Muntenegreanul nu e nici chiar un supus al Regelui său, sau, cel puțin, un mujik în fața Tarului sau un țaran din Pădurea-Neagră față de Impăratul Germaniei.

Muntenegreanul este foarte mândru; el vorbește cu foarte multă libertate de „Tatăl Nickita“. Când desaproabă vre-un act al Regelui său, nu face această într'un cerc discret de amici, ci își manifestă părerea foarte tare; o spune, dacă e cu puțință, chiar Regelui

Blaz.

SATELE NOASTRE

CORBU

Comuna rurală din plasa Marginea de jos, județul R.-Sărat, se află situată spre est de orașul R.-Sărat, la o distanță de 56 kilometri de acest oraș și tot spre est de comuna Măicânești care este reședința subprefecturii plăseii amintite, și la o distanță de 16 kilometri de această comună. Această comună este așezată pe malul drept al râului Siret, acolo unde se termină vechiul hotar dintre Moldova și Muntenia.

Nu se știe de unde și-ar fi luat această comună numele Corbu. Acum această comună este formată numai din cătunul Corbu, până la anul 1840 însă mai la nord de Corbu, tot pe Siret, cam la 1500 metri depărtare, se afla un cătun numit Blehăni, care însă desființându-se, locuitorii ce-l locuiau s'au mutat și au mărit satul de azi, iar numele de Blehăni s'a pierdut, abia se mai pomenește de unii bătrâni.

Îmbrăcămintea locuitorilor este: bărbații port pantalonii făcuți în casă din lână colorată, zăbune tot asemenea, pe cap căciuli rotunde și în picioare opinci făcute de dâșii, cisme sau imine și pantofi, mai au sucmane sau ghebe și cojoace mai mult scurte. În genere îmbrăcămintea bărbaților este mai mult colorată. Iarna port sărici pe care le cumpără din târg. Femeile poartă fuste sau rochii de lână colorată țesute în casă, paltonase scurte sau scurteici lungi îmblănite, la cap bătrânele port fes și pe de-asupra testemel de târg; iar cele tinere nu port fes ci numai basmale de lână, de fabrică, cărora le mai zic și casânci, mai au și broboade de lână sau de păr de câmilă, iar în picioare pantofi și ciorapi făcuți de dâșele. Foarte puține femei poartă năframe albe.

Obiceiuri la naștere, căsătorii și înmormântare:

La naștere. — La nașterea unui copil, băiat sau fată, cel dintâi lucru e ca moașa să meargă la preot cu o co-fiță sau oală cu apă pe care o sfințesc și cu dâșă stropesc prin casă și beau lehuza și moașa, apoi a treia zi de naștere seara, se face ursitorile: se pune pe o masă pâine, vin, sare și bani, simbolul belșugului, pentru ca venind ursitorile să aibă cu ce se ospăta, să rămână mulțumite și să menească noului născut o soartă bună, lucrurile puse pe masă le ia moașa. Apoi la săvătămână și mai târziu, se botează pruncul când se face masă și se chem rudeniile și prietenii, cu toții se ospătează dând fie-care un dar (2 lei) pentru pruncul născut, după masă cu toții se duc la cârciumă unde se veselesc cu vin, urându-și uul altuia precum și pruncului noroc, sănătate, îndestulare, etc.

La căsătorie. — Tatăl tânărului adună rudeniile sau câți-va prieteni cu care se duce la casa tatălui fetei, după ce mai întâi s'au înțeles printr'un sol: ajunși în casă dau bună ziua sau bună seara, sărută mâna celei mai tinere la cei mai bătrâni, apoi se așează pe paturi și încep a se înțelege despre zestre. Tatăl flăcăului spune ce dă fiului său, apoi vine rândul celui cu fata, tatăl spune ce dă de afară: vite, pământ dacă are sau alt-ceva; mama spune zestre din casă, cămăși, rochi, saci, loale, perne, așternuturi, apoi unul cu cunoștință de carte scrie lista obiectelor de o parte și de alta. Ori cât de mică zestre ar avea fata, obiceiul este ca flăcăul să facă tatălui fetei mai multe plocane: o pereche de cisme, postav pentru pantalon și un mințean, iar pentru mama fetei: o scurteică, pantofi, etc., și în fine pentru mireasă trebuie să facă: palton sau furteică, ghețe, oclindă, ghirlândă, așa că de multe ori plocanele acestea ce se dă familiei fetei întrec zestre ce se dă fetei și adese-ori din cauza acestor daruri se nimicește și proiectul de căsătorie.

În schimbul plocanelor ce se primește, tatăl fetei trebuie și el să dea celui cu flăcăul, câte-va basmale bune de lână, care se dau ca daruri femeilor cese ostenesc la nuntă. Îndată ce s'au înțeles din partea zestre și a plocanelor, scot plosca și beau aldămașul, apoi fac schimbul astfel: fata sau mireasa dă tânărului, adică ginerelui o batistă și ginerele dă fetei un inel. A doua zi tatăl fetei se duce cu oamenii lui la tatăl flăcăului acasă și văd zestre flăcăului, aceasta se numește *că-lătorie*, adică caută, observă și dacă găsește bine, atunci logodna e terminată, se face masă; apoi încep a vedea de cele trebuincioase pentru nuntă. În timpul cât ține logodna, adică 2-3 săp-

tămâni și până se face cununia, socrul cu fata primește Joia și Dumineca rachiū și vin (una sticlă și una ploscă) din partea ginerelui și atât socrul cu fata cât și cel cu flăcăul cheamă săteni, rudeni, prietenii la rachiū și-i cinstesc, adică îi bagă în seamă ca să vie la nuntă.

Tot astfel face și nunul, adică după ce primește rachiū de la socrul cel mare (cu flăcăul), cheamă și el prietenii și-i cinstesc.

La ziua hotărâtă pentru nuntă, socrul trimite pe ginere cu mai mulți flăcăi și câți-va oameni din partea lui și aduc pe nunul cel mare de acasă, de aici pornesc la mireasă cu lăutari și alaiū; acolo nuna gătește mireasa cu beteală, își dau plocanele în schimb unul altuia, apoi se face masă, după ce încep a juca es afară cu toții ținându-se de mână, se așează socrii cu fata pe un scaun, iar tinerii în picioare în fața lor, unul din flăcăi rostește ertăciunile, atât ginerele cât și mireasa dau socrilor cu paharul, apoi socrii bine-cuvintează perechea tânără, se pune zestre fetei într'o căruță, lăutarii cântă mereu, se pune miresei pe cap o farfurie cu patru sferuri de pâine și un pahar cu vin; mireasa ia vinul și-l aruncă; tot așa face cu pâinea, aruncând-o înainte, înapoi, la dreapta și la stânga; flăcăii, oamenii și femeile, se ațin și prind pâinea făcându-se alaiū mare.

După acestea merg cu toții la biserică la cununie, de unde se întors la casa flăcăului și se începe hora ținând până seara, când se face masă mare. Aci nunul și nuna primesc din partea miresei daruri, adică cămăși și prosoape, se dă și socrilor câte o cămașă cusută tot de mireasă, iar la ajutoarele socrului li se dă numai câte un șervet. Aceste ajutoare în număr de 10-12 persoane, poartă numele de stolnici. Înainte de a se mânca friptura, se dau darurile: într'o farfurie cu puțină sare și pâine, pune întâi nunul de la 8-20 lei, apoi pun toți meserii de la 1-4 lei; banii adunați de la toți, se numără de către nun și într'o basma se dau miresei care sărută mâna la toți. După ce se finește masa cu vivaturi, se începe jocul în casă, ținând până despre ziuă, iar după scularea de la masă, convivia își ia rămas bun, plecând fie-care la casa lui.

doua zi Lună pe la amiază, se face legatul miresei de către nuna însoțită de mai multe femei cu lăutari și jocuri zgomotoase, apoi Lună seara se face un croupul, adică a doua masă cu dar; la această masă șed și tinerii alături cu nașii lor, după masă jocuri până aproape despre ziuă, când se duc cu toții la casa nunului, unde acesta face cu a sa cheltuială o masă tuturor celor cari au ostenit la nuntă.

În fine Marți se fac plăcintele, când se adună încă ceva bani și cu acestea se încheie toată nunta, care ține cam 4 zile.

La înmormântare. — Indată ce un om moare, îl scaldă, îl îmbracă și-l așează pe pat sau pe o masă în mijlocul casei, încep a-l boci și a spune felurite vorbe ce au raport cu viața omului mort, trimet de trag clopotele, umbilă cu capul gol al casei ori unde s'ar duce, chiar la târg, întorc oglinzile cu fața la perete, femeile sau fetele își despletesc părul, nu se împrumută nimănui nimic din casa celui mort, seara fac privighere, adică se adună vecinii sau rudele aducând fie-care câte o lumânare și intrând zic : Dumnezeu să-l erte ! Nu dorm toată noaptea sau dorm cu rândul, vine preotul și slujește stâlpii adică cei patru evangheliști, a doua zi sau a treia zi se înmormântează cu ceremonialul preseris de biserică.

Gh. Ciocănel

DE PRIN LUME

MEXIC.—*Yuma (Statul Arizona)*—*Pentru a combate epidemiile.* — O epidemie de variolă (o boală a pielii) se întinsese prin indienii din Arizona. Tribul, urmărind un vechi obicei, se decise să sacrifice pe *vrăjitorul medic* al tribului, ca prin aceasta „Marele Spirit” cum numesc ei pe Dumnezeu — să oprească flagelul.

„Medicul”, auzind de cele ce se plănuiau contra lui, se refugiază în nunți. El fu însă imediat descoperit de indienii cari îl readuseră în tabăra lor. Aci legară pe nenorocitul medic de un arbore, și, după ce executară dansuri războinice, îl făcură să sufere dureri oribile, torturi, etc. În cele din urmă îi arseră încetul cu încetul picioarele, și când fu pe jumătate mort, făcură din pieptul lui o tintă în care fie-care avea voie să-și înfigă cutitul ! Femeile, cari asistau la acest oribil spectacol, cântau imnuri de o noare „Marelui Spirit”, până când moartea veni să ia pe nenorocitul vrăjitor-medic.

Epidemia însă, natural, nu se opri.

AUSTRO-UNGARIA. — *Curse de biciclete cu obstacole.* — La cursele militare executate la Gratz de către 12 elevi ai școlii militare din Liebenau, concurenții au parcurs un loc foarte bogat în accidente.

Elevii au întâlnit un depozit de „lopeti” și de „stejari”, o diferență de nivel de două metri cu o pantă de 45 grade, o margine de sârmă cu cue de 1.50 m., pe care trebuia să o sară, în sfârșit excursiunea se termină printr-o scară de 8 pași.

Elevii parcurseră distanța într'un mod moderat. Acesta fu un concurs de ingeniozitate și precizie.

ITALIA. — *Câini sentinele.* — Această nouă întrebuintare a câinilor a avut un deosebit succes la Bolonia. În prejurul forturilor mai principale, sentinelele cu patru picioare au fost puse de gardă. Avantajul încercării acesteia a fost că acolo unde de ordinar trebuia să fie 9 sau 10 oameni, s'a pus de pază numai 3 oameni și un câine.

Acești bravi câini s'au arătat pasionați în serviciul lor. Ei au prins până în prezent pe mai mulți indivizi cari încercaseră să intre în fort.

Câinii de obicei sunt puși lângă o sentinelă. Se citează următorul caz nostim :

Un soldat adormind, apărui în depărtare un ofițer făcând rondul de noapte.

Câinele, văzând pericolul lovară-sului său, îl trase pe acesta așa de tare de vestmintă, în cât sentinela se trezi înainte de venirea ofițerului.

După câinii poliști, câini-sentinele.

ELVEȚIA. — *Pentru băutori.* — Un medic elvetian, d-rul Isembart, a publicat o statistică foarte curioasă, în care spune că dacă un băutor n'are *nică un organ bolnav*, trăește foarte mult timp. Contrariu : un băutor de „fortă” trăește în mijlociu 63 ani; un

băutor mai puțin „de fortă” trăește 51 ani iar unul moderat 63 ani. Ce va fi înțelegând însă d-rul prin *băutor moderat* ?

Recolta gheței. — Am arătat în ziarul nostru cum se recoltă gheața în Suedia, Norvegia, etc. În articolul de față vom arăta modul cum se recoltează gheața în Elveția.

Se știe că locuitorii Elveției sunt oameni practici, cari știu să tragă din pământul lor resurse neașteptate.

După ce exploatează vara munții și lacurile, ei trag în parte, iarna, foloase din zăpadă și gheață.

Lacurile înghețate de la Davey și Saint-Moritz oferă o suprafață perfectă patinatorilor și sunt în același timp mine nesfârșite de gheață comestibilă.

Exploatarea gheței se face în modul următor :

Cu un mic car special se trag urme de gheață, spre a o împărți în părți egale, de același fel și care odată tăiate, să aibă aceleași dimensiuni.

La una din extremități, se face o gaură așa de mare în cât să se poată înfige acolo un mare ferăstrău de mână și se taie gheața după urmele trase de căruță.

Odată blocul tăiat, omul caută să-l ridice. Este deci nevoie de putere. Se înfig par în gheață și trei oameni trag de partea tăiată. Transportul se face apoi cu ușurință.

BRAT DE FIER

MARE ROMAN DE AVENTURI

De LOUIS BOUSSENARD

— URMARE —

— Datorită d-tale, care ai sosit la timp, bandiții au luat-o la fugă și Madiana este scăpată.

Noul sosit, care răspunde numelui ciudat de Fi-halo, zise :

— Cum ? Pe ea vroiau s'o atace ? Madiana, scumpa creatură ? Dar e o grozăvie !

— Da, vroiau s'o fure, s'o facă să dispară.

— Aă îndrăsnit s'o atace ! Ea care este zâna binefăcătoare, pe care o adorăm ! Madiana, care este grația, bunătatea, frumusețea în persoană în această țară îngrozitoare, cel mai murdar colț din lume și populat de o ceată de beduini de toate culorile, nemaî punând la socoteală ocașii cari sunt și mai îngrozitori !

Și acum unde este ea ?

— În bordeiul ei, unde am adus-o fără cunoștință, aproape murind. A-bia am avut vreme s'o așez pe pat,

apoi să alerg ca să-i apăr intrarea în casă.

— Bine ai făcut d-le care ai brațe de fer, și fapta aceasta bună are să-ți fie răsplătită de mine cel dintâi.

— Și acum când nu mai e nimic de temut, cred că ar fi vremea să ne ducem a-i da îngrijire, așa e ?

— Să intrăm ! Să intrăm d-le Brat de fer, dacă-mi dai voie să-ți zic ast-fel ?

— Cum vrei !

— Și care ți se potrivește ca o mânășă, adăogă Mustic. Acum fiți buni și urmați-mă, că eu cunosc bine drumul.

Zicând aceste aprinse un chibrit. Cum ajunse, se aude un țipăt îngrozitor, care face să înfioare pe tovarășii lui !

— Dar, ea nu mai este !

— Nu e cu puțință ! strigă Brat de fer. Am simțit foarte bine, patul

și covorul moale de mușchiu. Nu ai văzut bine, micul meu!

Chibritul stingându-se mai aprinse un altul. Vai! Mustic nu s'a înșelat. Tânăra fată a dispărut.

— Miș de trăsnete! Asta e prea mult! Înjură Braț de fer.

Mustic găsește în fine o lumânare, o aprinde și zice:

— Acum o să putem examina cu luare aminte tot.

Bordeiul este mare și are mobilă puțină, nu are de cât două odăi, tăiate printr-o deschizătură.

În odaia de a doua este o fereastră mare. Orî această fereastră este deschisă.

Acum copilașul începe să se bocească:

— Acum înțeleg! Pe când noi ne ciopârțeam aci în fața ușei cu ei, altă bandă ne fura pe Madiana. O! Madiano! Te vom mai revedea noi vre-odată! Braț de fer se uită la Mustic care plângea ca un copil.

Fichalo, un băiat sdravăn de vre-o douăzeci de ani zise cu o voce rugătoare:

— Fără a-ți porunci, d-nule, nu crezi că ar trebui să căutăm, să găsim și să scăpăm pe Madiana?

— Da, te rog d-le și eu, din tot sufletul!

D-ta așa de curajos, așa de bun, ai să fii șeful nostru!

— Dar scumpul meu copil, e cu neputință, nu am venit aci ca să alerg după aventuri.

— Fie-ți milă, d-le și nu o lăsa în mâinele acestor bandiți!

— Aceea ce mi ceri tu, micule, este răsturnarea proiectelor... viitorului, a vieții mele.

— Ai făcut deja atâtea!

— Este adevărat! M'am lăsat să fiu târât de evenimentele atât de dramatice și neașteptate...

— Dar aceste evenimente, după cum vezi, se agravează și continuă.

— Da, și încă cum! Ei bine, fie! Rămâi cu voi și voi încerca imposibilul pentru a scăpa pe Madiana cea frumoasă. Să plecăm, dar.

II

După o absență care a ținut mai mult de o oră, Braț de fier, Mustic și Fichalo reintrară în casin.

Eșind din bordeiul Madianei, Braț de fier a întrebat:

— Acum ce ne facem?

— Acum, noaptea, nimic! a răspuns Mastic.

— Cum însă trebuie să ne sfârșim unde-va seara asta blestemată, să ne întoarcem iar la casinul «Două urechi», după cum i se zice.

— Și mâine despre ziua vom vedea.

— Fie, aidem!

Braț de fier, plecat îmbrăcat ca un

gentilom, se întorcea în sdrențe; în timpul luptei hainele i se rupseseră de tot.

Instinctiv își duce mâna la buzunarul din năuntru al vestei și îngălbenește. Mustic, căruia nimic nu i scapă, întrebă:

— Ce ți s'a întâmplat, stăpâne?

— Mi-au furat portofoliul.

— A, nenorocire, nenorocire!

— Da, mare, nereparabilă nenorocire... un dezastru! Douăzeci de miș de franci în bilete de bancă engleze, franceze și holandeze, mai multe scrisori de credit asupra băncilor Demerera, Surinam și Cayema, apoi și hărțile mele de identitate.

În vreme ce acestia vorbeau, se apropie Landlord, stăpânul casinului și zise:

— Ai plecat tocmai când era treabă mai multă și fără să-ți ceri voe.

În adevăr, din toate părțile chemau pe Mustic.

— Auzi? adăogă Landlord.

— Aud, că nu sunt surd.

— Să știi însă că te dau afară; nu mai ești în serviciul meu.

— Atât mai bine! Poftim și șorțul.

— Poftim și d-tale douăzeci de dolari ce ai de luat pe o săptămână.

— Mulțumesc, și bună seara!

Stăpâne! adăogă el adresându-se apoi către Braț de fier, aide s'o ștergem! Pe aci sunt câți-va cari se uită la noi chiondorâș.

— Nu mai încapă îndoială, plănuiesc ceva în potriva noastră și prea sunt mulți, ne-ar spulbera!

— Cum? să fugim în fața acestor mizerabili? răspunde Braț de fier.

Voi m'ai asigurată că ne vom întâlni cu complicității acelor cari au furat pe Madiana. Eu vreau să-i văd.

— Eu îi repet că o să fie vai de noi, și nici arme nu ai, cel puțin.

Deodată se auzi urlete întovărășite de strigăte amenințătoare:

— Afară!.. ridicăți-vă!.. la moarte!

Și deodată asasinii se aruncară asupra lui Braț de fier.

Se întâmplă de multe ori că printre jucători se găsesc mulți cari provoacă scandal ca în invălmășeală să se aleagă cu sacii de aur și mizele de pe mese.

Braț de fier, care apucase revolverul din mâinile lui Mustic, trase.

Landlord, care strigase să nu se dea focuri, începu a se ruga de Braț de fier să nu mai tragă.

— Foarte bine; de oare-ce sunt toți contra mea și au o ură neexplicabilă, vreau să sfârșesc și eu mai curând.

Te rog să le spuți că le voi face cinstea de a mă bate cu fie-care în parte dintre dâșii, om la om, lăsându-le d-lor alegerea armelor: revolverul, sabia sau pușca și chiar nobilul joc de box.

— La moarte! la moarte! se auzi din nou strigând.

Landlord adăogă:

— Printre d-voastră nu este nici unul care să știe boxul?

— Ba da; iată pe faimosul Tom Canon.

— Bine, atunci începeți matchul boxând în potriva acestui gentilom...

— Am să-l turtesc!

— Vom vedea! răspunse Braț de fier cu sânge rece.

— Acum să vă propun o afacere, zise Landlord. Aveți să vă bateți aci în casino...

— Acum numai decăt.

— Ba nu, mâine.

— Pentru ce?

— Uite de ce: acest duel de moarte va fi o atracție «proeminentă» și toată țara va voi să asiste; trebuie să-l anunț prin imprejurimi, înțelegi? Am să pun intrarea cu cinci guinee; are să fie bătae la intrare; și dacă din întâmplare îți scapi pielea, am să-ți dau și d-tale un sfert din câștigul intrărilor. Primești?

— Bravo! Primesc!

— Și ai dreptate.

— Dar până atunci ce să fac?

— Am să-ți servesc ce poștești: d-tale, lui Fichalo și lui Mustic.

— Și asta primesc.

— Așa că de acum ești oaspetele meu cu cei două tovarăși ai d-tale. Mănâncă, bea, fumează, eu plătesc, și pe Dumnezeuul meu, nimeni nu te va atinge.

— Mulțumesc, primesc tot.

IV

Colo sus, pe înălțimile colosale ale pădurii virgine, apare o lumină care abia se zărește, de un trandafiriu plăcut.

Deodată zarva urletelor de maimuțe se oprește. Mai sunt câte-va ultime tunete, amintindu-ți sgomotul pe care îl face un tren care intră sub un tunel, apoi tăcere. Muștele de foc se sting; lilieciul încetează de mai sbârâni, jaguarul se astâmpără, viața nocturnă se oprește.

Si aproape ca prin vrajă, infernalei simfonii de monștri succede un dulce cântec de pasăre.

Acolo, sus, lumina crește; pretutindeni roua picură sclipitoare.

Jos este încă noapte.

Câte-va clipe încă se mai îngână ziua cu noaptea, aproape fără aurora, și noaptea este învinsă.

Este ziua în țara marelui Soare.

Este deșteptarea pădurii.

În penumbra care descrește, se arată colibe dărăpănate, aproape să cadă: apoi dărâmturi vechi de trunchiuri putrezit, ajunse în stare sălbatică; înșfârșit, pământ scormonit și strâns cu o grămadă de nisip, alb ca

zăpada, în mijlocul căruia serpuște un mic golf cu apă limpede. Toate acestea, colibă, dărăpănături și scormonituri indică o exploatare auriferă, de multă vreme părăsită.

Cu toate acestea sub una din colibe se profilează, albă, curba unui mare hamac de sfoară. După rotunjimea leagănului ghicești că o creatură omenească este culcată.

Aproape, sub alt umbrar, stau lungiți patru oameni, cari se odihnesc. Două fumează, ceilalți dorm.

Din hamac se aude un gemăt, o tânguială de copil care suferă. Unul din oameni se ridică și zice:

— Iat-o că se deșteaptă și nu e prea curând. Mă temeam să nu fie doza prea mare. Soporificul este aproape ca otrava...

Și eu credeam tot așa, și de, moartea ei ar fi fost ruina proiectelor noastre.

— Un dezastru.

Cel care vorbește este de talie mijlocie, sdravăn, bine făcut. Este frumos. Ochiul negri, îndrăgneați, a căror privire inspiră o jenă vecină cu teama. Nasul, ca un cioc de pasăre, arată îndrăgneață și energie. Însfârșit gura, cu buzele puțin cam strânse, este frumoasă cu dinții albi și sănătoși. Tenul acestui om însă, care nu are mai mult de 25 de ani, este searbăd, gălbejit, arătând anemie.

Însfârșit, barba și părul lui, cari abia încep a crește, dovedesc că de curând a fost ras și tuns, cum sunt ocașii.

Este îmbrăcat corect, cum se poartă minerii. Celalt tovarăș al lui este un zevzec de vreo 20 de ani, slab și cu mișcări de clown, așa este de sprinten; are o figură care dă de gândit. Ochiul albaștri, pleoapele roșii, părul blond spălăcit, urechi mari, un cap murdar însfârșit, după cum se zice.

Semn particular: poartă cu obrăznicie o pălărie pe paie a ocașilor, cu pantalonul de pânză groasă, marcat cu A. și P., întovărășite și de un număr.

Un nou gemăt se aude din hamac care se sguđue și se mișcă.

— A, mamă Néné, mamă negresă, o, *mi mam*, fetița ta e bolnavă rău! O, mă doare rău capul! *Mi mama*, oh!..

— Îi este rău! Se vede că are nevoie de mângâiere.

— Ia tac! Nu avem vreme acum de glume! Fă bine și astâmpără-te, altfel îți rup oasele; nu mă face să îți spun de două ori.

Băiatul de 20 de ani pleacă capul în jos și, dominat, se dă înapoi.

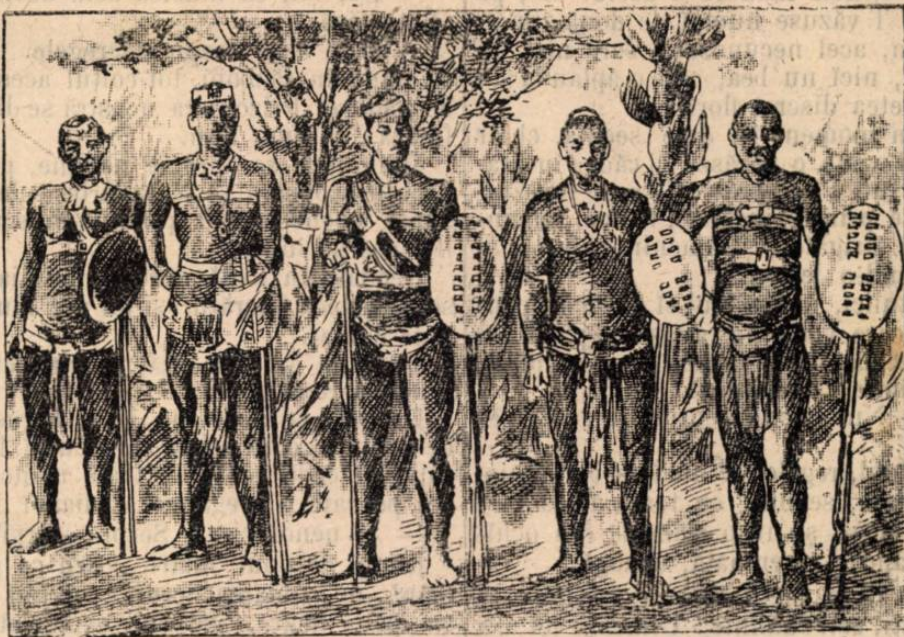
Celalt se îndreaptă înspre hamac, îl dă puțin în jos și deodată apare înspăimântată delicioasa figură a Madianei.

— A, *mi dédė*! Sunt moartă!

Armata neagră din Africa australă

Grație organizației militare a zulușilor, sunt câți-va ani de când se fondă în

Gândiți-vă la 30,000 de zuluși armați cu carabine cu repetiție și cu mitralieze și veți avea elementele unui război care nu s'ar termina poate în avantajul raselor albe.

Războinicii din Zululand

Africa australă o a doua Abisinie. Fără alte arme de cât pavezele lor și câte-va puști model vechi, zulușii aduseră trupelor engleze numeroase și sângeroase neajunsuri.

După cum se poate judeca după grupul a cărui ilustrație o publicăm aici mai sus, zulușii au forme atletice. Rezistența lor fizică este proverbială.

Doru

Omul o privește nepăsător și îi zice cu asprime!

— Destul, fată mare: Destule copilării, și vorbește ca lumea, nu te mai schimonosi! Ai fost crescută de surorile de Saait-Josef-de-Cluni, ești destul de instruită, vorbești franțuzește cu eleganță chiar, răspunde-mi în franțuzește.

— Unde sunt! D-ta cine ești? întrebă ea înfricoșată.

La două leghe de Nameles, la vechiul locaș părăsit: «Fără speranță», cum i se zice. Cine sunt? Ai să aii mai târziu. Pentru moment mi se zice: rege, în două cuvinte, pentru că sunt un rege... unul adevărat!

Tonul sec, explicațiile acestea, măresc mai mult spaima Madianei, care scoate un țipăt sfâșietor.

— A, sunt pierdută! Doamne, apără-mă!

Vrea să se smulgă din hamac, să sară peste lemne, să fugă ori unde, cu riscul de a se pierde chiar, dar recade greoaie. Picioarele îi sunt legate sdravăn cu frînghi, cari deși îi lasă puțină libertate, o împiedică cu toate acestea se alerge.

Om, regele, reia liniștit:

— Incetează de a mă chema în

zadar; ești în puterea mea și nimeni nu te poate smulge.

— O, nu sunt părăsită; voi avea răsbunători! răspunde ea mândră și curagioasă.

— Nu, căci urma d-tale este pierdută. Iată cum: Eri ai luat fără să știi, o băntură care te-a adormit. La casin, unde cântai de plăcere și pentru bucuria spectatorilor, ai căzut în scenă. Apoi, după peripeții pe cari nu vreau să ți le povestesc, te-am adus aici fără cunoștință.

Călătoria ai făcut-o în pirogă (ciobacă), prin urmare fără a lăsa vre-o urmă. De altfel credem să putem pleca în curând și îți pot afirma că nu vei mai fi găsită; prin urmare astâmpără-te, ca să nu mă silești să întrebuițez forța.

Ea ascultă îngrozită această lungă tiradă care îi arată oroarea poziției sale și caută a pricepe acel vis îngrozitor și trăit.

Ce s'a petrecut de eri, din momentul când cânta ca o privighetoare beată de melodie? Credincioasa ei mamă Néné, doica ei, care nici odată nu o părăsește o clipă? Când i-a venit rău? Acum unde se află? Ce s'a

făcut scumpa ei doică, care o iubește până la moarte?

Toate acestea și le pune în minte și se întreabă. Deodată un chip eroic îi trece prin mintea ei încă amețită de băutura aceea adormitoare... este silueta mândră a celui alb, pe care l'văzuse numai de două zile în cazin, acel necunoscut care nici nu juca, nici nu bea, care o aplauda și îi trimetea discret flori.

Un moment își dă seama, chiar când viața o părăsea și cădea în brațele lui. I se părea că îl vede repezindu-se printre jucători, furios, înfruntând strigătele și amenințările lor și ducând-o leșinată.

Atunci, în sufletul ei de copil, pentru care viața nu avusese până aici decât zămbete, începe a spera puțin și simte că reinviază.

— Nu, necunoscutul nu o va părăsi!

Omul, regele vre-unei asociații misterioase, se uită cu toate astea mereu la ea și nu o slăbește din ochi. Văzând-o resemnată, adaugă:

— Bine faci! Văd că începi a te liniști, ești cuminte! Urmează tot așa și situația d-tale se va îmbunătăți ușor și repede.

Ea nu răspunde nimic și se dă jos din hamac cu luare aminte ca să nu cadă. Amorțită, merge binișor, jenată de piedicile de la picioare.

Văzând-o că se clatină, regele vrea s'o sprijine.

— Lasă mă! îi zice ea scurt. Nu cred că te temi că am să pot fugi, nu e așa?

— Mă tem să nu caz!

— Ce îți pasă?

— Atunci, fă cum vrei... Peste un moment are să îți s'aducă demăncare... vrei?

— Orî ce-o fi... Acum aș dori să nu mai am amețeli!

Regele ridică din umeri, nu răspunde, apoi zice zevzecului care ride dobitocește lângă ei:

— Pregătește demăncarea și să-l mai lăsăm să doarmă pe ai noștri.

Madiana înaintea vre-o 30 de pași și se găsește în fața unui pământ acoperit de foie de mei verde, frumos, late cât palma și tăiate în formă de inimă.

— A! uite patate! O! D-zeu nu mă lasă! Mai departe puțin, câți-va palmieri. Ea culege o foaie lustruită și înfășurând-o după unul din degete, formează un fel de tub.

După ce termină această afacere, se reîntoarce ca și cum această preumblare i-ar fi dezamorțit tot corpul și reînsuflețit sufletul.

Se așază în hamacul ei, duce foaia la buze, apoi cu un aer distrat

ca și cum nu s'ar gândi la nimic, începe a fluera binișor.

Aceasta durează câte va minute, apoi puțin câte puțin, această musică crește. Devine un cântec monoton, ascuțit, cu sunete ciudate, enervante.

— Dar știi că musica asta devine plicticoasă?

— Cam așa! răspunde regele. O să pună în război, tot colțul acesta de pădure. Prizoniera noastră se distrează; e semn bun.

Maimuțele se apropie nebune, pagaliți scoboară și se învârtesc deasupra poenei, chiar păsările-musculițe sosesc în cete.

Deodată în toată această bâzâială se amestecă fluerături și un mic murmur ciudat.

Madiana își urmează înainte curioasa serenadă.

Deodată se aude un țipăt răgușit de spaimă, care scapă zevzecului, lăsând să cadă pe nisip toată mâncarea pe care o pregătise Madiane.

— A, nenorocire! Șerpi, șerpi!

Lungi de două metri, groși ca pe mână, de culoarea fierului rugini și cu pete negre, galbene și violete, două șerpi mari, de cei cu clopeți, înaintea cu sgomot.

Își ridică capetele, deschid largă gura, lăsând să se vadă niște dinți ascuțiți și lungi, întind limbile și par înfuriați.

Ochii lor negri-roșii ca sângele, privesc căutând o pradă.

Atrăși prin muzica enervantă, se îndreaptă înspre fermecătoarea care fluera mereu.

Țipătul tânărului bandit deșteptă pe cei doi somnoroși cari se găseau în trecerea șerpilor.

Regele scoate un țipăt de groază și bolborosește răgușit.

— A, luați seama! Blestem! A!..

Iute ca fulgerul unul din șerpi își îndreaptă capul înspre omul cel mai din apropiere.

Fălciile căscate cuprinde gâtul mizerabilului, care se ridică aiurit, pierdut:

— Sunt mort!

Imediat fălciile se deschid, lăsând să se zărească pe piele câte-va urme albastre de unde țâșnea sângele.

Inclemenit, regele injură și tună:

— A, drăcoica, are să mi-o plătească!

Alb ca zăpada, zevzecul de bandit, clănțănind din dinți, se uită în toate părțile și țipă:

— Băgați de seamă, uite mai vin și alții... colo, la spate!

În adevăr, din partea opusă es alți doi șerpi galbeni, cu capul lătareț, încolțurat, în cari un naturalist ar fi recunoscut numai decât trigonocefali.

Apoi aproape din toate părțile vin cinci sau șase șerpi mai scurți, cari

sunt tot așa de periculoși și veninoși ca cei sunători.

Cincisprezece sau douăzeci de minute abia au trecut de când a fost mușcat hoțul.

El se ridică ca un nebun, cu gura numai spumă, din care scoate un horcâit; mizerabilul voește să articuleze un sunet, dar în zadar; cade cu fața în nisip, grămadă.

— Mort! bolborosi regele; mort! este cu neputință.

(Va urma)

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei „Ziarului Călătorilor”, strada Brezoianu, 11, București.

Inainte și După
întrebuințarea
Creml și Pudrel „FLORA”
Pastă de **BUCOL** Apă de gură
dinți 1 leu 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ
„FLORA”
de o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul
— Bucata lei 1,25 —

DURERI
Reumatice
Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți, vindecă sigur Nevralgine Jurist. Un flacon 2,50 și o doză 50 bani la drogueri și farmacii.

BONBOANE
ORIENTALE
Parfumează admirabil gura și distrug ori-ce miros urât al gurii. Cutia 50 bani la drogueri și farmacii. A se observa marea: „Semiluna cu stea”.

TOȚI ABONAȚII LA „ZIARUL CALĂTORIILOR”

Participă, cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii :

1) **Un elegant pat de fier** pentru copil, cumpărat de la cunoscuta casă «Industria metalică Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 5.

2) **Una pușcă fină de vânătoare** cu două țevi, cal. 12, din vechia și renumita abrică «Pieper-Bayard».

3) **Un pistol automat de buzunar**, Pieper Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precizie**, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, calea Victoriei, 44, furnizorul Curții Regale.

5) **Un gramofon perfecționat.**

6) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei No. 54.

7) **Un frumos vas** pentru fructe sau mezeluri și **o frumoasă tavă**, ambele argintate, cumpărate de la vechiul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, Bd. Elisabeta, 9 bis.

8) **Un ceasornic de birou**, lucrat artistic în marmură și bronz.

9) **Un frumos ceasornic în cutie**, pentru voiaj, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, No. 53.

10) **O frumoasă pendulă** de voiaj care se întoarce la opt zile.

11) **Patru pahare pentru ceai**, cu scăunelele lor de argint de China, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicăria Colței», strada Colței, No. 31.

12) **Șase cămăși bărbătești** de zi, de zefir sau albe, cu piepți de olandă, după alegere și măsură, cari se vor lucra de cunoscutul magazin de lingerie **La Patru sezoane**, calea Victoriei, Pasagiul Maca, vis-à-vis de poliție.

13) **O duzină crema «Flora»**

14) **O duzină săpun «Flora»**

15) **O duzină pudră «Flora»**

16) **Șase frumoase gente** pentru dame.

17) **Șase lingurițe** de dulceață.

18) **Zece linguri** pentru masă.

19) **Zece furculițe** pentru masă.

20) **Zece plachete argintate**, reprezentând fotografiile M. S. Regelui și Reginei, comandate anume pentru premii.

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

PREȚUL ABONAMENTULUI:

■ Pentru 1 an lei 5; Pentru 6 luni 2.60 ■

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 2 bonuri, iar cei pe 6 luni 1 bon.

NOUILE MARI PREMII OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL”

ABONAȚILOR SĂI, CU ÎNCEPERE DELA 22 MAI, 1911:

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Luigi», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la *Industria metalică «Marcu»*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

O ELEGANTĂ GARNITURĂ DE MOBILA PENTRU SALONAS

din trestie exotică și malaca emailată, compusă din : O canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă, cumpărate de la cunoscutul magazin *Littmann*, strada Lipscani, No. 3

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Marin V. Ganea*, șoseaua Mihai-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O GARNITURA DE TOALETA JAPONEZA

compusă din : Un armuar cu oglindă, cu despărțituri pentru rufe și haine, îmbrăcat cu stofă japoneză.

Una toaletă cu marmură și oglindă din bambu veritabil. Una dormeză tapisată cu stofă japoneză.

Un scrin cu 7 cutii lustruite și îmbrăcate cu stofă japoneză. Un pedestal de bambu cu vas japonez. Una

etajeră de perete de bambu, îmbrăcată cu stofă japoneză și Un scaun tapizat tot cu stofă japoneză

Toate aceste obiecte sunt luate și executate în mod artistic de către renumita fabrică de mobile de bambu E. A.

Pucher et Comp., Bulevardul Elisabeta, 13, cu sucursala calea Victoriei, 148.

JUMATATE GARNITURA MOBILA PENTRU INTRARE DE LEMN DE STEJAR

compusă din : Una canapea, 4 scaune, 2 marchize, 2 taburele, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate în pluș fin broșat, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața cu flori, lângă hotel Dacia

UNA SUFRAGERIE MODERNĂ DIN LEMN MASIV

compusă dintr'un bufet elegant, o masă patent de 18 persoane și 6 scaune tapisate, cumpărate de la cunoscuta «Expoziție Modernă» de mobile *Gildener Rosenthal* et *Hascal*, București, str. Carol I, 64.

1 serviciu de ceai pentru 6 persoane, de alpaca veritabilă, imitând argintul oxidat.

1 ceasornic de masă cu o figură oxidată, așezat pe un postament aurit imitând bronzul.

1 pendulă de perete «secesion» cu vitrouri, având mersul 15 zile, cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en-gros și en-detail *Frații A. et J. Rolier*, București, str. Smârdan, 35, etajul I-ii.

0 mașină de scris „Erika”, ultima perfecțiune, care scrie vizibil în două culori, cumpărată de la *Compania „Ideal”*. Depozitul mașinilor de scris din Buc. Palatului Eforiei, reprezentant *Leonida Piokowsky*.

0 pendulă modernă, culoarea nucului și un ceasornic pentru birou, frumos nichelat, cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicaria Colței”, str. Colței, 31. 2 pelerine de ploae, calitatea I, portative pe ambele părți. 2 truse de voiaj, piele de crocodil. 2 aparate de ras „Juvenia”, cumpărate de la „Compania generală”, birou de informațiuni, București, strada Smârdan, 29, etajul I-ii.

1 mașină de cusut pentru familie, de mână, calitate superioară; cu capacul de nuc. 1 mașină de cusut de picior pentru familie, cu suveică rotundă, de calitatea cea mai superioară, coase și brodează cu cea mai mare perfecțiune. Masa și capacul de nuc. Cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut „Compania anglo-americană”, București, str. Carol, 50, cu sucursale în Pitești și Câmpina.

2 frumoase fructiere bronzate, cu sticle colorate, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie *Th. Radivon*, Bulev. Elisabeta, 8 bis. Un gramofon mare, perfecționat, remontabil în timpul mersului, cu diafragmă de concert și 6 cântece naționale.

Una vioară model *Stradivarius*, completă cu arcuș, cutie și accesorii. Una harmonică de mână, foarte sonoră, cu tonuri de oțel, burduful dublu impermeabil și colțurile îmbrăcate cu metal. Una mandolină de concert veritabilă, italiană, în lemn de palisandru și

elegant ornată cu sîdef, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*, calea Victoriei, 54.

Serviciu de bucătărie „Sirius email”, compus din mai multe bucăți, cumpărate de la marele magazin *A. Rechenberg et filii*, București, str. Lipscani, 15.

6 cămăși bărbătești de zi, de zefir sau albe, cu piepti de olandă. 6 perechi pantaloni (indispensabili). 6 perechi ciorapi fil d'Ecosse. 6 batiste de olandă cu monograme. 1 pereche jartiere de mătase. 1 pereche bretele, idem, cari se vor confecționa după măsură câștigătorului de cunoscutul magazin de lingerie „La patru sezoane”, calea Victoriei, pasagiul Maca vis-à-vis de poști.

Donă costume de haine (saco), după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie *Jaques Grimberg*, str. Academiei, 25. Una bucată 19 metri pânză de inșor cu borangie, țesătură românească, cumpărată de la expoziția Casei școalelor. 2 ceasornice de aur pentru bărbat și două pentru damă; unul de argint rusec pentru bărbat; 0 brățară de aur cu 3 diamante; Un inel de aur bărbătesc cu rubin; idem unul cu safir; idem altul cu 2 briliante și safir la mijloc; 2 ceasornice de metal marca „Sonia”; 2 portofotografii de portolan japonez, cu flori artistice lucrate în foc; Un pince-nez aur 14 karate; Una pereche ochelari dubli; 2 lorgnioane pentru damă; 12 benocluri de teatru, cumpărate de la Institutul de optică „Ocularium”, Doamnei, 27, unicul institut pus sub direcțiunea științifică a d-lui Gheorghe D. Fischer, oculist. Un frumos premiu pentru grădină „Santicler”, compus din un cocoș, 2 găini și 12 pușori; Un curs complet de limba franceză; idem unul de stenografie, idem unul de dactilografie, cari se vor preda de cunoscutul profesor *Henry H. Duployen*, strada *Edgard Quinet*, No. 5.

50 casete conținând fie-care cremă, pudră și săpun «Flora», făcute anume pentru abonații noștri.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc în mod gratuit «Universul Literar», iar la facerea abonamentului, un volum din interesanta scriere: **Memoriile regelui Carol I.**

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
„ 2.60 „ 1/2 „ „ „ „

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚA —

NAUFRAGIAȚII DE PE SLOIURI. — (Vezi pag. 5224).

ABONAMENT

LA

"ZIARUL CALATORIILOR"

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

NAUFRAGIAȚII DE PE SLOIURI

În ultima lună a lui Februarie, golful Finlandei în teatrul unei spaimăntătoare drame. Din nenorocire, catastrofele nu sunt rare, căci cu toate cele 22 de faruri înșirate de-a lungul coastei, navigația tot periculoasă este. Deși golful este presărat cu stânci numeroase, dar în primăvară, sloiurile de gheață aduse de fluviuri, fac navigațiunea îngrozitor de periculoasă.

Cu toate acestea, nu periră într'un naufragiu ordinar, vre-o sută de pescari finlandezi, aproape de insula Lavenssari. Imprejurările în care își găsiră moartea amintesc faimosul naufragiu, al plutei *Méduse*, de tristă amintire. Pe tot timpul de iarnă, golful Finlandei, este aproape tot înghețat, cel puțin până la colosala stâncă a Hoglandei. Pescarii pot atunci să înțeleze departe pe sloiuri, apele redevenind libere pe la începutul lunii Mai.

În momentul dramei din Lavenssari cinci sute de pescari, bărbați, femei, copii prea încrezători, crezură că pot să se depărteze de gheață, ca să caute pește în apele adânci ale golfului. Fără ca nimic și nimeni să poată prevedea o asemenea catastrofă sloiul spărgându-e de odată, îi luă sub privirea îngrozită a celorlalți pescari rămași pe uscat.

Plecară numai de cât în cercetarea lor, dar abia trei zile mai târziu, corăbiele de pescuit culeseră pe supraviețuitori. Aceștia petrecând pe mare trei zile și trei nopți, îndurase chinuri grozave. Sloiul se micșora din ce în ce, și bucăți de gheață ducând vre-o 40 sau 50 de persoane, se desprindea mereu. Mulți naufragiați se înecaseră sub ochii camarazilor lor. Din cinci sute, mai rămaseră vre-o 120...

Orî cât de îngrozitoare ar fi drama, nu consitue o excepție. Va rămâne multă vreme neuitată în mintea Finlandezului, căci nici odată, sloiul de gheață nu făcuse dintr'o dată atâtea victime, dar în mai multe rânduri marea se răzbnase pe pescarii, cari vroiseră a o exploata, cu toată mantaua de gheață.

În colibele acestor *Ingrikkot Ijors* cari locuiesc țărmurile golfului Finlandei, și unde trăesc numai din pescuit, se povestește pe acest subiect, is-

torioare foarte dramatice. Finlandezii ca toate popoarele Nordului sunt superstițioși și închipuirea lor ajutându-le, le place să încoroneze și mai mult povestirea lor. Drama pe care o vom povesti noi, are cadrul unei umbre disperate a unui sloi de gheață rățăcit. Erau o sută cincizeci de pescari ai unui sătuleț, așezat aproape de Helsingfors, cari munceau la olaltă și trăiau din munca lor cu toții, când mai bine când mai rău, pe marginea golfului. Vara nu prea se plângeau. Morunii, somnii, heringi erau din belșug. Mai aveau și scoici, și stridii, homari de mare; prin stânci găseau ouă de păsări. Dar în timp de iarnă, suferau de multe ori de foame. Atunci trebuiau să se mulțumească cu pâine rea făcută din coaje de brad, și de rădăcini sălbatice, amestecate la un loc. În acele momente, nu mai se codeau de a nu încerca să pescuiască, cocotați pe un sloi de gheață, cu toată vremea rea.

Într'o zi, pe când se ocupa a face o gaură în gheață pentru a-și asvârli undițele, o femeie strigă de odată:

— Priviți! priviți într'acolo!

O ceată de vulpi eretice, albe, în haina lor de iarnă, alergau în adevăr în spre pământ, înspăimântați grozav.

— Gheața nu prea e sigură, zise un bătrân cuminte. Ai acasă, căci desghețul poate să vină mai repede de cât îl așteptăm. Era însă prea târziu. Abia își strânseseră instrumentele de pescuit, când o trosnitură grozavă se auzi, și în același timp gheața începu a se cutremura sub picioarele lor, cum se cutremură pământul în țările vulcanice.

Un sloi mare de gheață desprinzându-se de coastă, îi ducea în ceață în spre necunoscut.

Femeile disperate suspinau, strângându-și copiii la piept. Bărbații întindeau pumnii spre cer, într'un gest de revoltă zadarnică. Fuseseră oare zăriți depe coastă... Înțeleseseră oare catastrofa... Aveau vreme să le vină în ajutor... Discuțau ei încet, impresionați mai mult de cât păreau. În brațele femeilor se auzeau copii gemând, speriați, cu capetele vârați în blănuri. Ziua scădea repede, ziua aceea cenușie. din țările reci, cari părea că provine dintr'un soare bolnav, foarte slab pentru a pătrunde ceața.

Zăpada începu a cădea încet, și fiecare fulg părea un pământ de vată. Făcând inventarul sacurilor lor, strânseră la un loc hrană pentru 40 de oameni. Cel mai bătrân dintre ei, anume Keijuiset, împărți la fiecare partea lui. Măine încă vor mai avea cu ce înșela foamea, dar pe urmă...

Pe urmă... fără îndoială, nu vor mai avea nevoie; frigul ghieței, va ucide mai mult de unul din ei.

În mijloc puseseră copii și femeii. În jurul lor bărbații îi apăra de vântul

care se ridicase de odată ca un uragan. Copiii adormiseră în nepăsarea vârstei lor.

Colo, la extremitatea sloiului, un câine uitat, urlă de moarte. În mijlocul nopții un strigăt de spaimă deșteptă de odată pe cei cari dormeau.

— Ne scufundăm... ne scufundăm!.. Sloiul dislocat se topea sub o stâncă ascunsă. Fără a vedea ceva, fără a pricepe, în noaptea întunecoasă, crispându-și mâinile lor disperate, oamenii dispărură.

Ceialalți se numărară, chemându-se pe nume.

— Ilmarineu!

— Aici.

— Segoztad?

— Aici!

— Hango!... Hango!...

Tăcere. Un suspin înăbușit de femei, și bătrânul Keijuiset chemă alt nume. Numai 75 de voci răspunseră. Mai lipseau 55 de pescari.

Pentru ceilalți urma grija și durerea, a apropiatului sfârșit al plutei de gheață legănată câte odată de o ușcară mișcare. Atmosfera în jurul lor se lumină în sfârșit; ceața mai puțin deasă, lăsă să se vadă în jurul lor, un cerc gol de mare clopotind. Dăra pe care o lăsa în urma lor sloiurile de gheață, îi făcu să priceapă că curenții îi duceau departe, în cât nici un ajutor nu le mai putea veni. Sloiul avea să-i mai țină o zi, două poate... dar foamea și frigul îi uscară cu desăvârșire, încât mulți din ei își sfîrșiră chinul înecându-se.

Pe la prânz, un karelian, cu ochii cenușii, cu pielea arămie, care se numea Tellerio, se ridică de odată, cu mâna întinsă în spre mare:

— O luntre... o luntre... colo!

Crezură mai întâi că înnebunise, dar urmărindu-i mișcarea, ceilalți zăriră și ei în adevăr, o umbră neagră și avură un delir de speranță.

Se apucară de odată toți cinci-zece a sbiera, a chema din tot sufletul lor. Nici un semnal nu le răspundea. De zeci de ori începură și tipetele lor disperate mureau fără răspuns, pe oceanul verde albastrui. Pricepură în cele din urmă... barca era părăsită. Pentru orice ajutor, cerul le trimetea o rămasită... Și sub privirea nepăsătoare a celor ce erau în agonie, începură a blestema. Cu toate astea, Tellervo Karelien, luase la oparte vre-o zece camarazi. Acea luntre părăsită, era în orice caz, mai bine de cât un sloi care se topea. Pe ea, ar putea sta mai multă vreme, putea să treacă chiar vre-o corabie... is cine știe, lopătând ar putea ajunge la coaste... Numai iată ce era, luntrea nu ar putea cuprinde mai mulți de 10—12 inși. Și ei erau vre-o 70 pe sloi.

O clipă se priviră în tăcere, apoi aceiași hotărâre șireată, luci în ochii

lor. Fiecare pentru el, la urma urmei.

Luntrea părăsită înainta puțin câte puțin în spre muntele de ghiață. Când fu aproape, Tellervo și camarazii lui se repeziră la înot fără a zice ceva, sub ochii tovarășilor lor îngroziți. Când nenorociți pricepură înșfârșit, fu un concert de blesteme și de blasfeme. Nenorociții erau departe, dar frigul li coprinsese iute. Din 12, abia vre-o 7 dacă ajunseseră luntrea părăsită. Ceilalți se înecară.

Statura înaltă a lui Tellervo, se desprindea, în picioare în barcă. Avea lopeți, și începuse a se sluji de ele. Sub ochii sărmanilor părăsiți, luntrea se depărta încet, în spre scăpare sau moarte. Câteva minute, ei mai văzură fugarii vâslind împreună, apoi de odată, îi văzură ridicându-se și privind în jurul lor îngroziți.

Ei discutau și gesticulau. Vocile lor ajungeau până la sloiul de ghiață.

— Îți pun că apa crește.

— Da, mie mi-a venit până peste pulpe.

— Greutatea noastră ne face să ne scufundăm.

— Nenorocire! nenorocire!

Își lăsară lopețile și se priveau vi-neți de frică, căci se simțeau perduți. Apa li se sui până la genunchi. Atunci se prăvăliră unii peste alții ca adevărate fiare sălbatice, căutând a se arunca unul pe altul în mare, pentru a ușura barca.

Pe când, de pe sloi, naufragiații contemplau această scenă de groază, o chemare îndepărtată îi făcu să se întoarcă. La spatele lor, un vapor de pescuit, plecând din ajun, în ajutorul lor, se arătă, confundându-se cu cerul și apa.

Intinzându-și brațele înspre micul vaporas care le aducea viața, căzură în genunchi, cu ochi plini de lacrimi. Și pe când salvatorii ajunseră, aceștia nici nu-și întoarseră capul, pentru a mai vedea pentru cea din urmă oară, prin ceață, gestul disperat al lașilor cari mureau.

Mănăstirea Găvanul

Călări pe niște cai muntenesci, mai mulți prieteni, toți din R.-Sărat, am plecat să vizităm localitățile mai demne de văzut din jud. Buzău și având drept țintă a călătoriei noastre monastirea Găvanul.

Pornind din Bisoca la orele 10 a. m. în timp de 2 ore cât a durat călătoria, am tot urcat munți și coborât văi, trecând prin păduri seculare, când prin poene deschise și acoperite cu o iarbă mătăsoasă și de un verde gălbui de o frumusețe uimitoare și având când la dreapta, când la stânga sau câte un

munte înalt de nu-î puteam vedea vârful, sau câte o vale adâncă de nu mă puteam uita în fundul ei.

Plecat în societatea tovarășilor mei, care mai de care mai vorbăreț, care mai de care mai hazliu la vorbă, și tot admirând frumusețile naturei, nici n'am simțit când a trecut o oră de la plecare și ne-am pomenit la jumătatea drumului, la locul unde se afla instalat un fierăstrău. Aici dându-ne jos de pe cai, am hodinit puțin, am vizitat ferăstrăul, am mai stat puțin de vorbă cu ți-ganii lingurari și copăeri, întrebându-i *șomaichăres*? (ce mai faci?), la care ei ne-au răspuns: *miștu!* (bine).

După ce ne-am scuturat — așa zicând — oboseala, am încălecat din nou pe cai și am pornit la drum. Mergând încet încet am început din nou a urca dealuri și a coborâ văi. Mai cu seamă trebuia să mergem încet, căci de! eu nu mai mersesem, nici o dată un drum așa de lung, pe cal; eu, învățat a merge comod în caleașcă și în drum de fer.

Dar am îndurat totul, uitând greutatea drumului și admirând frumusețile naturei, am mers tot înainte. După o altă cale, ce am fost nevoiți a face în a doua oară, am sosit la valea de unde puteam să intrăm în groapa unde se află așezat *Găvanul*. Pentru a putea merge până la locul unde se află așezată monastirea sunt 2 drumuri: unul, mai lung, pe vale, dar este foarte noroios, nepracticabil, călătorul trebuind să meargă pe albia unui pârâu și dacă s'ar întâmpla să mai și fi plouat — ceea ce aci se întâmplă destul de des — apoi nici să încerce călătorul a merge pe acea cale. Cel alt drum, pe sus, e format din o potecă îngustă, săpată în piatră, atât numai cât poate pune un om piciorul; având, de o parte, un munte înalt și drept ca un zid, iar de cea-laltă parte, o prăpastie adâncă și dreptă ca o lumânare, așa că, Doamne ferește! dacă ți-o aluneca piciorul sau ți-o veni o ameteală sau cine știe ce altceva ți s'ar putea întâmpla și ți-ar aluneca piciorul, apoi, adio lume! pe jos, prin vale, numai oasele de ți le va mai putea cum-va găsi. Nu de mult un călugăr plecând din monastire cu o puțină cu brânză, și cine știe cum a făcut că a scăpat în prăpastie, și, lască de puțină s'a ales praful, dar și din bieul călugăr nu a mai rămas și nu s'a mai putut găsi de cât culionul și câte-va oase.

Cred că mulți dintre dv. ați văzut sau chiar ați și mers pe șoseaua națională Ploști-Predeal; pe această șosea, la punctul numit *Orățiș*, se află un drum tot așa de periculos. De o parte, la mâna dreaptă cum mergi spre Predeal, un deal înalt, după care se scurge un pârâu, de altă parte, la mâna stângă, în jos, la 40—50 metri, curge

râul Prahova. Când te uiți, de sus-jos, ametești și, nu unul, doi, ci mulți au fost acei cari și-au lăsat oasele și și-au găsit mormântul în acea vale, împreună cu car, cu cai, cu tot.

Mai înainte de a fi linia ferată Ploști-Predeal, câte nenorociri nu s'au întâmplat în acel loc și câte hoții nu s'au săvârșit. Azi, nu mai e nici un pericol a merge până la Predeal, nu se mai aud nici hoții, căci omul a găsit un mijloc mai lesnicios și mai repede ca să se ducă de la un loc la altul, fără ca să mai fie nevoie a-și face testamentul și a-și lua adio de la membrii familiei.

Cu tot drumul periculos, eu — care din fire sunt foarte curios și doritor de a cunoaște lucruri noi — am plecat și încet-încet, cu voia lui D-zeu, am trecut de pericol și am apucat cărarea spre monastire, am intrat în inima pădurei, și, după ce am mers cam vre-o jumătate de ceas, ni s'a deschis înainte o poiană frumoasă, iar în mijlocul poenei am văzut monastirea.

După ce am terminat de văzut chi-liile părinților, ne-am urcat în clopotnița bisericii, unde se găsesc 4 clopote, dintre care unul, mic, avea pe el anul 1792, adică de o vechime de 103 ani, fără nici o altă inscripțiune. Toate 4 cu niște sunete frumoase, armonioase, dar sunete plângătoare și care parcă voesc a te face să-ți aduci aminte de locul unde te afli, de singurătatea și pustietatea ce te înconjoară.

D. Bilciurescu în cartea sa despre monastiri, vorbind despre monastirea Găvanul, spune: „Găvanele după forma și pozițiunea sa i s'a dat și numele. Monastirea aceasta a fost fondată de Mihail Șuflu, Domnul Munteniei, la anul 1789, și s'a dăruit la marele cutremur de la 1802. În urmă mai mulți boeri și mai cu seamă Ghicu-lești, după stăruința starețului Clement, au rezidit-o sub domnia lui Ipsilante, la anul 1803, tot în vechiul loc”. După cum spune d. Bilciurescu, este drept că monastirei i s'a dat numele de Găvanul după forma văii unde se află așezată, pentru că această vale este înconjurată de jur-împrejur cu munți înalți, acoperiți cu brazi și întreaga vale seamănă ca o oală saui mai drept ca un găvan.

După ce ne-am luat ziua bună de la toți părinții, pe la orele 4 p. m., am plecat și coborându-ne în jos tot pe poteca pe unde am venit, ne-am lăsat în cătunul Sghiab; aci am vizitat casa preotului și am pornit-o de vale pe pârâul Sghiab, am trecut pe lângă *Grunj*, și, intrând pe valea Slănicului am mai mers ca vre-o zece minute și am dat de comuna Mânzălești. S'aci am poposit la preot, am luat câte o apă rece și pornind din nou la vale, de aci ne-am despărțit de doi din tovarășii de drum, iar noi continuând în jos pe valea Slăni-

cului, am trecut prin comuna Mănești, Vintilă-Vodă, am vizitat monăstirea din acest sat; de aci lăsând valea Slănicului, am apucat pe aceia a Câmpu-Lungencei, unde am ajuns pe la orele 9 seara.

Gh. Ciocănel

BOGAȚILE ZINDERULUI

NUCILE DE KOLA

Marele târg de «kola» se găsește în Jat, care este extremul nord al acestei regiuni limitrofe a Tripolitaniei. În gropi enorme făcute în pământ, se găsesc mii și mii de aceste nucii care sub cerul de foc al Sudanului însușesc energiile și stimulează până la nebunie curagiul războinicilor.

O femeie din Zinder vânzătoare de nucii de kola.

Prin piețe, pe străzile orașului, femeii vând nucile de kola așezate în farfurii cu multă grijă după grosimea lor. Nucile mai mari se dau în schimbul unui lucru mai de preț; cele mai mici, ca de volumul nucilor noastre, se vând pe un preț mai mic, o măsură de porumb, de pildă. În sfârșit, câte-va de forme neregulate, bizare, sunt împodobite cu desemnuri de culoare roșiatică și astfel ornate sunt date unui șef sau vreunei mirese.

În acest caz ele nu vor mai fi lucruri de mâncare, ci obiecte de lux care vor împodobi coliba celui dăruit până în ziua când se vor strica.

Doru.

Aventura unui rus

BILETUL DE OPERĂ

La 16 Aprilie 1847 când s'a reprezentat la Paris pentru prima oară opera lui Meyerbeer, „Profetul”, afluența publicului a fost așa de mare încât se cereau și se plăteau bilete de intrare cu prețuri considerabile de mari. Așa fură vândute locuri în loji cu câte 700-800 franci.

Se povestesc cu ocazia aceasta o sumă de aventuri privitoare pe acei cari căutați cu orice chip să-și procure un bilet de operă. Cea mai interesantă dintre întâmplări fu aceea al cărei erou a fost un rus.

Un rus setos de muzică, după ce nu fără osteneală, obținut de la țar permisiunea unei călătorii în Franța, plecă foarte repede cu trenul special din St. Petersburg. Cu toate că mergea cu o iuteală extraordinară zi și noapte, în care timp banii curgeau din mâinile sale la diligențe și la trenuri spre a ajunge cât mai curând, nu brodi să ajungă la Paris de cât în ziua reprezentației și aceasta la orele 6 seara. La 6 și jumătate rusul fu în portul marelui opere. Spre groaza lui însă venise prea târziu pentru a-și mai putea procura un bilet.

Călătorul era disperat. Îl sdrobea gândul că parcursese în zadar mii de poște. Să renunțe de a vedea opera îi era peste putință, și hotărâ, pentru atingerea scopului, să recurgă la toate mijloacele. Pentru aceasta rusul se adresă unui domn, care mai fericit ca el, era gata să intre într-o lojă de galerie.

— Domnul meu, zise el, dv. aveți bilet?

— Fără îndoială, răspunse cel întrebat.

— Nu doriți să mi-l vindeți mie? întrebă rusul.

— Nu! i-se răspunse.

— Vă dau cinci sute de franci pe el, vă dau în fine tot ce doriți.

Aruncându-i o privire batjocoritoare, fericitul posesor al biletului intră în operă lăsând pe rus afară.

— Are dreptate să se poarte așa cu mine, își zise rusul, căci cum își poate închipui cineva, ca un om care este odată așa de fericit posedând un bilet la prima reprezentație a „Profetului”, să fie atât de prost și să-l vândă altuia, chiar pe un preț cât de mare!

Tot gândindu-se așa, simți o ușoară

mișcare în buzunarul stâng al vestei sale. Cu mâna sa puternică apucă la timp o mână străină care cerea, fără permisiune, să se pue în posesiunea ceasornicului său.

Pungașul de buzunare caută să se smucească, însă mâna ca de fer a rusului ținea pe străin ca într'un clește.

— Opușerea îți este zadarnică, zise rusul. Am să te denunț poliției.

Hoțul se convinse că nu putea să scape cu una cu două din mâinile rusului și începu să-l roage.

— Bine, zise rusul, căruia îi fulgeră în minte o idee, îți dau drumul, însă cu o condiție: să-mi procuri pentru astă seară un bilet la operă.

— Cu plăcere v'as da, răspunse hoțul, dar de unde să am eu?

— Ai avut tu oare vre-un ceasornic înainte de a voi să-l ai pe al meu? Întrebuințează acelaș mijloc și procură-mi un bilet; dar mai iute!

— Cum, să fur un bilet?

— Sigur! Primului vizitator care va veni aci să-și fure biletul și pentru osteneala ta îți voi da 500 de franci. Odată cu biletul însă trebuie să-mi aduci și numele și adresa persoanei de la care vei fura biletul.

— Cinci sute de franci! repetă în ciurma fericirii pungășul de buzunare. Voi executa în tocmai porunca dv., vă rog numai să aveți cinci minute răbdare.

— La lucru deci! Cu mine te-ai arătat foarte neîndemânatec. Vezi, căci totul depinde de tine.

Hoțul se ținu într'adevăr de cuvânt. După cinci minute era în posesiunea biletului de operă și a unui mic portelvisite.

Rusul plăti pungășului de buzunare cei 500 de franci și intră fericit în teatru.

În dimineața următoare el scrisese victimei, următoarea scrisoare:

Domnul meu,

„A trebuit să-mi procur erii biletul dv. de operă. N'as dori însă să vă las în pagubă și vă mulțumesc foarte mult pentru plăcerea ce mi-a adus-o biletul dv. Cum știu că biletele la această reprezentație erau foarte scumpe și se poate ca dv. să-l fi plătit cu 25 napoleoni de aur, vă trimet alăturat această sumă și vă rog totdeauna să întrebuințați alăturatul bilet la a doua reprezentație a „Profetului”.

Vă rog totdeauna să nu vă dați nici o osteneală să aflați numele meu, de oarece când veți primi scrisoarea, eu voi fi departe de Paris.

Al d-voastră

Necunoscutul

Trad. de J. Critz.

De la Ceylan la Batavia

Populația cingaleză. — Colombo. — Climatul Ceylanului. — Fakirul cerșetor. — Buddha culcat. — Munt Lavinia. — Plecare din Colombo. — Călduri în oceanul Indian. — Insulele Adaman și Nicobar. — Ceva despre tigri. — Strămtorarea Sondului. — Trunchi plutitor. — Lângă insula Malacca. — Sinagapore. — Orangutanul. — Șearpele de apă.

La nouă ore dimineața, la câteva mile departe, zărim uscatul. Nouri sau ceață, o ușoară umbră acopere orizontul; cerul e albastru, marea e verde și de o liniște desăvârșită. Deja niște fluturi enormi, scăldați în soare, vin în recunoașterea *Natalului*. Cu aripele întinse, unii din ei ating mărirea pescarilor (pasări de baltă).

La 10 ore, termometrul arată 30 gr. Incetșor, cu băgare de seamă, căci țărnuț este periculos, ne apropiem de uscat.

Pe paserelă, comandantul nu păre-seste din ochi manevra.

Iată Colombo în cadrul său de nesfârșită verdeață; deasupra orașului, apare un munte; e vârful lui Adam, punctul culminant al Ceylanului. În sfârșit intrăm în port, adăpostit împotriva vântului de sud-est, la dreapta printr'un lung dig, muncă considerabilă; la stânga coasta verzue se prelungește pe nesimțite înspre direcțiunea Indiilor.

Sunt numai câțiva ani de când intrarea în portul Ceylan se făcea la Punctul Galilor; din motive de siguranță s'a adoptat Colombo, care s'a dezvoltat repede, iar Punctul Galilor este aproape părăsit pentru navigare.

În port, vederea a vre-o douăsprezece mari steamere, pline cu pasageri, fără voe ne mână cu mintea înspre diferitele climate înspre care se duce să se risipească această microscopică agitație omenească. Imprejurul monstrilor metalici, sute de piroge și de bărci lunecă vesele pe apă; aceste imbarcațiuni sunt conduse de Cingalezi, oameni superbii, goi până la brâu. Ei nu oferă aspectul de frământare al jefuitorilor din Alexandria sau al piratilor din Jaffa; s'ar putea spune că ei sunt în concordanță cu natura; totul e liniștit și apăsător; somți senzația unui adormit pe jumătate sau a unui vis.

Negrii și Arabii au capul de obicei gol și ras; Cingalezii îi recunoști după părul lor lung și negru, strălucitor, nneori ondulat; unii din ei îl lasă să cadă pe spate; alții îl piaptănă sus ca femeile, fixându-l în virful capului printr'un pieptene mare circular, de baga sau din os. Unii dintre dânsii poartă fustă; cea mai mare parte au torsele cu totul goale și-si acoper par-

tea inferioară a corpului cu o pânză neglijent legată în jurul soldurilor. Mulți din ei au pe cap un turban de culoare strigătoare înfășurat în jurul capului.

Nici o femeie nu e voalată; dar ele nu au picioarele goale ca ale bărbaților și pânza le acopere până la umeri.

La debarcare, care se operează la marele hangar de la Duan, călătorul este asaltat de o droaie de servitori ai otelului, de schimbători, de vizitii. De altminteră numai poporul călătorește pe jos; căldura e astfel în cât toți Europenii și Hindușii bogați sau liberi nu umblă de cât în trăsură. Astfel pus-pusurile, niște trăsorele micuțe, pe două roate, trase de Cingalezi înhamăți între cele două ulube, circulă la Colombo ca și în întreg Orientul. E ceva ușor, iute, căci Cingalezul aleargă ca un cal, sub arșița soarelui cotropitor. Trebuie să mai adăog că cursa pe un sfert de oră costă cam 25 de bani.

Înfățișarea Colombului e încântătoare: în afară de intrarea în port care cuprinde edificiile administrative, întreg orașul nu-i decât o imensă grădină de cocotieri, bananieri, bambuși, într'un amestec de tot felul de plante și flori tropicale; în această grădină, locuințele sunt înșirate din distanță în distanță, cufundate în verdeață și parfumul florilor. Florile aceste sunt ciudate, culorile lor strălucitoare, dimensiunile mari, mirosul lor pătrunzător. Sute de ștengari, pentru un ban, vă oferă un buchet de două trei flori îmbalsamate, care ar face dispărarea grădinarilor noștri din Paris.

E o dulce senzație de a rățăci pe uscat după nouăsprezece zile de plutire pe mare, așa că toți călătorii au o bucurie ca acea a elevilor scăpați în vacanță. Prima lor grijă de căpetenie este ca să-și schimbe napoleonii și monedele lor în rupi, jumătăți de rupi pătrimi de rupi, căci de acum înainte suntem în țara monedelor cu surprize, a băncilor libere, a confesiunii, a jafului rasei albe de către cea galbenă; și veți fi foarte surprinși știind că în tot timpul călătoriei mele în Orient, mi-a fost cu neputință să fac o singură plată în aur, aur bun de al reginei Victoria și mai mult încă în aur francez. Am trebuit să-mi schimb metalul la zarafi obraznici și tâlhari, în niște condițiuni de schimb desastroase. În piastră de argint și hârtie a o mulțime de bănci care nu sunt cotate nicăieri în Europa.

De îndată ce operațiunile de schimb s'au terminat, cea mai mare parte dintre călători se îngrămădesc prin magazine în căutarea juvaerurilor de argint, a dantelelor, obiectelor de fildeș, perle, pumnaie cingaleze, diamante, etc.

Aceste prime ofrande terminate, cei

mai mulți aleargă în trăsură, programul fiind același pentru toți, spre a vedea:

- 1) Marele Buddha; 2) Munt Lavinia; 3) Museul.

Căpitanul M... și cu mine, în trapul iute al unui căluț, călăuziți de un interpret care nu știe nici zece cuvinte franceze, o luăm pe un drum roș (aceasta e culoarea tuturor drumurilor în Ceylan), care traversează pădurea tropicală și admirabil întreținută.

Pe ambele laturi e împodobită cu cochete vile care aparțin Europeanilor sau Cingalezilor bogați din Colombo; pe măsură ce ne depărtăm simplitatea ne apare precum și acoperișurile de pae. Întreg orașul acesta se ascunde sub o vegetație bogată. În această țară, ca și în toate regiunile de la equator, temperatura mai aceeași în tot timpul anului; între ceea ce se numește iarnă și vară, diferența e neînsemnată și mi se spune, nu fără surprindere, că nu-i mai mică de 4 sau 5 sub zero. În afară de foarte rare ori când termometrul atinge 40 grade, accidente analoge acelora care ne surprind câte o dată în Franța, când termometrul ajunge până la 33 sau 35 grade, temperatura miilocie a Ceylanului este de 30 până la 32 grade.

Pe tot parcursul acestui drum încântător, viața indiană ne apare liberă și lenesă. Timp de o oră vedem defilând căsute și colibe, cele dintâi chiar la marginea drumului, celelalte ceva mai retrase inconiurate de peluse și foarte bine umbrite. În colibe se lucrează la toate cele, se strâng fructele, nucile de coco, bananele, nucile de areck, mandarinele verze, etc. etc.

Trecem peste două poduri, construite pe niste prânăstii în fundul cărora curg niște ape limpezi, nu am putea s'o spunem dacă apa e dulce sau sărată; căci la câțiva metri departe, Oceanul Indian se sfârșeste blând pe nisip.

La o cotitură, călăuză ne zice: Buddha! — Intrăm în strămtorarea îngustă, mărginită de modeste căsute. Deasupra capetelor noastre, nucile de coco și bananele spânzurate de arbori; volborile albastre tremură sub desmerdarea adierei vântului; copiii goi, cu pânticele umflate, se aruncă la picicarele noastre, cerându-ne câțiva gologani; sunt departe de a avea furia tenace a nucilor Egiptene; aceasta e o rasă cu mult mai resemnată și în fond mai puțin cerșetore.

Deodată, din verdeață care ni-l ascundea, se desprinde un bătrân fakir, gol, numai cu o mică pânză aruncată pe pantece; cu picioarele strâmbe, cu corpul uscat, câțiva peri rezleți, care-i flutură în barbă, cu fălcile osoase, îi dau înfățișarea unei rude de aproape cu momia lui Set I. Fără linguire, ba chiar cu o oarecare demnitate, ca aceea a omului care exercită un sacer-

doțiu, ne întinde blidul său făcut din cocotier; are aerul așa de sigur că-i va cădea într'insul obolul nostru și că ar avea la aceasta drepturi superioare, încât, nu știu din ce îndemn de independență, nu-i dăm nimic. Atunci omul nostru prinde să ne roage; adio demnitate, grozave aere! Noi rămânem neîmbălbânziți.

În fața noastră apare o scară cu vre-o douăzeci de trepte, care conduce la o mică construcție înpodobită cu o cupolă, înconjurată de niște pomi mari. E pagoda lui Buddha Culcat. Un hindus cu părul lung și negru, înbrăcat tot în negru, cu un aer fals de seminarist sau quaker, ne deschide ușa unei construcții de lemn, acoperită cu niște picturi alegorice, în care galbenul, verdele și albastrul sar în ochi și la urma urmei, ne introduce în fața unui mare idol de lemn, de curând zugrăvit cu un galben ca alămaia, și ai căruia ochi sunt două safiri, zice el.

— Acesta-i Buddha. — Ei bine, nu am nimic de spus, obiectul nu valorează această trudă.

Într-o altă parte, Hindușul ne arată un Sioa în picioare, un Vișnu ciuchit, stolerie grosolană. Singurele câteva faianțe, moderne de-almintrelea, dar fin executate, merită o aruncătură de ochi. Preotul hindus se oferă încă să ne mai arate câteva kilograme de scule de aur și argint, pe care-l califică în mod pompos cu titlul de Tesaurul Zeului. Dar noi ne retragem și sfătuiesc cu tot dinadinsul pe turist să nu-și mai piardă vremea cu Buddha din Colombo.

Trecem printr-o plantațiune de caneliere înflorite a căror miros ne îmbată, și sosim pe malul mării pe rădicătura pe care să înalță un drăgălaș otel; e Munt-Lavinia. La picioarele acestei ridicături naturale și pietroasă, valurile vin de se sfarmă prefăcându-se într-o spumă argintie. Situația e adorabilă; la spate înbelșugarea vegetațiunei tropicale; în față infinitul oceanului Indian. Pretutindeni, mai să vă atingă cu aripele, zboară coriorle de Egipt, stoluri de păserele care plutesc cu încredere. Și ai dreptate să nu se teamă de nimic, și mă prind rămășag că cel mai brutal dintre Europeanii din ținut nu ar voi să aibă pe conștiință moartea vre-uneia dintre aceste drăgălașe păserele.

Sub o boltă de bananieri, fermecătorii de șerpi își exercită meseria. În saloanele otelului, vin și se duc tot felul de eșantioane ale rasei albe, veniți de prin toate colțurile lumii: nu se cunosc unii cu alții, nu-și vorbesc între dânsii și nu se vor mai cunoaște nici odată; unii dintr'înși privesc gânditori orizontul; alții își fac siesta; cea mai mare parte mănâncă sau se răcoresc. Noi sunem printre aceștia din

urmă, și vă las să vă închipuiți delicia pe care le gustăm, sub o temperatură de 34 gr., introducând în tubul nistru digestiv un amestec spumegător de apă gazoasă, zahăr, înghețată și un excelent medoc.

Mă simt așa de fericit că mă aflu la Ceylan, sub cerul și în fața acestei mări a Indiilor, pe care le-am dorit toată viața mea, în cât două ceasuri întregi le petrec visând, cu ochii pe jumătate închiși, cu trupul întins, cu sufletul pierdut în spațiu. Dar orele trec repede și ne reîntoarcem la Colombo pe același drum încântător, trecând grăbiți prin orașul comercial. Activitatea, prin diversitatea și culoarea sa, îmi reamintește năstiiu cu ce pe acea a Cairului. Și ca și cum pentru a mi se confirma această impresie, o companie de soldați englezi înbrăcați în bluze albe, trece pe dinaintea noastră, cu acel pas greoi și leneș, care convine unor stăpânitori ai țării, siguri de drepturile lor, de ei însăși și de ziua de mâine.

Trebuind să consacru vre-o cincisprezece zile pentru insula Ceylan, la reîntoarcerea mea din Java, mă mărginesc astăzi să-mi exprim singura impresiune în general, pe care mi-o lasă cele câteva ore de repauz. Vegetația mi-a părut mai puțin bogată de cât mi-o închipuisem. Un tovarăș îmi atrage atențiunea că la Colombo, ne aflăm tocmai la margine și că, pentru ca să avem o idee exactă de puterea de vegetație a Ceylanului, ar trebui să pătrundem în interiorul insulei. Fără îndoială că are dreptate.

Ora reîntoarcerii pe bord a sunat; nava și-a făcut provizia de cărbuni, mai încet de cât la Aden, ne spune comandantul, pentru că, cu cât cineva să adâncește mai mult în Orient, cu atâta manevrarea e mai înceată. Toți călătorii s'au urcat pe bord; luminele din Colombo scântează în noaptea neagră; nu se mai aude nici un sgomot, pacea e nesfârșită. *Natalul* se mișcă și după câte-va învârtituri de elice o pleacă în spre Sud, pentru a părăsi Ceylanul și să atingă golful de Bengal.

A doua zi, la răsăritul soarelui, ori ce urmă de pământ a dispărut, cerul e noros și saturat de o umezeală pătrunzătoare. Mai mulți călători spun că simțesc o oarecare greutate de pe urma acestor nopți enervante și o micșorare simțitoare a poftei de mâncare. Nu-i credeți de loc, căci cu toții sunt de o poftă reasigurătoare la fiecare masă. Și cu toate aceste trebuie să recunoaștem, că aceste nopți de transpirațiune te slăbesc. În fiecare dimineață se întind prostirile, cămeșele de noapte, albiturile, pentru ca să se usuce; dar umiditatea acestei atmosfere de etuvă e așa de mare că, cu toată căldura, nu se izbuteste la o complectă uscare.

Pe tot ce pui mâna rămâne boțit; obiectele mărunte de toaletă, cutii, perii, oglinzi se desclee; șocolata se topește în cufere; pastilele de gumă se transformă într-o hidoasă cocă. Schimbarea rufărilor devine o muncă penibilă, pânza fiind literalmente lipită de pele. Pentru a te ținea curate, în sensul elementar al cuvântului, ar trebui să schimbi rufăria la fiecare două ore. Ori, nu se practică pe bord spălarea rufelor.

Instruiți prin experiențele lor anterioare locuitorii Extremului Orient poartă cu toții o cămașă de flanelă fină, la care-i pun guler, manșete și plastroane mobile de pânză, e de ajuns o bună provizie de aceste mici obiecte, pentru a face mai comod și cu mai puțin neajuns călătoria de la Londra la Yokohama.

Ceea ce nu pot concepe nici admite, în asemenea călătorii lungi, este lipsa băii de apă dulce. Totul este admirabil dispus pe bord pentru bacia și dusul de apă de mare; dar bacia de apă dulce, răcoritoare prin excelență, medicinală, igienică, bacia aceasta nu există. La ce mai servesc atunci mașinele de distilat? Și, dacă această apă distilată costă scump, ce împiedică de a fi plătită de consumator? Este în aceasta, desigur, o lacună, care nu va întârzia de a fi înlăturată pe confortabilele paqueboturi ale Mesageriilor maritime.

În dimineata aceasta, pensionarii *Natalului* fură deșteptați de o formidabilă bubuitură de tunet, mică, fără răsunet, scurtă ca o detunătură de tun; ploaia începu să cadă în torente; și vesnic, invariabil, 30 gr. Fiecare și-a închis ferestrele, din pricina vântului, care aburea din când în când; dar nimic nu a tulburat liniștea desăvârșită a atmosferei. E una din acele glumi obișnuite în regiunea insulelor Sondului, în care am intrat. Eri, dealtmintelega am trecut pe din susul insulelor Adaman și Nicobar, foarte departe pentru ca să putem zări ceva; trecerea golfului de Bengal e aproape pe sfârșite; ne apropiem de punctul Athia (extremitate nord-estică a insulei Sumatra) a căria sultan, a dat atât de lucru Holandezilor; la stânga noastră, rămân țărmurile Birmaniei și ale Siamului; și în câteva ore, trecem strâmtoarea Sondului sau Malacca.

Peștii sburători abundă, comisarul a găsit un exemplar care intrase în cabina sa printr'un sabord deschis; dacă puntea nu ar fi așa de naltă, s'ar putea face din acești pești o recoltă în fiecare dimineață. Aceste vietuitoare frumoase fug, înspăimântate, din fața rechinului său a marsuinului, care le face o luptă înversunată; astfel peștii aceștia, pentru ca să scape de dușman, fac niște sboruri de mai mult de o sută(?) metri, vesnic amenințați, nici